

ZAKAJ GLAS IVU JEVIKARJU

V prejšnji številki našega časnika je deželni tajnik Slovenske skupnosti Martin Breclj izrazil zadovoljstvo, ker bo slovenska stranka v skorajšnji deželni volilni preizkušnji nastopala kot "enakopraven politični osebek". To se odraža že v dejstvu, da je "v skupnem volilnem znaku vključen tudi njen simbol z lipovo vejico". SSK je poleg tega skupno z drugimi partnerji, ki politično pripadajo levi sredini, sooblikovala program volilnega zavezništva, imenovanega Ljudska sredina za reforme - Centro popolare riformatore.

Kot smo že poročali, je glavni slovenski kandidat na tej listi politični in kulturni delavec, časnikar Ivo Jevnikar, ki ima tudi stvarno možnost, da se vrne v deželno zbornico. To je hkrati glavni cilj vseh volilnih prizadevanj edine slovenske politične organizacije v Italiji.

V našem listu smo že nekajkrat napisali, da je bila SSK dejansko "izgnana" iz deželnega sveta. To krepko besedo smo med slovenskimi političnimi pisci prvi uporabili in jo bomo uporabili vse dotlej, dokler se ta vnebovpijoča krivica ne bo popravila. Gre namreč za pravi pravcati politični škandal, zaradi katerega bi odgovorni morali zardevati od sramu pred našo in mednarodno javnostjo. Če deželni svet v zakonodajni dobi 1988-93 ne bi namreč spremenil volilnih predpisov, bi predstavnik SSK gotovo ostal v deželnem zboru tudi v legislaturi, ki se pravkar zaključuje. Danes pa prav tako ne bi bilo težav za njegovo zopetno izvolitev.

Povsem upravičeno trdimo, da smo bili s spremembo deželne volilne zakonodaje dejansko oropani naravnost življenjsko pomembne pridobljene pravice, saj je naš predstavnik sedel v deželnem zboru od njegove prve izvolitve leta 1964 do leta 1993, torej celih 29 let. To se je zgodilo, četudi se je bila Italija v členu 8 Osimskega sporazuma obvezala, da bo v okviru svojega notranjega prava zagotovila pripadnikom slovenske manjšine "enako raven varstva", kot jo je določal posebni statut Londonškega memoranduma.

Prisotnost predstavnika slovenske manjšine v tako pomembnem upravnem in zakonodajnem telesu, kot je deželni svet Furlanije-Juljske krajine, popolnoma upravičeno imamo za eno vrhunskih oblik varstva manjšine. Zato prav tako popolnoma upravičeno pišemo o grobi kršitvi od Italije prostovoljno sprejetih mednarodnih obvez.

Slovenski kandidat Ivo Jevnikar se mora vrniti v deželni svet tudi in predvsem zato, da bo tako pomemben forum, kot je deželni zbor, opozarjal, kako je nujno, da se pošteno in pravično uredijo glavni manjšinski problemi. Med temi gotovo zavzema eno prvih mest vprašanje sodelovanja naše manjšine pri odločanju o splošnih zadevah v predstavniških telesih.

Naj spomnimo, da ustava Republike Slovenije jamči pripadnikom italijanske in madžarske narodne skupnosti "pravico do neposredne zastopanosti v predstavniških organih krajevnih skupnosti in v Državnem zboru ter pravico do enega poslanca v Državnem zboru." / STRAN 2

DRAGO LEGIŠA

ANDREJ BRATUŽ

Letos obhajamo celo vrsto zgodovinskih obletic, posebno petdesetletnic, ki so tako ali drugače v zvezi s koncem druge svetovne vojne oz. posledicami le-te. Ena izmed takih je bila gotovo tudi razdelitev poražene Hitlerjeve Nemčije med zahodnimi zavezniki (ZDA, Velika Britanija in Francija) ter Sovjetsko zvezo. Najprej je nastala Nemška zvezna republika z glavnim mestom v Bonnu, rojstnem kraju velikega Beethovna. Šele kasneje pa je kot odgovor na to nastala Nemška demokratična republika ali vzhodna Nemčija s prestolnico v Berlinu. Seveda pa je bila nekdanja zgodovinska pruska prestolnica precej porušena. Praktično je šlo za dve novi mesti: zahodni in vzhodni Berlin in v slednjem (Pankow) je imela svoj sedež kasnejša DDR (Deutsche Demokratische Republik).

Berlin je seveda kljub temu imel svoj status. Zahodni Berlin je postal edino svobodno vlemestno jedro na ozemlju vzhodne Nemčije ter kot tak bil otok demokracije in svobode sredi komunističnega enopartijskega sistema. To je gotovo zelo motilno vplivalo na Moskvo, ki je v tem videla (v duhu hladne vojne, ki je prav ob tem nastala) neprijetno prisotnost Zahoda v mejah svojega imperija. Tu se je v zahodni Nemčiji začelo dolgoletno temno obdobje režima raznih znanih diktatorjev, ki so od Ulbrichta vse tja do Honeckerja naredili iz te države pravo ječo. Vsemu je še leta 1964 zadal zadnji udarec svobodi kretanja znani in prosluli zid, ki je nato trajal vse do leta 1989 kot simbol sramotnega preganjanja in uničevanja vsake svobode v samem srcu Evrope.

OB PETDESETLETNICI STALINOVEGA IZZIVA

BERLINSKA BLOKADA IN DANAŠNJA EVROPA

Sovjetski voditelj Stalin je zato leta 1948 prišel do sklepa, ki je pa kmalu sprožil prav nasprotni učinek. Razglasil je blokado nekdanje nemške prestolnice oz. njenih zahodnih delov, tako da niso mogli po kopni poti dobivati nikakega blaga, surovin in drugih prepotrebnih sredstev za vsakodnevno preživetje. Temu je nato odgovoril Zahod, predvsem Združene države Amerike, ko je skupno z Veliko Britanijo sklenil vzpostaviti zračni most do zahodnega Berlina in tako omogočiti bolj ali manj normalno življenje velikega dela prebivalcev tega vlemesta.

"Država, ki je bila poražena v vojni in ji grozi uničenje, ima v glavnem dve možnosti izbire: odkrito nasprotovanje ali prepričevanje. Če meni, da je poraz vplival na njeno odločnost, a ne na njeno moč, bo poskusila odpomoči pomanjkljivostim na bojišču s tem, da mobilizira vse svoje sile in z dvigom morale prebivalstva...

Ali pa, če je prepričana, da je materialno nesposobna, bo skušala rešiti svoje nacionalno bistvo s tem, da se prilagodi nasprotniku... Sodelovati, ne da bi prodala dušo, podpirati brez žrtvovanja lastne identitete, delati za svobodo pod krinko sužnosti in v prisilnem molku: ali obstoji morada še večji dokaz za moralno odločnost? Tako piše in se sprašuje znani politolog Henry Kissinger, nekdanji državni tajnik ameriških predsednikov Nixona in Forda. Te misli gotovo vsaj v veliki meri veljajo za povojno Nemčijo (ne pozabimo, da je tudi pisec teh misli nemškega rodu!), ki se je znala prilagoditi novim razmeram in graditi svojo bodočnost - sicer na različne načine - tako pod demokratično vlado v Bonnu kot pod trdim režimom v Pankowu. S tem si je nova zahodna nemška država znala priboriti pot do Evrope in ne nazadnje postala vodilna ekonomska sila stare celine.

Leto 1989 pa je prineslo še padec berlinskega zidu in komunističnega režima DDR ter združitev Nemčije, ki so se je mnogi (tudi na Zahodu) bali.

"Ich bin ein Berliner" (Sem Berlinčan) - to so znane besede predsednika ZDA J.F. Kennedyja ob njegovem zgodovinskem obisku v Berlinu. Izrekel jih je v podporo milijona nemških državljanov, zlasti onih, ki so še bili pod vzhodno diktaturo. Sploh je Berlin predstavljal dolgo let hladne vojne nekako simbolično postojanko, ki je še kljubovala z demokratičnim zahodnim delom komunističnemu monopolu Pankowa in seveda Sovjetske zveze ter njene nadoblasti. Veliko je v teh letih pomenil tudi takratni berlinski župan Willy Brandt, poznejši zvezni kancler, ki je tudi prvi pokleknil pred spomenikom žrtev nacizma v Varšavi.

CLINTONOV KLIC EVROPI

Ameriški predsednik Bill Clinton se je sedaj udeležil slovesnosti v Berlinu, s katerimi so Nemci, pa tudi ves Zahod, proslavili znamenito petdesetletnico. Predsednik ZDA je ob kanclerju sedaj združene Nemčije Helmutu Kohlu izkoristil priložnost tudi za pomembno politično poslanico. In to ne samo bonški vladi, ampak tudi politični Evropi. V bistvu je ameriški predsednik povabil Evropo, naj bo trdna in naj se zaveda svojih novih odgovornosti, zlasti sedaj, ko je tudi izbrala skupno denarno enoto evro in s tem položila temelje novi ekonomski politiki Zahoda, obenem pa tudi dala močan doprinos k politični utrditvi Evropske zveze. Clinton je tudi poudaril velik pomen postopnega vključevanja držav srednje in vzhodne Evrope v skupne naddržavne in nadnarodne ustanove.

STRAN 2

02 Saša Rudolf
NOVO KRIZNO ŽARIŠČE

LJUDEM, KI JIH JE PRIZADEL
POTRES, ŽELIMO POMAGATI.
ZATO BOMO TUDI
NA UREDNIŠTVU ZBIRALI
DENAR, KI GA
BOMO POTEM
IZROČILI NAJBOLJ
POTREBNIM DRUŽINAM.

02 Alojz Tul
O ODNOSIH SLOVENIJE Z ITALIJO

03 Danijel Devetak / intervju
SILVANA RADAELLI

04 Jurij Paljk
78 LET JANEZA PAVLA II.

05 Breda Susič
PESTER SPORED MLADINSKE PASTORALE

06 France Zlobec
PRIČEVANJE O ŠČEKU

06 Klara Krapež
SLOVENSKA GALERIJA V BENETKAH

09 JUBILEJNI KONCERT ZBOROV I. GRUDEN

10 Iva Koršič
VESELI PREŽIHOVCI V DOBERDOBU

11 Jurij Paljk / pogovor
BERNARDKA RADETIČ O DRUŠTVU TRŽIČ

14 90 LET DOBERDOBSKE ZADRUŽNE BANKE

SVET OKROG NAS

HUDA NAPETOST V INDONEZIJ

NOVO KRIZNO
ŽARIŠČE

SAŠA RUDOLF

Začelo se je s krizo na azijskih borzab, nadaljevalo najprej s stečajem enega od glavnih južnokorejskih avtomobilskih kolosov, nato pa s samomorom guvernerja osrednje japonske banke, študentovskimi manifestacijami v Indoneziji, jedrskimi poskusi v Indiji in Pakistanu, končalo pa vsaj zaenkrat - s krvavimi spopadi, ropanjem in požigi v Džakarti. Azija je v nekaj mesecih postala glavno kriznih žarišč na svetu, ker predolgo ni upoštevala nasvetov Mednarodnega denarnega sklada o prozornosti računov in liberalizaciji finančnih sistemov. V nekaj tednih se niso porušili zgolj ogromni kapitali, pač pa - kar je še pomembnejše - zaupanje ljudi dežele vzhajajočega sonca v domači, toliko bvaljeni, bančni in finančni sistem.

Azijska borzna kriza je posredno kriva tudi za položaj v Indoneziji, državi, ki je dosegla neodvisnost po drugi svetovni vojni in šteje 200 milijonov prebivalcev. Neposredni vzrok za krvave obračune teh dni pa je prav gotovo kriv represivni režim nekeč Sukarnove in zdaj Subartove diktature. Verjetno se le malokdo še spominja pokolov ob zatrtju poskusa komunističnega državnega udara septembra 1965, ko je bilo ubitih najmanj 80 tisoč ljudi, nekateri viri navajajo celo 800 tisoč. Prav tako smo pozabili na Vzhodni Timor. Decembra 1975 so otočje napadli indonezijski vojaki. Zdržene države, ki se niso pozabile na vietnamsko zaušnico, niso bile pripravljene na novo azijsko pustolovščino. Indonezijci so otočje zavojevali z železno roko, pobili 200 tisoč ljudi, tretjino celotnega prebivalstva.

Gospodarska moč Indonezije je medtem rasla. Z uvedbo novih tehnologij so ustvarili na stotisoče novih delovnih mest, življenjski standard se je dvignil. Toda režim, ki je slonel na nasilju, se ni spremenil. Tega pa skoraj nihče ni zapazil, izjemo morda predstavlja Nobelova žirija, ki je nagrado za mir podelila dvema disidentoma Vzhodnega Timorja, katoliškemu škofu Ximenesu Belu in aktivistu Ramosu Horti. Družina diktatorja Subarta je vztrajno zatrla vsak poskus demokratizacije, obenem pa monopolizirala tudi vse vzvode ekonomske oblasti in vztraja, da je tržno gospodarstvo zadostno zagotovilo za svobodo političnega sistema. Subartov režim se že dolgo poživlja na predpise Mednarodnega denarnega sklada o prozornosti državnih računov. Brez doslednega spoštovanja protinflacijskega načrta pa MDS noče dati na voljo obljubljenih 77 tisoč milijard lir posojila. Kriza postaja iz dneva v dan bujša. Podražitev naftnih derivatov potisne najrevnejše preko roba preživetja. Na študentske manifestacije režim odgovarja s krvavo represijo. V Džakarti se pričnejo poulične bitke, napadi na kitajske trgovce in veleblagovnice. Jeziček na tehtnici je vojska, ki je pri ljudeh, v primerjavi s policijo, priljubljena. Vprašanje je, kako se bo odločil general Wiranto.

Odnosi med Slovenijo in Italijo imajo za sabo pestro zgodovino, četudi gre za komaj šestletno obdobje. Sama osamosvojitve Slovenije od Beograda je za italijansko diplomacijo bilo izvršeno dejstvo, čemur je januarja 1992 sledilo prav tako izsiljeno priznanje. Ne smemo namreč pozabiti, da jo je v tem prehitel Vatikan, ki je drugače zelo oprezen v takšnih situacijah. Takratna slovenska diplomacija je še istega leta uspela pravočasno doseči od Italije, da je priznala ustrezno nasledstvo Slovenije v celi vrsti mednarodnih pogodb, med katerimi je ključnega pomena Osimski sporazum o dokončnosti meja na kopnem in na morju.

Prav objava zadevne italijanske note v Uradnem listu (8. septembra 1992) je prebudila tržaške nacionalistične kroge, ki so očitno računali, da bodo v nejasnem položaju ribarili z zahtevo po reviziji predvsem osimskih dogovorov z vsemi posledicami na notranji in mednarodni ravni. Začeli so zato ostro nastopati proti vladi v Rimu, češ da je kapitulirala pred malo Slovenijo, in zahtevati vrnitev zapuščene imovine italijanskih opantov iz Istre. Ko je na političnih volitvah (po odkritju znanih podkupninskih afer in temu sledečemu razpadu tradicionalnih vladnih strank) prevladal desni Pol svoboščin in se je osnovala nova vlada pod predsedstvom Berlusconi, je le-ta začela tudi formal-

NEKAJ NE GRE
V ODNOSIH
SLOVENIJE
Z ITALIJO...

ALOJZ TUL

no postavljati Sloveniji omejenjene zahteve. Sledila so t.i. oglejska pogajanja in zadevna notranja obračunavanja v Sloveniji. K sreči Berlusconi-jeva vlada ni trajala dolgo. Po njenem odstopu in novih volitvah je morala prepustiti krmilo države levosredinski koaliciji Oljke pod predsedstvom Romana Prodijsa.

V novih razmerah ter pod pritiskom drugih evropskih držav in še posebno ameriške vlade (slednja je bila namreč zaskrbljena nad morebitnim izbruhom napetostnega žarišča v tem delu Jadrana zaradi očitnega vpletanja italijanskih iredentističnih krogov v območju Istre) je nova Prodijska vlada uvidela, da mora ubrati drugačno pot od prejšnje. Prišlo je tako do sprejetja kompromisnega predloga španskega diplomata Solane. Istčasno pa si je italijanska diplomacija zamislila načrt za politično in gospodarsko prodiranje v Vzhodno Evropo, v katero nujno vodi pot prek Slovenije in Hrvaške. Posnemajoč podobne težnje Nemčije v prejšnjem stoletju, so to "novo" italijansko pobudo imenovali "Ostpolitik", ki naj poleg trgovanja in drugih oblik gospodarskega sodelovanja vsebuje tudi elemente vsestranskega političnega vplivanja, izrabljajoč v primeru Slovenije in Hrvaške tudi prisotnost italijanske manjšine v Istri in si tako ustvariti politični kapital pred notranjo opozicijo. V okvir te politike spada tudi pravkar izpostavljeno so-

delovanje na vojaškem področju, poznanem kot trilateral (Italija, Slovenija, Madžarska).

Nobenega dvoma ni, da gre za široko zasnovano diplomatsko ofenzivo, katere cilj je, kot je bilo delno že povedano, vzpostaviti odločilen vpliv na sosednje države v zaledju, ne da bi v zameno morala plačati pošteno ceno, kot se temu pravi. V ta voz politiki spretno vpletajo tudi obe manjšini, govorec o njuni zaščiti in medsebojnih skupnih interesih obeh držav. Kakšnih otipljivih rezultatov doslej še ni videti, vsaj kar zadeva Slovenijo v Italiji, ki smo upravičeno zaskrbljeni nad zgolj enostranskim razvojem na tem tako občutljivem in za nas življenjsko usodnem področju. Vprašanje zaščitnega zakona se ne premakne iz parlamentarnih pisarn, četudi se zadevni zakonski predlogi vrstijo iz legislature v legistaturo od leta 1970 naprej.

Po drugi strani pa je dobro znano in jasno razvidno, da italijanska stran stalno pritiska na slovensko, naj ugodno vsem zahtevam italijanske manjšine na Koprskem. Šele potem, daje vedeti med vrsticami, bo morda dozorel trenutek za sprejem zaščitnega zakona za Slovenijo v Italiji. Pred meseci je bilo odprto prostorno šolsko poslopje za italijansko osnovno šolo v Izoli ob prisotnosti predsednikov Scalfara in Kučana. Koprška občina je začela postopek za uvedbo t.i. vidne dvojezičnosti v obliki javnih napisov vseh

vrst, vključno na zasebnih oblatih, za nespoštovanje katere so predvidene denarne kazni (v Trstu in Gorici pa se borimo za kak dvojezični napis na Krasu ali na kakem poštnem uradu pretežno slovenske občine!).

Na nedavnem srečanju gospodarskih operaterjev in politikov z obeh strani meje v Portorožu je slovenski zunanji minister napovedal skorajšnje priznanje Unije Italijanov v Istri in na Reki tudi v Sloveniji in prikazal kot napredek, da je v parlamentarnem postopku zaščitni zakon za Slovence, čeprav že vrabci na strehi vedo, da je vsa zadeva zaenkrat preložena na konec leta...! Tudi ustanovitev že omenjene vojaške trilateralne je v marsičem nedorečena glede enakopravnega položaja vseh treh partnerjev.

Da nekaj ne gre v slovenski zunanji politiki do Italije, dokazujejo vse bolj številne kritike v sredstvih javnega obveščanja v Sloveniji. Osrednji dnevnik Delo je 8. maja posvetil celo stran temu vprašanju. Glavni očitki vladi je ta, da se povsem pasivno prepustiča pobudam italijanske strani in ponavlja besede o dobrem ozračju in skupnih interesih, ki niso podprte s konkretnimi podatki ali dejstvi. Prav tako navajajo, da je Italija v Bruslju zavrla postopek, da bi koprsko pristanišče dobilo status "evropske luke" in da so predstavniki kar sedem italijanskih ministrstev, vključno zunanega, med nedavnim srečanjem s predstavniki organizacij istrskih in dalmatinskih beguncev med drugim vzeli na znanje zahteve omejenih organizacij, da je treba spremeniti morsko mejo s Slovenijo.

Upravičeno se kritiki slovenske zunanje politike v Sloveniji kot v zamejstvu v Italiji sprašujemo, kam vse to vodi.

S 1. STRANI

ZAKAJ GLAS
IVU JEVIKARJU

Navedene pravice so posebne pravice narodnih skupnosti, s katerima se obema skupnostima ne glede na število njunih pripadnikov oziroma ne glede na volilni sistem zagotavlja možnost sodelovanja pri odločanju Državnega zbora in predstavniških organov krajevnih skupnosti.

Tako beremo v 27. točki obrazložitve odločbe ustavnega sodišča Republike Slovenije z dne 12.2.1998. Do kdaj tolikšna razlika v ravnanju z manjšinami v Italiji in sosedni republiki? Da se ta in dru-

gi problemi uredijo, bomo slovenske volivke in volivci v nedeljo, 14. junija, zaupali svoj glas Ivu Jevikarju.

BERLINSKA
BLOKADA

Ameriški predsednik je bil v prejšnjih dneh v Birminghamu v Veliki Britaniji, kjer je bil vrh osmih najbolj razvitih držav (med njimi Rusije, Kanade, ZDA in Italije). Tudi tu je Clinton lahko v neformalnih razgovorih in srečanjih razvil svoje misli o potrebi, da danes Evropska unija prevzame vedno večje odgovornosti v zahodnem svetu in v svetovni politiki nasploh.

POVEJMO NAGLAS

JANEZ POVŠE

V SLOVENIJI IN
MANJŠINI PREMALO
STORJENEGA
ZA NOTRANJO
TRDNOST?

Zdi se, da se Slovenci bodisi znotraj matične države bodisi znotraj manjšine ne trudimo preveč, da bi našli več medsebojnih skupnih točk. V tem smislu si na primer državni vrhovi v republiki Sloveniji vsaj javno sploh ne belijo glave s trenutnimi razmerami, več kot toliko ni odločna niti opozicija, okvirno je razmeroma neodvisno tudi javno mnenje. Država, kot je znano, se nagiba v dvoje različnih polovic, in če to dejstvo ponazorimo zelo poenostavljeno, vendar slikovito, se prva polovica izključujoče prepozna v obujanju NOB-ovske izkušnje druge svetovne vojne, druga polovica pa v opravljanju verskih obredov in v njim pripadajočem načinu življenja. Izključujočnost je v občutku, da si vsaka od obeh polovic skorajda že sama sebi popolnoma zadostuje. Oba pogleda na svet, liberalni in katoliški, sta seveda legitimna, moti pa prav izključujočnost obeh navedenih pristopov oz. prevelika razdalja. Res da je Slovenija država, torej organizirana skupnost na najvišji ravni, ki bi lahko kot takšna že bila zagotovilo trdnjega notranjega dogovarjanja, toda vseeno že predolgo čakamo na tiste pobude, ki bi želele premostiti sedanji mimobežni slovenski izhodišči. Kot da je Evropa tista obljubljena dežela, zaradi katere ni nobenih drugih

problemov. V resnici bi bilo še kako v interesu Slovenije, da bi sprožila odločna iskanja trdnjih skupnih točk med vsemi državljani, si-cer bo država na znotraj razdvojena in na zunanaj šibka ter vse težje kos evropskim preizkušnjam.

V podobni situaciji se nahaja naša manjšina. Kar preveč je tistih, ki ne vidijo v sedanjem stanju ali zatišju prav nobenega problema. Tudi za nas naj bi Evropa rešila vse. Zaenkrat smo vrh tega brez temeljnega velikega dejanja, kakršno je bilo za Slovenijo vzpostavitev mednarodno priznane države. Za našo manjšino bi imela enak pomen vsakršna celovita premostitev izkustvene in politične dejavnosti, se pravi izključujočnosti. Manjšina bi morala pri vstopu v nov čas ali temeljno dejanje vendarle uresničiti ali pa ga vsaj poskušati nadomestiti z novimi in dodatnimi oblikami notranjega sodelovanja oz. iskrenega iskanja globljih skupnih točk. Le nove oblike notranjega sodelovanja bi bile pravi odgovor na zahteve prihodnosti: ukinile bi vrtenje v krogu oz. vztrajanje na preseženi povojni organiziranosti, soočile bi se s spreminjanjem razmer, ki jih prinaša nova Evropa, predvsem pa bi nove oblike medsebojnega sodelovanja oživile manjšinsko skupnost in življenje vsakega posameznika v njej. Gotovo je še čas za tovrstno ožvitev in nujno obogatitev manjšinske skupnosti, vendar so zanjo potrebne povsem dobesedne zamisli in toliko bolj resnična dejanja. Trenutno zatišje je namreč varljivo, v naš prostor vsak dan bolj sega nova Evropa, ob tem pa tudi ni mogoče podcenjevati najbolj oddaljenih svetovnih pretresov.

NOVI
GLASUREDNIŠTVO
IN UPRAVA:

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18

TEL 0481 / 533177

FAX 0481 / 536978

E-MAIL noviglas@tmedia.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL 040 / 365473

FAX 040 / 775419

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA

IZDAJATEL: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA: ITALIJA in SLOVENIJA 70.000,

INOZEMSTVO 100.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 130.000 LIR

POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493

CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

INTERVJU / SILVANA RADAELLI

BREZ OSEBNE IDENTITETE SEM KOT NJIVA BREZ OGRAJE

DANIJE DEVETAK

Dr. Silvana Radaelli je po rodu iz Lombardije, poročila se je v Gorico, je mati štirih otrok, po poklicu je psihoterapevt. Pri srcu ji je zdrava družba, na poseben način svet odrasčajočih; tem posveča posebno pozornost. Zato je dejavna pri znanstvenih, kulturnih in verskih združenjih, pri katerih želi prispevati svoj delež kot strokovnjakinja v tolmačenju duševnih nagibov.

V času, ko svet še vedno delita ideološka meja Vzboj-Zahod in meja, ki ločuje bogati sever od revnega juga, je tudi državna meja, ki teče po naši zemlji, odprta rana, ki verjetno povzroča tudi posebne duševne stiske...

Meja je predvsem v zadnjih 50 letih razlog, da je naša stvarnost posebno zapletena. Obstoj meje je problem, ki se na poseben način odseva v vsaki osebi, v vprašanju identitete. Vsak človek mora namreč, ko zraste in dozori, na neki način postaviti meje lastne identitete; to mora storiti zase in za druge. Vedeti mora, kje se konča on in kje se začnejo drugi. Če nimam osebnih meja, sem kot njiva brez ograje, na katero lahko vdere vsaka žival in uniči mojo letino, moje sposobnosti. Zato je razumljivo, da človek občuti napad na svoje meje, na svojo identiteto kot globoko žaljivo dejanje, ki lahko povzroči reakcijo odklonitve in agresivnosti.

Če je torej res, da mora vsak človek, pripadnik katerekoli rase, nujno prehoditi to osebno pot identitete, je pa tudi res, da se ta pot zaplete zaradi prisotnosti meje, ki je fizična, konkretna. Na vseh obmejnih področjih, ne samo pri nas, obstaja neka poostritev, neko posebno poudarjanje značilnosti prebivalcev. Razlika med ljudmi namreč ni fizična, zato je pomembno poudarjati kulturne razlike, da je jasno, zakaj sem jaz tak, ti pa drugačen, zakaj enemu pravimo Italijan, drugemu pa Slovenec. To je v določeni meri tudi koristno, saj je lahko srečanje različnih stvarnosti razlog za vzajemno obogatitev.

Toda ko želim bolj spoznati, kateri kulturi, kateremu narodu in kateri zgodovini pripadam samo zato, da bi se branil pred drugim, začnem živeti v strahu, v alarmnem stanju, čutim, da me drugačnost drugega ogroža. Tale drugačnost mi tedaj ni več možnost obogatitve, soočanja, rasti, izmenjave; ne, drugi mi je tedaj potencialen sovražnik. V takem vzdušju se razvijajo ljudje z visoko mero nestrpnosti, tesnobe, s težnjo po samoobrambi, s težnavami v sporazumevanju, saj se nihče ne pogovarja rad s "sovražnikom"... Posameznik, ki živi v takem okolju, s težavo razvije harmonično osebnost. Vsi pozitivni naporji, ki si prizadevajo za zblíževanje in spravo, za celostno vizijo stvarnosti, najdejo veliko oviro v takih strahovih, ki imajo star izvor.

Ali ste naleteli v pogovorih z ljudmi različnih starosti na kakšne bistvene razlike v mišljenju glede vprašanja meje in identitete?

Seveda. Mlad človek je bolj elastičen, prožen, odprt; je kot lij, od-

prt temu, kar ga obkroža. Sposoben se je prilagajati novostim; to potrebuje za svoje življenje. Starejša oseba pogosto živi "v obrambi", v glavnem je konservativna, manj je sposobna se prilagajati novemu. Starejša oseba z večjo težavo jemlje v postev nove kulturne vzorce. To bi zahtevalo od nje posebno umsko mladost in prožnost, ki je možgani fiziološko več nimajo; samo izredno občutljive osebe lahko ohranijo to sposobnost. Ohranitev te prožnosti zahteva zavesten napor; treba se je boriti proti vsem težnjam po pretiranem ohranjanju obrazcev.

Kako gledate na vprašanje sožitja, na mostove med kulturami?

Pri svojem delu z italijanskimi in slovenskimi pacienti sem naletela na poseben problem, ko so mi pripovedovali o čustvenih vezeh med pripadniki enega in drugega naroda. Tedaj nastane velik problem: pripadati eni ali drugi kulturi? Družina mora namreč ubrati eno ali drugo pot. Tretje možnosti ni. Če ne sprejmeš ene ali druge, si kot zemlja brez lastnika, tvoja prejšnja skupnost te odvrne, nisi ne eno ne drugo. Družbeni pritisk je ponavadi zelo močan. Kdor hoče ustvariti trajno vez z eno nogo v eni kulturi, z drugo v drugi, se bo moral spopasti z dodatnimi destabilizirajočimi dejavniki znotraj svoje družine. Ne rečem, da to ni mogoče; nič ni nemogoče! Dejstvo pa je, da tak način življenja zahteva dve močni osebnosti, ki se ne bojita, da bi ju skupnost, iz katere izhajata, zapustila, izločila. Grožnja, da bi kdo bil izgnan iz izvorne etnične skupnosti, je izredno močna; to je arhaičen strah. Če več ne vem, komu pripadam, ali čutim, da me je moja skupnost izgnala, je to za mojo osebnost močno destabilizirajoče. Ni kot izstopiti iz družine; če izstopiš iz skupnosti, nisi več nihče, ne obstajaš. Človek je pač družbeno bitje, čutiti mora, da pripada nekemu. Zato je vprašanje identitete in njene ohranitve temeljna izbira.

Kako posredovati med različnimi kulturami?

Edina sila, ki lahko uspešno posreduje med dvema kulturama, je ljubezen. Če ji ne damo možnosti, da bi posredovala, ostanemo ločeni na dveh različnih bregovih. Tako na italijanski kot na slovenski strani opažam - tudi na podzavestni ravni - neko togo odrevenelost. Edina moč, ki lahko poruši take pregrade in je človeku na razpolago, je gotovo ljubezen. Če pa ta ne najde poti in ostanemo znotraj narodno mešanega para močno nesoglasje ter se razdor ne reši, sta osebi prisiljeni si nadeti masko, igrati neko vlogo in skrivati za lepim videzom razdejano družino.

Današnja kultura ni več kultura besede, ampak izrazita kultura podobe.

Kam vse to vodi po Vašem mnenju?

FOTO BUMBACA

Našo kulturo krepko označuje vizualen kanal, ki v primerjavi z verbalnim nudi takojšnja občutja, hkrati pa tudi manj možnosti, da bi se pred njimi branili. Ko kaj slišiš po radiu, z večjo lahkoto razbereš namen sporočila, lahko se zabraniš. Ko gledaš televizijska poročila, pa ti ni dano, da bi medtem kaj dosti razmišljal, kajti v istem času sta zasedeni vidna in slušna sposobnost, "vpleten" si na vizualen in hkrati čustven način. Tvoja pozornost je tedaj zelo lahko usmerjati. Novice odbiraš avtomatično, ne da bi razmišljal, pač na podlagi tega, kaj te je najbolj vidno-čustveno prizadelo oz. pritegnilo. Čenpr. po radiu poslušas naslove, lahko sam posvetiš pozornost tistemu, kar te zanima. Ko prelistáš časopis, sam izbereš članke, ki jih želiš pogledati. Pred vizualnim sporočilom smo manj zabranjeni.

Ali smo res tako manipulirani?

Da, to so rezultati študij, ki so bile izvedene v ZDA že pred 40 in več leti. Domišljamo si, da smo neranjivi; v resnici pa smo globoko manipulirani. Ni težko igrati na čustvene strune. Vsak narod ima svoje; če govoriš z Nemcem, se moraš dotakniti določenih tematik. Vsi vemo, da se je to v preteklosti dogajalo; naci zem je dokaz. Če igraš na strune, ki imajo globok izvor v kulturnem izročilu, lahko manipuliraš s celimi narodi. Ne moremo biti tako kratkovidni, da bi se teh iger ne zavedali. Živimo v dobi, ki jo močno označuje komunikacija; vsak dan sprejemamo neizmerno več informacij, kot sta jih sprejemala moj oče ali ded. Zato sem danes bolj pogojena. Če mi gospodarska raven torej dovoljuje neko svobodo, je kulturna sfera brez dvoma sinonim za manjšo svobodo.

Ni slučaj, da se je znanstveno raziskovanje v zadnjih desetletjih razvilo na monotematski način; izreden razvoj so doživele vede sporodčanja, pa še zdravstvene vede, predvsem nevrološke in nevro-kemične. Zadnjih deset Nobelovih nagrad je šlo prav nevrologiji, preučevanju možganov. Priče smo vznesenemu poudarjanju racionalne sfere; svetovni ustvarjalnosti posvečamo dosti

manj pozornosti. Ločevanje čustev od razuma pa je nevarna zadeva.

Katere posledice lahko prinese ločevanje sveta čustev od sveta razuma?

Čutenje je vedno imelo v očeh ljudi negativne značilnosti kot področje nepredvidljivega, tega, kar iz človeka dela sužnja strasti. Najboljši del človeka pa naj bi bila racionalnost, njegova umska sposobnost. To so zastarali obrazci, ki so novim generacijam vedno bolj tesni. Danes so osnove splošne vzgoje načela, po katerih se je bolj pomembno nekaj zdeti kot pa nekaj biti; vedno manj si postavljamo vprašanja, vedno bolj iščemo hitre zadovoljitve in potešitve.

Oprava imate tudi s številnimi študenti z goriške univerze. Kaj opažate posebnega v stiku z njimi?

Tudi v njih vidim razkol med racionalnim in čustvenim: na eni strani so to intelektualno izredno sposobni ljudje, na drugi strani pa je vsemu temu žrtvovan svet čutenja in čustvovanja. Dokler si otrok ali odrasčajoč mladenič, se tega lahko še ne zavedaš. Ko pa si enkrat na univerzi, se začneš spraševati, ali ti kaj manjka v stiku z drugimi, zakaj ti je težko stopiti v odnos z vrstniki, zakaj ti ne uspe najti dekle oz. fanta... In ti ni več dovolj, če veš, da si zelo pameten; ni ti dovolj zadovoljstvo, ki ti ga da lepa ocena. Potrebuješ nekaj več.

Do vsega tega prihaja, ker je dosti truda vloženega v razum, izredno malo pa v svet odnosov. Sposobnost stopiti v odnos z drugim ni nikomur prirojena; te sposobnosti se človek nauči, treba jo je razvijati, se zanj trudi. Manj odnosov imaš, slabše znaš razbrati sporočila, ki ti jih drugi pošiljajo. Manj odnosov imaš, več strahov imaš; strah, da bi kaj zgrešil, te zavira. Če so npr. nekega fanta zapustila kar tri dekleta, bo fant četrtič zaradi strahu bolj oprezen. Če pa se ne vpraša, kako to, da ga je dekle večkrat zapustilo, bo še vedno ponavljal isto napako, dokler ne bo vrgl puške v koruzo. Glavni problem je torej nesposobnost si postavljati vprašanja. Ne morem sebe opravičevati z mislijo, da so okrog mene vsi hudobni, ker me nimajo radi; če tako razmišljam, sem paranoičen. Vprašati se moram, ali sem slučajno kaj zgrešil. To moram spraviti v zavest. Če si niti ne postavim vprašanja, začnem iskati rešitev drugje. Iščem jo v svetu magije, berem horoskope, zahajam k čarovnikom, v svet vzhodnih kultur, udeležujem se tečajev joge, iščem lastno prihodnost v branju kart... Zgodi se, da tega, če me bo kdo ljubil ali ne, ne zaupam svoji čustveni sposobnosti, ampak tujcu, ki mi bo prek kart povedal, če me bo neka oseba imela rada ali ne! To ni samo izguba lastne osebne odgovornosti na delikatnem področju, kot je svet čustev, ampak tudi neizmerno nezaupanje v lastne sposobnosti. Ta pojav se zaskrbljujoče širi. Biti odprt do drugih je sicer dobro; toda zaupati drugemu izbire, ki zadevajo osebno življenje, to je zabloda. Lahko tudi beremo horoskop in se pri tem posmejemo; lahko nas tudi navduši tečaj joge. Toda poverjati drugim osebne izbire...

Slovenija vstopa v Evropsko zvezo. Ali mislite, da bo ta korak na kakšen način "pometil" z mejo in preobrazil Goriško?

To se bo brez dvoma zgodilo v okviru gospodarstva. Mislim pa tudi, da se bo moral italijanski svet soočati z ljudstvi, ki izhajajo iz tržega življenja od njegovega. Slovanski narodi so gotovo po telesu in duši močnejši in trpežnejši, saj so morali živeti v manj lagodnih življenjskih razmerah, kot so italijanske. Naravna selekcija je neizprosna; slovanski narodi imajo stokrat močnejšo voljo po samouveljavljanju, da bi ohranili svoj prostor pod soncem. Slovenci so gotovo bolj motivirani od Italijanov. To je glavna razlika, ki jo vidim med Slovani in Italijani.

To sem opazila tudi na ravni vere. Leta 1988 sem bila na Poljskem. Potovali smo po katoliški Poljski, razvijala se je Solidarnost, govorili smo s kmeti, zanimalo nas je spoznati stvarnost izven turističnih poti. Velik vtis je name naredila vera ljudi, ki so se borili proti komunizmu; in so zdržali. Opazila sem znatno solidarnost med ljudmi. Cerkev je bila nosilna struktura za identiteto, za svobodo, čeprav so bile oblike cerkvenega življenja predkoncilske; še z zadnjim župnikom na podeželju smo se lahko pogovarjali po latinsko. Pa sem si rekla: kaj se lahko zgodi v taki deželi, če vanjo vdre kapitalizem? Korake, ki smo jih mi že davno naredili, sedaj delajo oni.

Ali sta kapitalizem in z njim povezano potrošništvo res "zadnja faza zgodovine"? Kaj pa Cerkev? Ali ima pri tem še kakšno besedo?

Cerkev je vedno dobro kljubovala totalitarizmu. Najbolj uničevalen in dramatičen udarec pa ji je po mojem mnenju zadal prav konzumizem, proti kateremu mislim, da še ni dobro razumela, katero "orožje" naj uporabi; v bogati zakladnici svoje zgodovine še ni našla načina, s katerim bi lahko priskočila na pomoč današnjemu človeku v tem razdejavanju. Krščanstvo je v 2000 letih doživelo veliko kriznih obdobij in udarcev od zunaj in od znotraj. In vendar je v sebi vedno našlo moč in odgovor za človeka vsake dobe. Edini način, ki ga ima, če hoče približati oddaljeni, je pričevanje. Sama sem se spreobrnila zaradi pričevanj drugih. Samo pričevanje daje Cerкви verodostojnost. Kristjani morajo pričevati v družbenem življenju. Znotraj njega, ne zraven!

Seveda, ostati danes na strani človeka je strma pot. Kot psihoterapevt se pogosto najdem v vlogi spovednika. Ljudje ne zaupajo več nikomur, bojijo se govoriti. Povsod stojijo samo zidovi in ograje. Ni oseb, ki bi bile pripravljene človeka spremljati s potrpežljivostjo. Vsi vedno želijo vse in hitro. Mudi se jim, skoraj so obsedeni od potrebe po hitrih rezultatih, ko pa je pomembno le spoštovati čase in pot vsakogar. V trpljenju je človek vedno enak. In vendar vsakdo lahko kaj naredi na svojem področju.

Kaj je za Vas pričevanje in kaj glavni izziv?

Vzgoja v okviru Cerkve me je naučila, kako se lahko sklonim nad človekovo trpljenje, ne da bi pri tem gledala na njegov izvor, ideologijo, politično prepričanje. Naučila sem se gledati na vsako osebo z očmi Boga... Tedaj je lahko vzpostaviti stik s človekom.

BIBLIČNA RAZMIŠLJANJA
OB NEDELJSKEM EVANGELIJU

IZLUŠČI JEDRO!

ZVONE ŠTRUBELJ

GOSPODOV
VNEBOHOD

Jezus je rekel svojim učencem: "Tako je pisano: Mesija bo trpel in tretji dan bo vstal od mrtvih, in v njegovem imenu se bo oznanilo vsem narodom spreobrnjenje v odpuščanje grehov, s čimer bodo začeli v Jeruzalemu. Vi ste priče teh reči. In glejte, jaz pošiljam na vas obljubo svojega Očeta; vi pa ostanite v mestu, dokler ne boste odeti v moč z višave."

Peljal jih je ven proti Betaniji. Povzdignil je roke in jih blagoslovil. Medtem ko jih je blagoslovljal, se je odmaknil od njih in se vzdignil v nebo. Oni pa so se mu poklonili in se v velikem veselju vrnili v Jeruzalem. Bili so ves čas v templju in so slavili Boga. (Luka 24, 46-53)

JEZUSOV VNEBOHOD KOT PRAZNIK
RAVNOTEŽJA

4

ČETRTEK
21. MAJA
1998

A. Mantegna, Vnebohod, Uffizi

Prizor iz cerkve Jezusovega vnebohoda je na nas naredil velik vtis, meni pa je dal nekaj snovi za razmišljanje.

Evangelist Luka konča svoj evangelij s sporočilom o Jezusovem vnebohodu. Svoj drugi spis, Apostolska dela, pa začne z istim dogodkom. Med drugim zapiše tudi tole: "Ko so po njegovem odhodu strmeli v nebo, glej, sta stala pri njih dva moža v belih oblačilih, ki sta rekla: »Možje Galilejci, kaj stojite in gledate v nebo?«" (Apd 1,10-11). Po Lukovi zamisli je prav Jezusov vnebohod močna ločnica med Jezusovim časom in časom Cerkve. Jezus je svojim posredoval vse, kar jim je bilo potrebno. Ni jih zapustil, zato v svojih zadnjih besedah zagotavlja pomoč. "Vi ste priče teh reči. In glejte, jaz pošiljam na vas obljubo svojega Očeta; vi pa ostanite v mestu, dokler ne boste odeti v moč z višave." Moč z višave pomeni Svetega Duha oz. obljubo, da bo z njimi do konca sveta.

Gospodov vnebohod ni praznik sanjačev, ki bi bili zazrti v nebo, ampak je praznik duhovnega ravnotežja med zadnjim ciljem, nebeško domovino, in konkretnim spreminjanjem družbe in celotnega stvarstva po Jezusovih načelih, torej, trdim vsakdanjim delom evangelizacije. Zato učenci ne ostanejo zazrti v nebo na vrhu Olske gore, ampak se vrnejo v "zemeljski Jeruzalem". Tam se bo začelo oznanjevanje božjega kraljestva vsem narodom.

Praznik Gospodovega vnebohoda izključuje težnjo duhovnega ekstremizma, ki ga v krščanstvu zagovarjajo nekatera pristranska, napihnjena duhovna gibanja. Izključuje pa tudi "sekularistično" težnjo, ki krščanstvo reducira na zgolj družbeno delovanje, na golo skrb za tuzemsko pravičnost in solidarnost. Avtentično krščanstvo je v ravnotežju med hrepenenjem po novem nebu in novi zemlji in vsakdanjim spreminjanjem, vlaganjem evangeljskega kvasa v testo človeštva, v obstoječe "nebo in zemljo", v konkretnega človeka in v družbo, kjer nam je dano živeti.

Ko smo bili pred tremi leti na romanju v Sveti deželi, smo obiskali tudi cerkev Jezusovega vnebohoda na vrhu Olske gore. Skupaj z nami je bila skupina Američanov, ki je zagotovo pripadala nekemu karizmatičnemu gibanju. Navdušeno so peli, se pozibavali v ritmu in vznemirili zrlili v strop cerkve, kjer je nakazana odprtina, znamenje, da je bil tu Jezus vzeti v nebo. Nedvomno je bil prizor slikovit in navdušujoč, še zlasti ker so člani skupine med pesmijo in molitvijo govorili v različnih jezikih, kar je pogost pojav med karizmatiki.

"ZGODOVINA WOJTYLE NE PRIPADA SAMO ZGODOVINI ČLOVEŠTVA"

78 LET SVETEGA OČETA

JURIJ PALJK

NI DOVOLJ
SKUPEN DENAR

Kardinal Miroslav Vlk, predsednik evropske škofovske konference in nadškof v Pragi, je komentiral rojstvo evropskega skupnega denarja evro takole: "Ni dovolj skupen denar, potreben je tudi duh, ki naj nas združi! Evro je velika priložnost, a tudi veliko tveganje. Gotovo predstavlja evro novost, ki nosi s seboj veter zaupanja in je prispevek k stabilnosti. Druga stran medalje pa je v možnosti, da se v imenu obrambe novega skupnega denarja postavijo novi židovi, s katerimi se izločijo nekateri. Gotovo je, da skupni denar ne pomeni takojšnje združitve Evrope. Temeljno vprašanje je vprašanje namenov: kaj bomo storili z našo gospodarsko in finančno močjo? Ali bo ostalo vse to zaprt v okviru meja Evrope ali pa bomo sposobni to novo moč uporabiti kot »vlečno silo« za tiste, ki so v težavah, kot sta na primer Vzhodna Evropa ali pa Jug sveta?"

V ponedeljek, 18. t.m., je papež Janez Pavel II. dopolnil 78 let. Prav je, da se spomnimo njegove častiljive starosti predvsem zato, ker skoraj vsak dan sledimo njegovemu delu, saj je sv. oče dejansko vsak dan prisoten v sredstvih javnega obveščanja in zato v našem vsakdanjem življenju, pa naj gre za njegova pastoralna potovanja, za odmevne pridige, za njegovo družbeno angažiranost ali pa za njegovo nenehno zavzemanje za t.i. malega človeka.

Prav za vsakega človeka namreč sveti oče zahteva take družbene razmere, take delovne razmere, da se bo lahko vsakdo razvil v bitje, kateremu je vredno dati naziv človek. Janez Pavel II. je neločljivo povezan s krščanstvom, z božjim dejstvom, da je vsak človek božja podoba in zato pred Bogom enak sočloveku. Ta temeljna resnica, ki jo on pojmuje kot Resnico, Pot in Življenje, morda še najbolj označuje njegovo dolgo življenjsko pot, posvečeno Bogu in službi človeku. Morda je prav služnje človeku tisto, kar kljub zdravstvenim težavam in starosti drži vsak

dan pokonci poljskega papeža, služnje ob trdni veri in veliki milosti vere ter zaupanja v Mater Božjo.

Papeža Janeza Pavla II. si zares ne moremo predstavljati takega, kot je, brez njegovega globokega odnosa in zaupanja, ki ga ima v Mater Božjo. Nekaterim je prav ta njegov odnos do Matere in seveda posredno do lastne matere kamen spotike, saj mu posredno ali neposredno očitajo, da se prav zato ni lotil vprašanja vloge ženske v Cerkvi. Žal o tem vedno govorijo ljudje, ki niso kristjani in Cerkve od znotraj ne poznajo, saj vendar vsi vemo, kako globoko si sedanji papež prizadeva, da bi ženska dobila vedno večjo vlogo v današnji Cerkvi. Tudi ni slučaj dejstvo, da je pred kratkim prav papež Wojtyła imenoval za cerkveno učiteljico sveto Terezijo Deteta Jezusa. Neutemeljene očitke bi lahko ovrgli že samo z dejstvom, da sv. oče v svojem dolgem, Bogu posvečenem življenju ni niti enkrat samkrat delal nobene razlike med moškim in ženskim delom človeštva.

Ko gledamo na papeževo življenje in skušamo najti gla-

vne poteze njegovega življenja in dela, razmišljanja, opazimo, da je krščanska ljubezen tista, ki pogojuje vsak njegov korak. Pojmovanje krščanske ljubezni v smislu odpiranja sebe drugim in razdajanje samega sebe zato, ker veš, da boš le tako lahko postal boljši človek, bolj Bogu podoben in zato bolj človek, bolj božja podoba. Od tod njegovo veliko zavzemanje za socialno pravičnost v svetu za vsakega posameznika. Pri papeževem boju za socialno pravičnost ne gre za golo besedičenje ali prazne družbene programe, ampak za boj za vsakega človeka. Papež od vedno trdi eno samo stvar: da smo pred Bogom vsi enaki, da moramo zato imeti v življenju enake možnosti za svoj in družbeni razvoj. Od tod njegovo zavzemanje za mir, socialno varnost, od tod njegov boj proti izkoriščanju človeka in od tod tudi njegov neusmiljeni boj proti tistim liberalističnim in liberističnim lastnikom velikih denarnih kapitalov, ki pri obračanju denarja pozabljajo na bistveno stvar: na človeka. Kolikokrat smo svetega očeta slišali, kako je naravnost roteče svaril svetovne močnike, naj se zavedajo, da ne smejo pri delu pozabiti na najmanjšega in najbolj ranljivega, najbolj šibkega člana družbe na svetu! Kolikokrat smo slišali njegove roteče besede, ko se je zavzemal za mir, spravo, za odpravo lakote in izkoriščanja, razlikovanja med ljudmi, ko se je zavzemal in se zavzema za vsakega posameznika!

Francoz Jacques Le Goff, ki slovi kot odličen poznavalec srednjega veka in Cerkve in ni kristjan, vsaj praktikant ne, je pred dnevi dal intervju za italijanski dnevnik La Repubblica. Cel intervju je bil posvečen svetemu očetu in vplivu, ki ga je imel Janez Pavel II. in ga ima še danes na vesoljno Cerkve. Le Goff je zatrdil, da je največja stvar, ki jo je sveti oče napravil v času, odkar je papež, ta, da je katoliška Cerkve pod njegovim vodstvom zares postala vesoljna, saj je poskrbel, da je s svojimi pastoralnimi potovanji obiskal skorajda ves svet in pri svojih nagovorih ni nikdar nikogar izključeval, ampak vse nagoval. Po njegovem se je to prvič zgodilo v dvatisočletni zgodovini Cerkve.

"In kar mu je v oporo pred sovražnostmi in razdejanji, pustošenji greha-slabega, je velika gotovost vere, velika gotovost dodatne pomoči Kristusa in Matere božje. Tisto, kar omogoča papežu, da premaga vse težave, je samo to: njegova vera v molitev. Prezgodaj je še, da bi ocenjevali njegovo delo v celoti. Tudi zato ne, ker zgodovina Wojtyle ne pripada samo zgodovini človeštva, ampak stavi na Božjo pomoč in še posebej na pomoč Svetega Duha," je lepo zapisal italijanski filozof Carlo Bo.

Dejstvo je, da sveti oče živi evangelij tako, kot bi ga moral vsak kristjan živeti: s pričevanjem. Zaveda se, da je krščanska vera prazna, če za njo ne stoji pričevanje posameznika.

HRVAŠKI KARDINAL ALOJZI
STEPINAC KMALU
MED BLAŽENIMI

Hrvaški katoliški tednik Glas koncila objavlja dne 15. maja čez celo stran članek z naslovom Papež bo 3. oktobra pri Mariji Bistrici proglasil kardinala Stepinca (na sliki) za blaženega. Potem piše: "Sveti stolica je določila, da se v Krašiču med evharističnim slavljen slovesno razglasi veliko veselje za ves hrvaški narod: v tem letu od 2. do 4. oktobra bo sv. oče Janez Pavel II. obiskal Hrvaško; prišel bo v Zagreb, Marijo Bistrico in Split. Dne 3. oktobra bo v narodnem svetišču med slovesnim somaševanjem proglasil za blaženega božjega služabnika kardinala Alojzija Stepinca." Tako je slovesno objavil v petek, 8. t.m., zagrebški nadškof Josip Božanić v Krašiču ob stoletnici rojstva kardinala Stepinca. Pri slovesni maši so bili zbrani hrvaški škofje, papeški nuncij, slovenske škofje je zastopal mariborski škof Franc Kramberger.

Opomba: Marija Bistrica je narodna Marijina božja pot, podobno kot pri nas Marija Pomagaj na Brezjah.

Krašič je rojstni kraj A. Stepinca; tam je živel Stepinac zadnja leta svojega življenja, potem so ga izpustili iz zapora. Umrli je 10. februarja 1960.

KH

ZAGOTOVLJENO
ZEMLIŠČE
ZA ŽUPNIJO
V ŠTURJAH

Nekdanji vojaški objekti v Gornji Vipavski dolini postopno spreminjajo svojo namembnost. Koristen je bil obisk, ki ga je konec aprila opravil v Ajdovščini minister za obrambo mag. Alojz Krapež, sicer doma z Otlice. Minister in ajdovski župan sta podpisala pogodbo o prodaji zemljišča ob nekdanji vojašnici Srečka Kosovela, ki je bilo doslej državna last, župniji Šturje. Zemljišče obsega kakih 10.000 m², kupljeno je bilo za 23 milijonov 600 tisoč tolarjev. Za gradnjo objektov za župnijo in župnijsko središče je bil izveden natečaj, na katerem je sodelovalo do sedaj največje število projektantov za cerkvene projekte v Sloveniji. Spricho pomanjkanja sredstev v koprski škofiji bodo nove objekte v Šturjah začeli graditi čez dve leti, potem ko bo končana gradnja Škofijske gimnazije v Vipavi.

M.

ZA GORIŠKO IN
TRŽAŠKO MLADINOPESTER MAJSKI
SPORED
MLADINSKE
PASTORALE

Odbor za mladinsko pastoralo je maja meseca pripravil bogato ponudbo. Na začetku meseca je bil Mladinski dan na Opčinah, prihodnjo nedeljo bo Srečanje mladine iz Gorice in Trsta v Štandrežu, 30. t.m. pa vabi Odbor na tradicionalno binkoštno bdenje.

Začetek maja je bil na Opčinah precej slovesen. Začelo se je romanje kipa fatimske Matere Božje iz farne cerkve sv. Jerneja v vse slovenske župnije v Trstu. Ob tej priložnosti so mladi pripravili 3. maja Mladinski dan. Odbor za mladinsko pastoralo je povabil medse študentski pevski zbor Hozana iz Ljubljane. Mladinski dan se je začel z mladinsko mašo na Opčinah. S petjem privlačnih gospelov jo je oblikoval zbor Hozana, z uvodi pa so jo popestrili predstavniki skavtov, predstavnica Mladih v odkrivanju skupnih poti ter predstavnica skupine Shalom. Po maši so mladi šli v Marijanišče, kjer so pojedli odlično kosilo. Dan se je nadaljeval z najbolj razgrananim delom programa, za katerega so poskrbeli skavti, in sicer s športnimi igrami na novih igriščih na vrtu Marijanišča. Igre pa je bilo treba kmalu prekiniti, saj se je program nadaljeval z nekoliko bolj resno vsebino: mladi so se v Zinkovem domu srečali z likovno umetnico Silvo Bogatec in z njenim učiteljem, slavnim poznavalcem ikonopisja p. Egonom Šendlerjem, ter si potem ogledali ikone, ki jih umetnica tam razstavlja. Sledilo je slovesno Marijino bogoslužje v farni cerkvi, kjer so s pesmijo in branjem sodelovale razne pevske in druge skupine z Opčin (CPZ Sv. Jernej, MPZ Vesela pomlad, tercet Ver laetum, prvoobhajanci, biblična skupina, skupina zakoncev, mladi, ki so sodelovali na mladinskem dnevu) in gostujoči zbor iz Ljubljane.

To nedeljo, 24. maja, bo podobna pobuda v Štandrežu pri Gorici. Mladina iz štandreske župnije organizira srečanje, ki bo posvečeno navezovanju prijateljskih vezi med mladimi iz Gorice in Trsta. Spored želi ustvariti veselo in sproščeno vzdušje. Ob 8.30 zbiranje v Trstu na trgu Oberdan; 9.30 zbiranje v Štandrežu pred cerkvijo in kratke pevske vaje; ob 10.30 mladinska maša; kosilo; družabne in športne igre. Odbor za mladinsko pastoralo, z njim pa še Slovenska zamejska skavtska organizacija, Slovenski kulturni klub, skupina Shalom, MOSP in mladina iz slovenskih tržaških župnij vabijo torej k množični udeležbi.

Prav tako omenjene skupine toplo priporočajo udeležbo mladih (pa tudi manj mladih) na tradicionalnem binkoštnem bdenju, ki ga pripravlja italijanska mladina tržaške škofije, s petjem in branjem v slovenščini sodelujejo tudi Slovenci. Binkoštno bdenje bo v soboto, 30. maja, v cerkvi Santa Maria delle Grazie v ul. Rossetti ob 20.30. Za Slovence bo zbirališče pred cerkvijo ob 20.15.

Mladi imajo torej veliko možnosti za srečanje, za sklepanje novih prijateljstev, za pogovor in duhovno poglobitev. Upamo, da bodo te priložnosti dobro izkoristili.

- BREDA SUSIČ

OBČUTENE POBOŽNOSTI PO TRŽAŠKIH ŽUPNIJAH

FATIMSKI KIP PRI NOvem
SV. ANTONU V TRSTU

Mladi nosijo kip fatimske Matere Božje po Opčinah (Foto Kroma)

V soboto, 16. maja, je kip fatimske Matere Božje priromal iz cerkve sv. Jakoba v osrednjo, največjo cerkev v središču Trsta, k Novemu Svetemu Antonu. Domači pevski zbor je milostni kip pozdravil s pesmijo. Predstojnik pastoralnega središča v Trstu, g. Marij Gerdol, pa je izrekel fatimski Romarici iskreno dobrodošlico. Sledil je pester spored Marijinih zborovskih in ljudskih ali ponarodelih pesmi, ki jih je pel cerkveni zbor od Novega Svetega Antona pod vodstvom Edija Raceta in ob orgelski spremljavi Tomaža Simčiča. Lepo je bilo poslušati globoko sporočilo teh pesmi, ki so jih pevci podajali z veliko občutljivostjo in ganjenostjo.

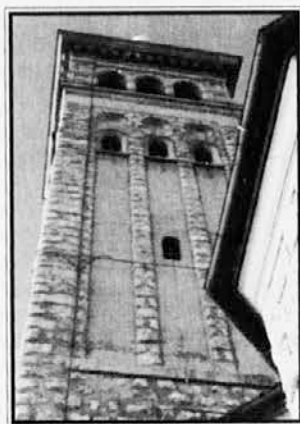
Zbranemu občestvu je nato spregovorila prof. Nada Pertot. Z izbranimi besedami je uvodoma menila, kako moramo biti "hvaležni za vsak mirno in lepo preživet dan" in da nam je težko sprejeti Marijino vdanost, ki je izražena v stavku: *Zgodi se Tvoja volja*. Mi hočemo vedeti vsemu vzrok, po svoji volji hočemo spreminjati ustaljeni red, nad seboj nočemo priznavati nikogar. Ošabnost, egoizem, prikrivanje resnice, zavajanje vseh vrst so najbolj razširjene človekove slabe lastnosti. In poleg teh pri nas še omalovaževanje tega, kar nam je dano in kar smo dolžni ohraniti.

Pri nas, je poudarila, so se spraznili domovi, šole in cerkve. Mogoče smo vse preveč govorili o težavah družin, pre-

malo pa o veselju v njih, o krivicah, ki jih moramo prenašati kot manjšina, premalo pa o tem, kako smo zaradi tega bogatejši. Tudi prelepo in krepilno vlogo verskega življenja pripadnosti neki cerkveni skupnosti znajo ceniti le maloštevilni, ki iz svoje požrtvovalnosti črpajo moči za vsakdanje življenje. Drugi so se od cerkve oddaljili, oddaljili smo se tudi od podobe duhovnika, ki vedno bolj izgublja veljavo v naši sredi, kot so jo izgubili pred njim že drugi t.i. predstojniki. V tem smislu je omenila tudi starše in šolnike.

Nagovoru, ki je v prisotnih izzval vrsto misli in ki naj bo, v sicer okrnjenem povzetku, v razmišljanje tudi bralcem tega zapisa, je sledilo češčenje Matere Božje. Pred oltarjem so se najprej zbrali člani in sodelavci Vincencijske konference; njihovo pobožnost je uvedel Marcel Petkovšek z občutenimi besedami o Marijinem češčenju. Nato se je ob pesmi in molitvi zbrala skupina mladih zakoncev, ki se mesečno zbira v Marijinem domu v ul. Risorta, na koncu večera - vse do polnoči in čez - pa so pred milostnim kipom fatimske Matere Božje molili in peli skavti, ki se zbirajo v mestnih vodih.

Ob lepem in globoko občutenem verskem dogajanju, ki je udeležence gotovo duhovno obogatilo, je bila vendar zaznavna generacijska razdrobljenost. To se žal v naši zamejski sredi vse prevečkrat dogaja, saj bi morali drug od drugega črpati moči in skupaj doživljati tako srečanje.

Svetogorski zvon kliče

prila potekal v Ljubljani, izvolili patra Staneta Zoreta s Sv. gore. Njegov mandat bo trajal šest let. V frančiškanski provinci v Sloveniji luje okrog 130 patrov tega reda.

Na zemljišču blizu svetogorske bazilike so uredili parkirni prostor, na katerem je prostora za 300 do 500 avtomobilov. Sredstva za to prepotrebno naložbo je prispevala občina v Novi Gorici, ki bo, tako napovedujejo, omogočila tudi napeljavo vodovoda v to božjepotno in turistično središče in zgraditev povezovalne ceste med Sv. goro in Grgarjem.

KH-M

SVETNIK TEDNA

26. MAJA

SILVESTER ČUK

FILIP NERI,
DUHOVNIK

Filip Neri (levo) in Ignacij Loyolski

"Bodite veseli! Vredra misel krepi srce in stori, da človek vztraja v dobrem. Prava pot, da v sveti kreposti napredujemo, je ta, da vztrajamo v veselosti." S temi spodbudami je sveti Filip Neri odkril svojo dušo. Bil je izredno vedre narave in imel je velik smisel za humor. Slavni nemški pesnik Goethe, ki se je razpisal o njem v svojem potopisu

po Italiji, ga imenuje "humorističnega svetnika" - in res ga imajo humoristi za svojega patrona! Zdrav humor je v tem, da se znaš pošaliti na svoj račun: je vedro priznanje lastnih slabosti in omejenosti. Filip Neri je imel nadpovprečne umske in srčne darove in je bil v nevarnosti, da bi ga ljudje imeli za izrednega človeka, zato se je pogosto nalašč obnašal tako, kot da je "malo čez les".

Filip se je rodil 21. julija 1515 v Firencah. Sončna Toskana mu je vzbudila ljubezen do narave, bogata firenška kultura pa ljubezen do umetnosti. Po svojem pesniškem in glasbenem ustvarjanju je prišel v zgodovino italijanske umetnosti (med njegovimi učenci je bil znani skladatelj Palestrina). Po značaju je bil odprt, pristržno ljubezniv, šaljiv in dovipen. Ko mu je bilo osemnajst let, ga je bogati stric povabil v San Germano, mestce med Rimom in Neapljem. Tam je ostal le eno leto. Vleklo ga je v samoto, a je odšel v Rim. Nekaj časa je bil domači učitelj, ob tem pa je tudi študiral. Nenadoma je v sebi začutil klic, naj začne apostolsko delovati. Tej nalogi se je posvetil kot laični apostol. Obiskoval je skrajno zanemarjene bolnike, jim skušal streči ter jih vedriti. Hodil je po rimskih ulicah in iskal stike z ljudmi. Ljudje so radi poslušali njegove šale. Zastavljal jim je vprašanja, s katerimi je vzbujal njihovo pozornost. Ko si je pridobil njihovo zaupanje, so mu odkrili svoje težave, tudi duhovne. Tam, kjer duhovniki niso imeli nobenega uspeha, je ta mladi laik uspel napraviti pot za Boga.

Leta 1551, ko mu je bilo šestintrideset let, se je na ukaz spovednika dal posvetiti v duhovnika. Živel je v največji skromnosti. Večino dneva - tudi po petnajst ur - je presedel v spovednici. Kadar je bil prost, so hodili ljudje k njemu v sobo. Vodil je preproste in imenitne, berače in kardinale. Mikalo ga je iti v misijone, toda spovednik mu je dejal: "Filip, tvoja Indija je Rim!" Postal je apostol Rima: njegov misijon je segal "od papeža do zadnjega pobalina". Otroci so ga imeli neverjetno radi. Dovolil jim je prav vse. Tistim, ki so se čudili, kako jih more prenašati, je odgovarjal: "Zaradi mene lahko sekajo drva na mojem brbtu, če le ne delajo greha!" Z mladino je hodil v naravo in ob tem, kar so videli, je mladim skušal približati božjo lepoto. Bral jim je iz dobrih knjig, pametno jih je zaposlil in jih navajal k temu, da obiskujejo stare, bolne in revne.

Njegovo zgodovinsko delo je ustanovitev kongregacije oratorijancev bratovščine duhovnikov, ki so se pri njem zbirali k pogovorom o duhovnih zadevah. "Naše edino redovno pravilo je ljubezen," je dejal. Če so ga njegovi sovražniki zasmehovali, se je samo nasmehnil. Umrl je 26. maja leta 1595. Že dva meseca po njegovi smrti se je začel proces za razglasitev za blaženega. Končan je bil 14. maja 1622: tega dne je bil z Ignacijem Lojolskim, Frančiškom Ksaverijem in Terezijo Avilsko povzdignjen na oltar. V Rimu, kjer so mu pravili "Pippo Buono" (Dobri Lipe), obhajajo njegov god kot ljudski praznik.

■ Oglašujte na Radiu Ognjišče - Studio Koper. Obrnite se na telefon 00386 66 272252 (Doroteja). Z veseljem brezplačno objavljamo obvestila o dogodkih na Primorskem. Obvestila nam posredujte po faksu 00386 66 272254. Radio Ognjišče oddaja iz koprškega studia vsak dan med 16. in 19. uro.

Poslušate ga lahko na Ukv frekvencah 107,5 - Sveta gora (Goriška in Furlanija) in 91,2 - Tinjan (Trst).

5

ČETRTEK
21. MAJA
1998

"ZGLED, KI GA JE VREDNO POSNEMATI..."

PRIČEVANJE O ŠČEKU

Ob izidu študije dipl. soc. Borisa Bandlja *Katoliška socialna politična misel Virgila Ščeka in na raznih predstavitev, ki jih je priredil Krožek za družbena vprašanja Virgil Šček, se je večkrat pojavilo vprašanje kompleksnosti te markantne vodilne osebnosti naše polpretekle primorske zgodovine in tudi spornosti nekaterih njegovih stališč.*

Zdi se mi primerno, da se zato v celoti objavi spodnje pričevanje o Virgilu Ščku. Za avtorja študije, ki pismo v knjigi navaja, ga je na mojo pobudo napisal tržaški duhovnik Franc Zlobec. Naj pri tem spomnim, da je g. Zlobec preteklega 24. marca praznoval svojo 85-letnico!

Dokument je pomemben za razumevanje Ščekovega duhovnega sveta! - IVO JEVNIKAR

vstal Virgil Šček - duhovni velikan, ki je šel v svoji doslednosti na vseh področjih do konca.

Kot me po eni strani veseli, da se Virgilu Ščku po dolgem času zamol-

Virgil Šček je kot študent redno prebiral dnevnik *Edinost*. Zelo ga je bolela vsaka krivica, ki je prizadela slovenskega človeka. Ko je nekoč mami potožil, da bi rad kaj pomagal svojemu zatiranemu narodu, ga je strogo posvarila: "Gildo, prav ti in tvoja klapa boste pomagali svojemu narodu! Z vašim lahkomišelnim življenjem ga boste pogubljali, ne pa mu pomagali!"

Strogi mamin opomin je sinu segel v srce. Premislil je njene besede, poiskal modrega in svetega duhovnika Ivana Rejca, spoznal pri njem temelje krščanske vere in se odločil: Postal bom duhovnik, ker bom tako največ pripomogel k rešitvi svojega naroda.

Materina molitev in beseda sta torej odločilno vplivali na Ščekovo spreobrnitev. Iz te notranje odločitve je

čanja vračajo dobro ime, spoštovanje in občudovanje ter dolžna hvaležnost za vse njegovo delo, po drugi strani čutim, da je še precej neraziskan njegov duhovni svet.

Naj zaključim. Ko sem ga kot mlad fant spremljal peš po gozdu do Tomaja, je iz žepa potegnil rožni venec, rekoč: "Francelj, zdaj bova molila, samo Bog lahko človeku pomaga... Vedi, resnični junaki, ki krojijo človeško zgodovino, so samo svetniki..."

Sam se ni imel za svetnika, trudil se je le, da bi z vsem svojim bitjem ljubil svoj narod in ljubil Boga - brez laži in goljufije.

Zgled, ki ga je vredno posnemati, tudi za ceno lastnega življenja.

Prav prisrčen pozdrav!

- FRANCE ZLOBEC,
MATJAŽEV IZ PONIKEV

NA KNJIŽNI POLICI NOVA ROMANA TRŽAŠKIH AVTORJEV

Prejšnji teden so na Tržaškem predstavili dva nova romana tržaških slovenskih avtorjev. Gre za roman Marija Čuka *Pena majskega vala* in roman Sergeja Verča *Skrivnost turkizne meduze*. Knjigi sta izšli v okviru zbirke Mornik pri Založništvu tržaškega tiska, ki se tako vrača na zamejsko založniško prizorišče, predstavili pa so ju že v Dolini, Trstu in Zagradcu.

Pena majskega vala je prvi roman Marija Čuka (na sliki zgoraj), katerega smo doslej poznali predvsem kot pesnika, dramatika, komediografa in gledališkega kritika. Roman, ki je uprizorjen v zamejstvu, je zgodba dveh zaljubljenec: Maks, načelnik Urada za evidentiranje mrtvih Slovencev, je Slovenec, Luisa, študentka prava, pa Italijanka. Že tu se postavlja vprašanje, kje lahko najdeta dve drugače govoreči osebi stičišče, pa tudi vprašanje soočanja mladih z zgodovinskimi, narodnostnimi in političnimi dilemami, poseganja starejših v življenje mladih idr. Ne gre pa samo za to: Čuk opisuje v romanu še marsikaj, poleg odnosov med ljudmi dveh različnih narodov. Govor je tudi o odnosih znotraj naše skupnosti, predvsem pa o postopnem drsenju zamejskih Slovencev v asimilacijo, v položaj Italijanov slovenskega jezika (ta teza se vedno bolj uveljavlja), skratka v izumrtje (ni naključje, da je Maks načelnik Urada za evidentiranje mrtvih Slovencev).

Skrivnost turkizne meduze pa je drugi roman Sergeja Verča, ki spada v zvrst kriminalke. Prvi Verčev kriminalni roman je bil kot znano *Rolandov stebel*, njegovi glavni junaki pa nastopajo tudi v novem delu: komisar Benjamin (Beno) Perko, njegova zaročenka Jasmin Fortuna in policijski funkcionar Malusa. Roman se začne z odkritjem okostnjaka brez glave, preiskava pa seveda poteka do odkritja krivca. Vzoredno s preiskavo pa potekata oris in analiza neke čisto določene tržaške družbe: gre za tisti krog, ki je nekoč predstavljal tržaško elito, ki je imel v rokah ekonomsko in politično moč, a ki sedaj odmira, čeprav si domišlja, da je še vedno elita. Dogodki so osredotočeni na tržaško mestno in predmestno okolje. Kraški teritorij je v tem romanu izpuščen, ravno tako ni govora o slovenski komponenti Trsta. Kot pa je na predstavitvi v Slovenskem klubu dejal prof. Matjaž Kmecl, daje tej knjigi šarm tržaški "genius loci", neka mediteranska čutnost, ki je drugje v Sloveniji ne poznajo.

Obe knjigi sta izšli pri tiskarni Graphart v Trstu, grafično pa ju je oblikoval Rado Jagodic, ki je sicer oblikovalec celotne zbirke Mornik.

- MARJAN DROBEŽ

SLOVENSKA GALERIJA V BENETKAH

KLARA KRAPEŽ

Benetke so od aprila bogatejše še za eno galerijo, tokrat slovensko. Že dober mesec in pol namreč v tem lagunskem mestu, v neposredni bližini znane palače Grassi, deluje slovenska galerija A+A (A più A), ki jo vodi Lidija Šircelj. Hiša v ulici Calle Malipiero 3073, Sansamuele, v kateri je živel Casanova, bo v naslednjih štirih letih gostila številne slovenske likovnike in predstavljala tudi druga tuja znana slikarska imena. Finančna sredstva za njeno delovanje sta zagotovili slovenski Ministrstvo za kulturo in za zunanje zadeve, projekt pa je nadaljevanje galerije iz Madrida. Obalne galerije Piran so namreč pred dobrimi petimi leti, po dolgotrajnih prizadevanjih, uspele realizirati idejo o postavitvi slovenske galerije v evropskih mestih. V t.i. madridskem Zlatem trikotniku (v okviru katerega si je mogoče ogledati

znani Prado, Reino Sofio in zbirko Thyssen-Bornemisza) je po odkupu zapuščenega prostora in prenovitvenih načrtih arhitekta Borisa Podrecca nastala čudovita galerija, ki je v petletnem obdobju delovanja opozarjala in predstavljala slovensko likovno dejavnost, obenem pa gostila tudi tuje slikarje. Promocijska dejavnost države in umetnikov se je v španski prestolnici zaključila, v Benetkah pa se začne novo obdobje madridske zgodbe, ki se brez nostalgije odslej imenuje beneška zgodba.

Trenutno je v Benetkah na ogled pregledna razstava petletnega delovanja v Madridu, vanjo pa so vključeni vsi razstavljalci, ki so tam razstavljali. Tako med eksponati med drugim najdemo dela Živka I. Marušiča (tudi letošnjega Jakopičevega nagrajenca, kar je najvišje slovensko likovno prizna-

nje), Emerika Bernarda, Luja Vodopivca, Bojana Gorenca, Gustava Gnamuša, Andraža Šalamuna, Aleksija Kobala, Zdenke Žido, Zvonke Simčič, skupine Irwin, Conche Garcie, Walterja Marchettija, Mauricija d'Orsa in Nacha Criade.

V bodoče naj bi razstavna politika predstavljala imena slovenske umetnosti in tudi tuje avtorje, odločitve pa bo sprejemal programski svet, v katerem so Tomaž Brate, Gustav Gnamuš, Franko Juri, Andrej Medved, Jure Mikuž, Ranko Novak in Igor Zabel.

Po mnenju nekaterih poznavalcev slovenska galerija v Benetkah sicer ni perspektiven projekt, saj naj bi bližina palače Grassi ne vplivala najbolje na število obiskovalcev v razstavnem prostoru. A že dober mesec po odprtju prostorov, ki so resnično lepo urejeni, take slabe misli vendarle lahko ovržemo. Galerija ima namreč velik obisk in mnogi turisti prav preko likovne umetnosti spoznavajo tudi majhno in mlado državo. Umetnost ima od nekdaj veliko obrazov in nas nagraja na številne načine. V nas vzbuja tisto najgloblje, kar premoremo - čustvovanje. Tudi zato smemo in zmoremo verjeti ter pričakovati, da bo beneška galerija obiskovalcem nudila dovolj estetskih užitkov in jim odkrivala nove svetove drugače kulture slovenskega naroda, ki je kljub svoji majhnosti vendarle velik - zaradi ljudi in idej, ki delujejo na tem območju. Kot je na otvoritvi galerije dejala tudi ministrica za kulturo za področje Benetk Mara Rumiz: "Benetke morajo biti kraj, v katerem bo prizorišče dogajanj ne le preteklih, ampak tudi sedanjih stvari, ki bodo gradile prihodnost. Mesto se mora odpirati navzven, zato verjamem, da bo slovenska galerija pomenila most, preko katerega se bosta povezovala dva sosednja naroda in njuni kulturi, obenem pa bo prispevala tudi k razvoju kulture v Benetkah."

SLOVENSKI JEZIK TUDI NA UNIVERZI V RIMU

Na univerzah v približno dvajsetih državah sveta poučuje slovenščino več kot 30 lektorjev. Tako je študentom, ki so potomci naših izseljencev ali tamkajšnji domačini, ki jih naš jezik zanima, dana možnost, da spoznajo prek njega slovensko kulturo.

Magistra Rada Lečič, lektorica slovenskega jezika na univerzi *La Sapienza* v Rimu, je v intervjuju za zadnjo številko *Rodne grude* - revije za Slovence po svetu, ki izhaja v Ljubljani in potuje po svetu - pojasnila svoje izkušnje in poglede na učenje slovenščine na tujih univerzah. Dejala je, da na univerzi *La Sapienza* poučuje že peto leto, "njen največji motiv pa je razširjanje in uveljavljanje slovenskega jezika, literature in kulture po svetu. Glede tega je še veliko možnosti povsem odprtih, saj so lektorati večinoma, razen Avstralije, le v Evropi, čeprav se slovenščina neformalno poučuje tudi v Južni Koreji in na Japonskem." Poudarila je, da je slovenski lektorat na rimski univerzi že pred več kot 30 leti ustanovil prof. Srečko Renko. Kot lektorica poučuje dvanajst ur tedensko, od tega štiri v prvem, po tri v drugem in tretjem ter dve uri v četrtem letniku. V prvem letniku poskušajo zajeti celo slovnico, v drugem letu pa že začnejo s prevajanjem, saj se študentom zaradi pomanjkanja prevajalcev iz italijanščine v slovenščino ter obratno tako ponujajo tudi ugodne možnosti za zaposlitev na tem področju. S tako usmeritvijo je na primer eden od diplomantov rimske univerze, ki je Italijan, prevedel v italijanščino *Ptičke brez gnezda* Frana Milčinskega in *Severni sij* Draga Jančarja.

IŽ

JEZIKOVNI KOTIČEK

NADA PERTOT

Z napačno rabo spreminjamo svoj jezik. Marsikatera novost pride na dan zaradi nevednosti in malomarnosti, a tudi zaradi zavestne odločitve.

Ko prebiram bolj redno ljubljansko Delo, začnem kar slutiti, kaj bo prevladalo v prihodnosti v našem knjižnem jeziku. Naj kar navedem večkrat ponovljeni stavek: Tiste, ki imajo vsaj dve ožji sorodnici (mamo, sestro ali hči) s to boleznijo, so bolj izpostavljeni (Delo, 15. 4.). V Nedelu (19. 4.) pa sem prebrala: Miša Molč je na prirediteljev pripeljal svojo hči. Ker ni prvič, da berem samostalniki hči v četrtem sklonu namesto hčer, si že mislim, da bo ta oblika prodrla. Ne morem je imeti za lapsus, kot se je zapisal meni, ko sem navedla v svoji knjigi sklanjatev samostalnika mati in v množini sklanjala: **matere, mater, materam, pri materih, z materami**. Upam, da se je vsakdo zavedel, da bi moralo stati **pri materah** in nikakor ne **pri materih** (139. str.). Prav tako lahko beremo, slišimo pa zelo pogosto, napačno obliko **pri temu človeku**, v **temu obdobju**, ko pa bi moralo stati **pri tem človeku**, v **tem obdobju**. Tudi oblika **tri** uporablja tudi za moški spol, ko bi moralo stati **tri**je stavki, **tri**je prijatelji in za ženski spol **tri** prijateljice.

Veliko zmešnjavo je povzročil kratki nedoločnik, ki ga slišimo v odrski govorici in ga v pisanju zamenjamo z name-

nilnikom. V šoli smo se učili in učili, da stoji namenilnik za glagoli premikanja, v drugih zvezah pa je nujen nedoločnik (str. 176). Ker je kratki nedoločnik (na videz) tak kot namenilnik, se zdi, da prodira povsod raba namenilnika. Namerno ga uporablja tudi Marko Kravos v svojih prelepih **Kratkih časih**. V teh svojih zlatih prozih sestavkih poustvarja svoje otroštvo in obnem otroštvo vseh tistih, ki so lahko živeli v okolju, v katerem jim je bilo mogoče še kaj odkrivati in doživljati. Njegova pripoved teče živo in spontano, jezik je zlahko obarvan z narečno barvitostjo v premem govoru. Spet lahko beremo izraze, ki so že šli v pozabo, ostali pa so v naši podzavesti.

Ne morem pa razumeti, zakaj uporablja npr. namenilnik v stavku: Mama, razne tete in botre, sosedje, vse so okrog mene in me nenehno ogovarjajo, **me učijo pozdravljat**, me kregajo. Pravilo v zvezi z nedoločnikom pa ostaja zvest v stavkih, kot je naslednji: Meni se zdi najhujše to, da **ne znam povedati** niti svojega rojstnega kraja.

Njegovi sestavki so tako lepi in prirčni, njegov posluš za vse jezikovne odtenke izjemen. Zakaj ta odločitev v zvezi z namenilnikom? Kot razumem vdiranje novih izrazov, ne morem pa sprejemati, da se rušijo osnovne jezikovne zakonitosti, ogrožje vsakega jezika. Kako izgovarjamo posamezne besede, pa je naša stvar.

Verjetno so se mali in veliki Pastirčkovi prijatelji že zaskrbljeno spraševali, kje neki se potika veseli Pastirček, da ga še ni. Pa je vendarle izšla njegova zadnja - v tem šolskem letu - zajetna 9.-10. številka za maj in junij. V njej je mnogo zanimivega branja; le skrbno se mu posvetite. Pri tem pa nikar ne prezrite dveh pomembnih obvestil: **vabilo na Pastirčkov dan, ki letos ne bo en sam, pač pa dva, 6. junija v Gorici, 9. pa na Opčinah**. Letos bosta še posebno privlačna. V kulturni program je vpeta predstavitev dveh novih zbirk pesmi - *Goska brez noska* in *Prav zares* s skupnim naslovom *Skozi luknjo v knjigo* - Pastirčkove sodelavke Zore Saksida. Poleg osnovnošolcev bodo tokrat nastopili tudi dijaki učiteljskega študija M. Slomšek iz Trsta in pedagoškega liceja S. Gregorčič iz Gorice, ki so sodelovali pri izdaji.

INFORMACIJE O ŠOLAH

Konec lanskega leta je bila dotiskana in v naslednjih mesecih razdeljena uporabnikom nad 200 strani obsežna publikacija z naslovom *Informacije o šolah*. V njej so v podrobnosti navedene vse šolske in poklicne poti po tretjem razredu srednje šole v deželi Furlaniji-Juljski krajini.

Posebno poglavje je namenjeno šolam s slovenskim učnim jezikom. Najprej so navedeni tečaji poklicnega izobraževanja, za katere skrbi Slovenski deželni zavod za poklicno izobraževanje, nato pa so po

ZVESTI PASTIRČEK JE SPET TU

IVA KORŠIČ

Pa še nekaj: Pastirček tudi letos razpisuje natečaj za naslovno stran za leto 1998-99, zato vabi vas, iznajdljive likovne ustvarjalce, da sodelujete na njem in pošljete svoje prispevke na uredništvo do 31. maja.

Na Pastirčkovih prireditvah čakajo zveste sodelavce in male slikarje, ki so čim bolj izvirno pobarvali revijo, lepe nagrade. Otroci, le urno na delo, nekaj časa vam še preostaja!

Seveda so na Pastirčkovih straneh še drugi prispevki. Ker je mesec maj posvečen Mariji, urednik G. Marjan opozarja na šmarnice, priljubljeno majniško pobožnost. Vsaj včasih se je udeležimo! Na Boga pa tudi ne smemo pozabiti po zgledu

hvaležne Čopke, o kateri pripoveduje Berta Golob.

Ko bo šolsko leto že za vami, dragi šolarji, ne obrnite hrbtna knjigam, raje si oglejte, kaj je postavila na knjižno polico Ana Rupil.

Ali veste, kako in kje si naše krlate prijateljice spomladi spletajo gnezda? Pastirček vam to nazorno prikaže. Marizi Perat pa boste zlahka odgovorili, kje so pravljice doma... Če se vam že toži po morju, preberite pesem V. T. Arharja pa tudi njegovo poučno basen o lisici in hvalisavi žirafi. Pomuditi se morate tudi pri opisu težkega dela nekdanjih peric, ki ga je spisal Ljuba Smotlak. Spoznali boste, kako so si nekoč trdo služile vsakdanji kruh slovenske žene. Iz avtoričinih dragocenih zapisov smo izvedeli veliko zanimivosti, ki so se na tak način rešile pozabe. Predpočitniška številka Pastirčka vam ponuja še veliko drugih spisov: Pastirčkov klik, ki je ujel v fotografski aparat osnovnošolce dvojezične šole v Špetru Slovenov - otroci se kar sami predstavljajo; pesmice; igrico Janeza Povšeta; slasten recept Superkuharja; ljudsko pesmico z glasbeno spremljavo, ki sta ju izbrali Damijana Čevdek in Marja Feinig; ter križanke, uganke; vaše raznolike, čudovite risbe in pisemca. Le natančno si vse oglejte in na svidenje na Pastirčkovem dnevu!

vrstnem redu objavljeni vsi podatki o slovenskih državnih višjih srednjih šolah: od poklicnih in tehničnih zavodov, mimo pedagoškega izobraževanja, do izobraževanja v licejih in umetnostnega izobraževanja. Vsi podatki v knjižici so izpopolnjeni do avgusta 1997.

Vodnik je izdalo Deželno ravnateljstvo za izobraževanje in kulturo. Pripravili pa so ga psihologi službe za šolsko in poklicno orientacijo, med katerimi je tudi slovenska psihologinja Zdenka Prebil. Za prevod je poskrbel Robert Petaros. (MAB)

OBVESTILA

RAZSTAVA SLIK ROMANA ZELA V MALI GALERII V SEŽANI

V petek, 22. t.m., bodo v Mali galeriji v Sežani odprli razstavo slik akademskega slikarja Romana Zela. Razstavo bodo odprli ob 18. uri, pred tem pa bo ob 16.30 v istem kraju tiskovna konferenca.

Roman Zel, rojen 13. januarja 1969 v Mariboru, je študiral slikarstvo na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani, kjer je diplomiral februarja letos, jeseni pa se bo vpisal na podiplomski študij na ljubljanski specialki. Za seboj ima eno skupinsko in dve samostojni razstavi. V svojem delu raziskuje vprašanje geste v slikarstvu, toda barvne površine, ki jih na slikah postavlja v zadnji plan, spominjajo tudi na abstraktni ekspresionizem. Tu se kaže druga tema njegovih raziskav, to je vprašanje transcendence in sublimnega.

Razstava bo na ogled do 20. junija z urnikom od 15. do 17. ure vsak delavnik.

ŠTEFAN PLANINC RAZSTAVLJA V PILONOV GALERII

V Pilonovi galeriji v Ajdovščini je od četrta, 21. maja, (otvoritev ob 19. uri) odprta razstava slik Štefana Planinca, ki se v Pilonovi galeriji prvič predstavlja samostojno. Pred leti je bil sicer običajen gost v grupi 69, a s to razstavo najnovejša serije slik majhnega formata prireditelji na neki način izpolnjujejo dolg do umetnika in človeka, ki je v Parizu prijateljaval z Venom Pilonom. Prav zaradi tega so ga izbrali za jubilejni program ob 25-letnici galerije.

Slikar je tokrat izbral majhne formate kot svojevrstni izziv, saj zahtevajo - v primerjavi z danes običajnimi velikimi dimenzijami platen - natančno disciplino in ekonomijo sredstev. Ob slikah je tudi nekaj risb, ki avtorsko predstavitev dopolnjujejo z filigransko igro črt.

Galerija je odprta od torka do petka med 10. in 12. ter 14. in 17. uro, ob sobotah in nedeljah pa med 15. in 18. uro.

GORIŠKE GALERIJE: SLIKE IN RISBE RUDIJA PERGARJA

V mestni galeriji Nova Gorica (Trg Edvarda Kardelja 5) razstavlja Rudi Pergar: 90. leta - slike in risbe. Razstava je odprta do 21. junija, ob delavnikih od 10. do 18. ure, ob sobotah in nedeljah od 13. do 17. ure.

Rudi Pergar je po rodu s Predmeje, kjer se je rodil leta 1936. Po osnovni šoli v rojstnem kraju je obiskoval gimnazij v Ajdovščini, medtem ko je diplomiral na ljubljanski Akademiji za likovno umetnost leta 1963 iz slikarstva. Takoj se je zaposlil kot likovni pedagog v Novi Gorici in to delo opravljal vse do leta 1978, ko je postal restavrador na Zavodu za varstvo naravne in kulturne dediščine v Novi Gorici. Opravil je tudi specialko iz restavracije. Kot slikar se je Pergar kmalu uveljavil s samostojnim likovnim slogom in se je že na začetku oprl na t.i. smer neokonstruktivistov. Pergarja pa ni zanimala samo gola geometrijska konstrukcija, zato je v svoje slikarstvo začel vnašati nove likovne prvne. Na svoji razvojni poti se je za nekaj časa umaknil tudi v svet čiste abstrakcije, a se je zadnje čase vrnil k figuraciji, kateri ostaja zvest tudi v razstavljenih delih v Novi Gorici. Na otvoritvi ga je predstavil umetnostni zgodovinar Marko Vuk.

7

ČETRTEK
21. MAJA
1998

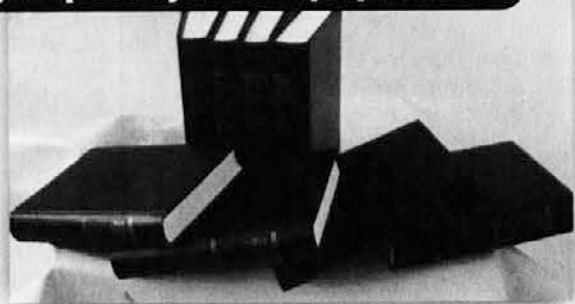
GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

od 1. do 30. junija
izredna ponudba

SLOVENSKI PRIMORSKI BIOGRAFSKI LEKSIKON

je v prodaji s 50% popustom

Neprecenljivo enciklopedično regionalno delo, ki je izhajalo 20 let, na svojih 2.811 straneh zaobsega življenjsko oznako 4.429 primorskih kulturnih delavcev.

Na vseh ostalih knjigah Goriške Mohorjeve družbe dobite 30% popust.

Knjige Goriške Mohorjeve družbe dobite v slovenskih knjigarnah v Gorici in Trstu ali na sedežu Goriške Mohorjeve družbe v Gorici, Placuta št. 18 - tel. 0481-533177.

V VIPAVSKEM GLASU VELIKO PRISPEVKOV IZ ZGODOVINE IN TEKOCIH DOGAJANJ

Krajevna skupnost v Vipavi, ki je oblika lokalne samouprave, že trinajst let redno izdaja svoje glasilo *Vipavski glas*. Nedavno je izšla štiriinštirideseta številka. V glasilu je objavljenih veliko zanimivih prispevkov iz preteklosti tega kraja, pa tudi iz kronike tekočih dogodkov v tem nekdanjem središču Gornje Vipavske doline.

Uvodnik je napisal arhivar koprške škofije, prof. zgodovine in župnik v vasi Slap pri Vipavi, Franc Kralj. V njem razčlenjuje Kristusovo trpljenje in njegovo smrt, ki sta v središču velikonočnih praznovanj, pri čemer poudarja, "da so ljudske pobožnosti, šege in navade malokdaj med cerkvenim letom tako tesno povezane z bogoslužjem kakor ob Veliki noči. Njihov izvor in smisel spoznamo le, če vemo, kaj se dogaja pred oltarjem..." V novi številki *Vipavskega glasa* so objavljeni zanimivi članki npr. o Ložah pri Vipavi, ki ga je napisal ljubiteljski zgodovinar Franc Jerovšek, ter o delovanju narodnoobrambene in protifašistične organizacije TIGR v Vipavi. Posebej za ta časnik je slednjega napisala Mira Cencič, avtorica knjige o TIGRU. Božidar Premrl je objavil prispevek z naslovom *Vipava in Vipavci v ogledalu Bleiweissovih novic*; ta vsebuje veliko podrobnosti o dogodkih na območju Vipave v omenjenem obdobju. V rubriki *Pred-*

stavljamo vam je opisan moralni lik prof. Rafka Premrla, ki je bil v obdobju po letu 1945 profesor na slovenskih in pozneje tudi italijanskih šolah v Gorici. Umrl je leta 1983 v Gorici, pokopan pa je v rodni Vipavi. Mirko Rijavec v svoji oceni osebnosti prof. Premrla meni, "da je bilo glavno in skoraj edino merilo, s katerim je ocenjeval ljudi in dogodke, slovenstvo. Toda Rafko Premrl ni bil samo kremenit značaj, bil je tudi izredno učen in izobražen mož. Dobro je obvladal pet modernih jezikov, diplomiral je iz političnih ved, filozofija in zgodovina sta mu bili povsem domači. Bila mu je skoraj prirojena neka protirimska drža. Na splošno je težil po reformah, po napredku, hotel je biti v avantgardi filozofskega in teološkega razvoja, pri čemer ni mogel pozabiti na razočaranje, ki ga je doživel, ko so višji cerkveni krogi zavzeli zgrešeno ali celo krivično stališče do Slovencev v času fašističnega nasilja. Pri tem pa ni prof. Premrl nikoli podvomil o katoliškem načelu o Petrovem primatu; to mu je pomagalo, da je prebrodil marsikatero krizo in ostal zvest svojemu poklicu do konca. Njegovo glavno zanimanje je bilo namenjeno slovenstvu..." V *Vipavskem glasu* je objavljena tudi fotografija z nove maše, ki jo je prof. Premrl pel v Vipavi 6. julija 1930.

M.

MED NAMI DO 31. MAJA

KIP FATIMSKÉ MATERE BOŽJE ŠE ROMA PO NAŠIH ŽUPNIJAH

Kip fatimske Matere Božje nadaljuje svoje romanje po slovenskih župnijah na Tržaškem.

Po slovesnem začetku na Opčinah 3. maja je kip krenil iz openske cerkve in došle obiskal Ferluge, Bane, Trebče, Dolino, Domjo, Ricmanje, Jezero, Boršt, Boljunec, Mačkolje, Katinaro, Sv. Barbaro, Škedenj, Sv. Ano, Kolonkovec, salezijance, Ognjišče v ul. Revoltella, Sv. Jakob, Novi sv. Anton, Sv. Vincencij, Rojan in Sv. Ivan.

Po vseh teh župnijah so se slovenski pa tudi italijanski verniki zbrali ob Marijinem kipu zlasti v zasebni ali skupinski molitvi, potekali pa so tudi mašni in šmarnični obredi. Posebej slovesno je bilo srečanje z Marijinim kipom pri Novem sv. Antonu v Trstu, o katerem poročamo na drugem mestu, pa tudi pri Sv. Vincenciju je kip sprejel zelo veliko število ljudi.

Kip bo danes, 21. maja, obiskal Barkovlje, nato bo krenil v Marijanišče na Opčine. V naslednjih dneh bo Marijin kip obiskal Sv. Križ, Kontovel, Prosek, Repentabor, zatem pa se bo vrnil na Opčine, kjer bo med drugim v sredo, 27. t.m., ob 16. uri

pobožnost za bolnike in ostarele vseh župnij. Gre za tradicionalno vsakoletno srečanje z bolniki, ki ga prirejajo slovenski duhovniki s Tržaškega. Večkrat je bilo to srečanje v Bazovici, lani je potekalo na Repentabru, letos pa bo na Opčinah in se uokvirja v romanje kipa fatimske Marije. Po verskem obredu bo družabnost za vse udeležence.

Slovesni zaključek romanja bo v petek, 29. t.m., na Repentabru ob prisotnosti tržaškega škofa Evgena Ravignanija: verniki se bodo zbrali ob 20.45 pri restavraciji Furlan, nato bo krenila procesija z lučkami do svetišča na Tabru, kjer bosta maša in bedenje. Prireditelji pričakujejo obisk okoli tisoč vernikov. S tem se bo romanje sicer uradno končalo, kip pa bo 30. in 31. t.m. obiskal še Padriče, Gropado, Pesek in Bazovico, zatem pa se bo dokončno vrnil na Opčine, kjer ga bodo sprejeli v nedeljo, 31. t.m., ob 11.45 in tako tudi dejansko sklenili romanje.

SLOVESNO ODPRTJE

NOVI VEČNAMENSKI CENTER NA OPČINAH

Prejšnji torek, 12. t.m., so na Opčinah slovesno odprli nov večnamenski center, ki bo služil slovenskim in italijanskim učencem osnovnih šol Bevk in Degraši, pa tudi celotni openski skupnosti.

Nova stavba, ki stoji v neposredni bližini teh osnovnih šol, je sad skupnih prizadevanj in sodelovanja med tržaško občinsko upravo, vzhodnokraškimi rajonskim svetom in jusarskim odborom. Ko so stavbo predali svojemu namenu, so na slovesnosti bili prisotni visoki predstavniki tako tržaške občine kot rajonskega sveta in jusarskega odbora. Po blagoslovitvi objekta, ki jo je opravil openski župnik Zvonko Štrubelj, je trak simbolično prerezal tržaški podžupan Roberto Damiani, ki je predstavljal tržaško občinsko upravo skupaj z odbor-

niki Mario Tereso Bassa Poropat, Ubetom Fortuno Drossijem in Robertom Tomasiniem ter občinskim svetovalcem Igorjem Dolencem.

Prisotnim so med drugimi spregovorili še predsednik rajonskega sveta Zoran Sosič, predsednik jusarskega odbora Pavel Milič in didaktična ravnateljica Stanka Čuk. Protagonisti openskega praznika pa so bili navsezadnje otroci sami, ki so se že v dopoldanskih urah pomerili na športnem dnevu, popoldne pa so slovesnost obogatili s pesmijo.

ALI NI PROTISLOVJE?

SLOVENSKA BESEDA V RIMSKEM PARLAMENTU, NA TRŽAŠKI POKRAJINI PA NE

V petek, 15., in soboto, 16. t.m., je skupina dijakov Trgovskega tehničnega zavoda Žiga Zois iz Trsta in klasičnega liceja Primož Trubar iz Gorice odpotovala v Rim, kjer je sodelovala na slavnostnem zasedanju v poslanski zbornici v okviru zaključka projekta Ragazzi in aula (Mladi v parlamentu).

Kot smo že napisali, je šlo za predložitev zakonskih osnutkov, ki so jih izdelali pod mentorstvom svojih profesorjev sami dijaki. Od vsakega posameznega šolskega skrbništva je bila izbrana po ena šola (na področjih, kjer živijo narodne manjšine, so poleg ene italijanske izbrali tudi po eno slovensko, nemško, francosko oz. ladinsko šolo). Tako sta iz Trsta v spremstvu prof. Mare Petarosa odpotovali dve dijakini DTTZ Žiga Zois - Valentina Battigelli in Sabrina Bukavec, iz Gorice pa v spremstvu ravnateljice prof. Nadje Marinčič dva dijaka klasičnega liceja Primož Trubar - Katja Vončina in David Bednarik.

Po prihodu v Rim v petek, 15. t.m., so dijaki imeli kratek ogled mesta, v soboto, 16. t.m., pa so sodelovali na slavnostni seji v dvorani poslanske zbornice v prisotnosti predsednika zbornice Luciana Violanteja in številnih ministrov. Ob tej priložnosti je bilo v italijanskem parlamentu slišati tudi slovensko besedo: v slovenščini sta spregovorila dijakinja DTTZ Zois Valentina Battigelli in dijak liceja Trubar David Bednarik, ki zaradi tega sploh nista nalezla na neodobranje prisotnih, pač pa celo na občudovanje.

Čisto drugačno vzdušje pa je bilo v dvorani tržaškega pokrajinskega sveta isti dan in ob podobni priložnosti. Dvorana je bila polna dijakov krajevnih šol; pri tem pa so se stvari zapletle ravno zaradi javne rabe slovenskega jezika. Dijaki Sara Babuder (DTTZ Žiga Zois), Bojan Živec (zavod Jožef Stefan) in Jasna Tuta (pedagoški licej Anton Martin Slomšek) so svoja vpra-

šanja na predsednico pokrajinskega sveta Marucci Vasconovo naslovili v slovenščini. Medtem ko je vprašanje Sare Babuder prevedel prof. Willj Mikac, je Vasconova zavrnila vprašanje ostalih dveh dijakov, sklicujoč se na pravilnik pokrajinskega sveta, ki predvideva izključno rabo italijanskega jezika, čeprav so v dvorani nameščene naprave za simultano prevajanje in

je pokrajinska uprava vzela v službo tolmače.

Kolikšna razlika v primerjavi s tistim, kar se je zgodilo v dvorani poslanske zbornice v Rimu in - če nečemo iti tako daleč - s tistim, čemur smo bili priča pred dobrim mesecem dni, ko so se v dvorani občinskega sveta v Trstu zbrali predstavniki tržaških skavtskih organizacij! Takrat ni bilo nobenega nasprotovanja, da člani Slovenske zamejske skavtske organizacije spregovorijo v svojem jeziku.

Pri vsem tem človek ne ve, ali naj se joče ali smeje, saj so stvari prišle že tako daleč, da mejijo na absurd. Ob takih primerih se ne moremo niti več zgražati, saj so naravnost smešni.

PROGRAMSKA KONFERENCA SKGZ ZA TRŽAŠKO

V petek, 15. t.m., je bila v Gregorčičevi dvorani v Trstu prva programska konferenca Slovenske kulturno-gospodarske zveze za tržaško pokrajino.

Obsežno programsko platformo so predstavili predsednik SKGZ za Tržaško Branko Jazbec, Andrej Furlan, Nadja Debenjak, Gorazd Pučnik, Boris Siega, Walter Stanissa in Nevenka Pečar. Platforma je razdeljena na tri dele: v prvem je analiza vzrokov in posledic krize, ki je zajela SKGZ, ter razkoraka med matico in manjšino; v drugem delu je govor o priložnostih, ki jih nudijo nove okoliščine zlasti po

zmagi levosredinskih sil na tržaških občinskih volitvah: pri tem je poudarjena možnost manjšine kot kulturno-ekonomskega resursa Trsta, dalje je govor o medkulturnem dialogu, odnosu do današnjega in prihodnjega slovenstva ter odnosov med civilno družbo in političnimi strankami. Tretji in najobsežnejši del pa je posvečen varovanju in razvoju osnovnih sestavin narodne zavesti Slovencev na Tržaškem: pozornost je posvečena ugledu slovenskega jezika, ki bo še večji, če bo v javnosti slovenščina čim bolj enakovredna italijanščini, dalje kulturi in komunikaciji, šoli, športu, gospodarstvu, imovi-

ni, teritoriju in socialni problematiki. Posebne priloge v dokumentu, ki vsebuje točke programske platforme, so posvečene evropskim standardom varstva manjšin, vrsti in obsegu pravic Slovencev brez državljanstva Republike Slovenije ter reformi italijanskega šolstva in slovenski šoli v Italiji. Po razpravi so udeleženci odobrili predloženi dokument in sprejeli sklepno resolucijo.

Na konferenci so bili prisotni tudi nekateri ugledni gostje, kot npr. podpredsednik parlamentarne komisije za Slovence po svetu Davon Terčon, podpredsednik deželne skupnosti F-Jk Miroš Budin, tržaška občinska odbornica Maria Teresa Bassa Poropat in drugi.

V TRŽAŠKI KNJIGARNI

SPOMINSKA RAZSTAVA ALBERTA SIRKA

V sredo, 13. maja, so v galeriji Tržaške knjigarne odprli spominsko razstavo Alberta Sirka. Gre za izbor Sirkovih olj, akvarelov, tušev in skic iz različnih obdobj umetnikovega ustvarjanja. Nekatera razstavljenata dela so manj znana, dve sliki pa sta razstavljeni prvič.

Po pozdravu upravnika Tržaške knjigarne Igorja Starca sta spregovorila pesnik Miroslav Košuta, ki je podal predvsem osebni spomin na Sirk, saj sta bila sovaščana, oba iz Sv. Križa pri Trstu, in likovna kritičarka Nives Marvin. V svojem posegu je Košuta v zgoščenih oblikah orisal Sirkovo življenjsko pot in njegov značaj, v katerem sta prevladovali zlasti duhovnost in drznost, predvsem pa je podčrtal njegovo tesno povezanost z morjem. Nives Marvin pa je dejala, da je Albert Sirk dal pomembnem pečat tržaškemu prostoru in celotni slovenski umetnosti, saj je bil prvi šolani likovnik iz Primorske, ki ga je že v tri-

FOTO KROMA

desetih letih našega stoletja sprejela Ljubljana. Marvinova je podčrtala zlasti pomen Sirkovih marin (Sirk je prvi šolani in priznani marinist) in portretov. Umetnik, je dejala, je znal doživeti in tenkočutno prikazati morje, ladje, ljudi, stroje, ohranil je konkretno in stvarno podobo oz. motiv, tako da se le-ta sklada z življenjsko stvarnostjo kraško-istrskega okolja. Pri tem je Sirk izoblikoval lasten avtorski izvirni slog. Sirkov slikarski opus je torej nepre-

cenljiv del naše stvarnosti, je še dejala Nives Marvin, ki se je tudi pohvalno izrazila o danes odprti razstavi, saj nam le-ta daje možnost vpogleda v umetniško mnogostransko ustvarjanje.

Odpri razstave je popestril nastop vokalne skupine Musica noster amor.

Razstava bo odprta do 31. maja s sledečim urnikom: od torka do sobote od 9. do 13. ure ter od 15.30 do 19.30.

ZAMEJSKI USPEH NA TEKMOVANJU ZA CANKARJEVO PRIZNANJE

Na letošnjem tekmovanju za Cankarjevo priznanje v znanju slovenskega jezika in književnosti je Tatjana Udovič, dijakinja 2. razreda znanstvenega liceja Prešeren iz Trsta, prejela 88 točk in absolutno prvo mesto v vseslovenskem merilu. To je dokaz, da se naši dijaki lahko enakovredno kosajo z vrstniki v Sloveniji in da jih celo premagujejo.

Letošnjega, že 15. tekmovanja za Cankarjevo priznanje se je udeležilo čez 80 dijakov s Tržaškega in Goriskega, kar je doslej rekordno število. Cilj tekmovanja, ki ga prireja Slavistično društvo Trst-Gorica-Videm, je, da se izpostavi znanje slovenskega jezika pri naših dijakih, tekmovanje pa je zadnja faza večmesečnih prostovoljnih priprav, med katerimi dijaki pod vodstvom profesorjev slovenščine sistematično predelajo razpisano snov. Letos so udeleženci tekmovanja vzeli v pretres dela Cirila Kosmača. Najboljši dijaki iz Slovenije in zamejstva so se nato pomerili v končnem delu tekmovanja, na katerem je zmagala Tatjana Udovič. Čestitamo!

NABREŽINA, 23. MAJA, OB 20.30

JUBILEJNI KONCERT ZBOROV IGO GRUDEN

V soboto, 23. t.m., bo v župnijski cerkvi sv. Roka v Nabrežini z začetkom ob 20.30 jubilejni koncert ob 30-letnici moškega in ob 25-letnici ženskega pevskega zbora Igo Gruden.

Šlo bo za velik vaški praznik, ki ga prireditelji posvečajo spominu na nekatere žal pokojne kulturne delavce, ki so bili stebri zborovskega delovanja v Nabrežini. Pri tem imajo v mislih v prvi vrsti Sergija Radoviča, prvega pevovodjo moškega

zbora, ki je tragično umrl v prometni nesreči na začetku osemdesetih let, zatem pa še Stanka Devetaka in Majdo Legiša, ki je vedno stala ob strani ženskemu zboru od njegove ustanovitve dalje. Ob tej priložnosti bodo predstavili še spominsko brošuro ob 30-letnici ter ka-

seto z zgodovinskimi posnetki zborovskih nastopov v teh tridesetih letih (posnetke je dal na razpolago RAI). Predstavil ju bo Igor Tuta, ki bo tudi povezoval večer, medtem ko bo slavnostni govornik Aleksander Rojc.

Tako moški kot ženski zbor vodi že štiri leta prof.

Bojana Kralj iz Sežane. Z njo zbora res veliko nastopata, najprej seveda v domačem kraju, kjer sta prisotna na vseh krajevnih prireditvah in slovesnostih (Praznik slovenske kulture, 25. april, 1. november, božični koncert idr.), vendar ne samo tam. Tako sta zbora npr. obiskala slovensko skupnost v Milano, pela sta v Ilirski Bistrici, seveda pa se udeležujeta tudi tradicionalnih vsakoletnih revij, kot sta reviji ZCPZ in Primorska poje. Na sobotnem koncertu bosta zbora nastopila v vseh treh zasedbah, moški, ženski in mešani. Moški in ženski zbor bosta zapela vsak po šest pesmi, štiri pesmi pa bosta zapela skupaj, v mešani zasedbi. Pri zadnjih dveh pesmih bodo sodelovali tudi bivši pevci in pevke (skupne vaje v srednji šoli Igo Gruden se je udeležilo preko 70 ljudi!).

Šlo bo torej za veliko vaško slavo, saj zbora odigravata neprecenljivo vlogo pri ohranjanju domačega slovenskega kulturnega in narodnega izročila. Po koncertu, ki ga bodo v celoti posneli na videokaseto, pa bo, kot se za take priložnosti spodobi, družabnost na Ušajevi domačiji.

OBVESTILA

IŠČEM V najem stanovanje. Telefonirajte na upravo Novega glasa (Trst) ali v večernih urah na tel. št. 942808.

SPORED ROMANJA kipa fatimske Matere Božje po slovenskih župnijah. Petek, 22. maja: Marijanišče: slovo ob 8. uri. Sv. Križ: sprejem ob 8.45; sv. maša; molitev raznih skupin; ob 19. uri sv. maša; slovo ob 20. uri. Marijanišče: sprejem ob 20.45. Sobota, 23. maja: Marijanišče: slovo ob 14.30. Kontovel: sprejem v mali cerkvi ob 15. uri; slovo ob 20. uri; procesija do prosekne cerkve. Prosek: sprejem ob 20.30. Nedelja, 24. maja: Prosek: sv. maša ob 10. uri; slovo ob 16. uri. Repentabor: sprejem ob 16.30; Marijin kip bo šel mimo Repna, Fernetičev, Cola, Poklona (pri Furlanu) nato v cerkev na Tabru; kip ostane v cerkvi. Ponedeljek, 25. maja: Repentabor: zasebna molitev; ob 16. uri oblikujejo molitev skupine, ki delujejo v župniji; ob 18. uri sv. maša; kip ostane v cerkvi. Torek, 26. maja: Repentabor: zasebna molitev; ob 18. uri sv. maša; slovo ob 19. uri; vrnitev v opensko cerkev. Opčine: sprejem ob 19.30. Sreda, 27. maja: Opčine: ob 16. uri pobožnost za bolnike in ostarele iz vseh naših župnij. Četrtek, 28. maja: Opčine: ob 10. uri blagoslov otrok; ob 10.30 obisk učencev osnovne šole France Bevk; od 18. do 22. ure pobožnost za italijansko skupnost. Petek, 29. maja: Repentabor: slovesni zaključek s škofom Evgenom Ravignanijem; zbiranje pri Furlanu ob 20.45; procesija do svetišča z lučkami; sv. maša; bedenje; kip ostane v cerkvi. Sobota, 30. maja: Padriče: sprejem ob 20. uri; pozdrav in pesem, nato procesija do Gropade. Gropada: sv. maša na prostem in bratsko srečanje; kip ostane v cerkvi. Nedelja, 31. maja: Gropada: slovo ob 8.30. Pesek: sprejem ob 9.15; sv. maša. Bazovica: sprejem ob 10.30 pred cerkvijo; sv.

maša; blagoslov; slovo. Opčine: sprejem ob 11.45; sklep romanja.

GLASBENA MATICA Trst - Koncertna sezona 97/98. Kulturni dom v Trstu - V petek, 22. maja, ob 20.30: Massimo Gon - klavirski recital (Debussy, Ravel, Musorgski). Prodaja vstopnic eno uro pred koncertom pri blagajni KD.

SLOVENSKO PASTORALNO središče v Trstu vabi v okviru priprav na jubilejno leto 2000 na predavanje z naslovom *Marija nas vzgaja v poslušnosti Svetemu Duhu*. Predaval bo g. Simon Fortuna, župnik pri Svetem Duhu pri Škofji Loki. Predavanje bo v dvorani Marijinega doma v ul. Risorta 3, v petek, 22. maja 1998, ob 20.30.

TRŽAŠKA KNJIGARNA v sodelovanju z založbo Lipa vabi v četrtek, 27. maja, na predstavitev novega romana, ki nas bo v vrtoglavi pustolovščini popeljal v daljne kraje Nepala in Tibeta ter v dimenzijo mističnega miru - *Budovo oko*. Sodeloval bo avtor Dušan Jelinčič. Zadnji avtorjev trud bo predstavila literarna kritičarka prof. Matejka Grgič.

NABREŽINA. 27. T.M. bo ob 20.30 v župnijski dvorani predstavitev dokumentarnega filma o sv. sindonu. Sledita razgovor z Rudijem Bogatcem in družabnost z nastopom zbora Igo Gruden.

ČESTITKE

V soboto, 16. maja, sta si v Šempolaju obljubila večno zvestobo Sara Schmidt in Aljoša Terčon. Veliko sreče, veselja in uspehov na skupni življenjski poti jima želita tudi uredništvo in uprava Novega glasa.

Vedno v soboto sta se v Mačkoljah poročila Valentina Tul in Marko Čadek. Tudi njima želi Novi glas veliko sreče v skupnem življenju.

DAROVİ

V SPOMIN na sestrčni Sabrino in Anico daruje Vilma Sancin 300.000 za Sv. goro in 200.000 za potresence.

AKTUALNA VSEBINA PRVE ŠTEVILKE ŠKRATA V LETOŠNJEM LETU

Kot smo že na kratko poročali, je med zamejske bralce prišla prva številka Škrata, glasila Sklada Mitja Čuk, v letošnjem letu. Številka je dvojna (1-2), njena vsebina pa nadvse aktualna, tudi v luči zadnjih dogodkov, ki so pretresli krajevano, vsedržavno in mednarodno javnost.

Gre namreč v prvi vrsti za problem nasilja, zlasti spolnega nasilja nad otroki. Kot piše v uvodnem *Dvopičju* Jelka Cvelbar, je to vprašanje osrednja tema tokratnega Škrata. Tej temi so posvečeni trije prispevki: Škrat objavlja

sporočilo in poziv Združenja proti spolnemu zlorabljanju iz Slovenije, k temu pa je dodan še prispevek psihiatra dr. Viljema Ščuke o spolnem nasilju nad otroki. V njem obravnava avtor vrste nasilja, tipe storilcev in njihove značilno-

sti, pogostnost, znake in vzroke pojava, možne ukrepe ter pravna in etična vprašanja in pravna določila.

Kar se tiče ostalih prispevkov, smo že omenili uvodno *Dvopičje*. V njem se Jelka Cvelbar ustavlja tudi ob vprašanju t.i. multikulturalnosti in precej kritično ocenjuje določena zadržanja.

Uvodniku sledi odlomek iz antologije Milana Lipovca *Cesta, reka in ljudje*, ki je lani izšla pri Goriški Mohorjevi družbi, zatem si lahko preberemo prispevek Vanje Cvelbarja o računalniku v šoli. Dalje je objavljen prispevek o slovenskem šolstvu na Tržaškem, ki ga je ravnateljica Stanka Čuk prebrala na Dnevih slovenskega izobraževanja v Cankarjevem domu v Ljubljani marca letos. Lahko si tudi preberemo tri prispevke, ki so v Škratu že prava stalnica: Peter Suhadolc piše o zgodovini pošte, Katja Kjuder o tradicionalnih obrtih Ciganov, Tereza Srebrnič pa o svojih izkušnjah prostovoljke v Afriki. Ivan Peterlin je s pomočjo ilustratorja Walterja Grudine prispeval nekaj vaj za gibalno vzgojo v razredu. Zadnja stran je posvečena delovanju Sklada Mitja Čuk. Prispevek z naslovom *Kako v leto 1998?* omenja med drugim, da Vzgojno-zaposlitveno središče Mitja Čuk še vedno deluje v negotovosti, saj ni bil še rešen problem prostorov (o tem specifičnem problemu je naš list že pisal).

IŽ

V DSI O TONETU KRALJU

Tradicionalni ponedeljkov večer Društva slovenskih izobražencev je bil 18. t.m. posvečen slikarju Tonetu Kralju, kateremu je bila pred nekaj meseci posvečena tudi uspešna retrospektivna razstava v Moderni galeriji v Ljubljani. Razstavo je uredil mag. Igor Kranjc, ki je bil tudi tokratni gost DSI. Za to priložnost se je večera udeležilo lepo število ljudi, med njimi tudi bivši slovenski veleposlanik v Parizu ter književnik in prevajalec dr. Andrej Capuder.

Mag. Kranjc je po uvodnem pozdravu predsednika DSI Sergija Pahorja orisal

Kraljev umetniški razvoj in pot. Sicer se je s Tonetom Kraljem ukvarjal le za kratek čas. V večji meri se je namreč posvetil delu Kraljevega starejšega brata Franceta, ki pa se s Tonetom v svojem opusu dopolnjujeta. Tako Francet kot Tone Kralj sta se šolala v srednjeevropskih umetniških središčih, na Dunaju in v Pragi. Francetu Kralju pa je sredi 20. let našega stoletja uspelo združiti okoli sebe generacijo mladih vitalnih ustvarjalcev tistega časa (med temi je bil tudi brat Tone), katerih prvi nastopi predstavljajo prelom z dotedanjo umetnostjo in likovno miselnostjo, v katerih je do tedaj

prevladoval impresionizem, in začetek ekspresionizma, ki je v slovensko umetnost prav po zaslugi Toneta Kralja vnesel monumentalno slikarstvo. Njegov opus predstavlja po eni strani prelom, po drugi pa kontinuiteto neke slikarske misli, ki se lahko nadaljuje tudi v današnji čas.

Predavatelj je svoja izvajanja podkrepil s prikazom diapozitivov Kraljevih poslikav cerkva na Primorskem: tako so si prisotni ogledali Kraljeva dela v cerkvah na Premu, v Volčah, Avberju, Tomaju, na Mengorah, Katinari, pri Sv. Luciji, v Hrenovcah, Lokvi, Soči, Vrtojbi, Orlecu na Cresu, v kapeli šolskih sester pri Sv. Ivanu v Trstu in na Mirenskem gradu.

SVETI IVAN

DVOJNI JUBILEJ MATIJE HRVATINA

Pri Sv. Ivanu smo v nedeljo, 17. t.m., nazdravili in voščili dvojnemu jubilaru - Matiji Hrvatini. Gospod Matija je prejšnji teden dopolnil 93 let, kar pa mu ne onemogoča, da bi vsako nedeljo pel pri slovenski maši, vsako sredo pa hodil k vjam.

Prav s petjem je povezana njegova druga obletnica. Letos poteka namreč točno 80 let, odkar je Matija Hrvatini začel peti v cerkvi. Začel je kot deček v svoji rojstni vasi, Šmarjah pri Kopru. Tam je bil najprej pevec, zatem še organist in pevovod-

ja. Po vojni, ki jo je preživel v partizanskih vrstah, je nadaljeval z orgljanjem in vodenjem tako cerkvenega kot tudi prosvetnega zbora v Šmarjah do šestdesetih let, ko se je z družino preselil v Trst, točneje k Sv. Ivanu, kjer se je takoj vključil v tukajšnje slovensko okolje kot pevec v cerkvenem zboru in zboru Marij Kogoj, kjer je še danes. S svojo dejavnostjo je veliko prispeval k ohranitvi slovenske pesmi in besede pri Sv. Ivanu.

Ob tej priložnosti mu vsi pri Sv. Ivanu voščimo še mnogo zdravih in srečnih let ter da bi še naprej s svojim petjem spremljal slovensko nedeljsko mašo v svetovanski cerkvi. Čestitkam in voščilom se pridružujeta tudi uredništvo in uprava Novega glasa.

ARIO RUPENI NA SEJI POKRAJINSKEGA SVETA SLOVENSKE SKUPNOSTI

V petek zvečer se je v mali dvorani Kulturnega centra L. Bratuž sestel pokrajinski svet SSK Gorica ob bližajočih se občinskih oz. deželnih volitvah ter obnovi desetih rajonskih svetov. Prisotnim je spregovoril pokrajinski predsednik Štefan Bukovec, ki je predstavil politično stanje kandidatur in list, ki tekmujejo na volitvah.

Seje širšega organa stranke se je udeležil tudi županski kandidat Olike Ario Rupeni, ki se je tako predstavil slovenskim volivcem s programom, ki je za Slovence najbolj sprejemljiv. Poudaril je vlogo in pomen slovenske manjšine kot bogatega dela krajevne stvarnosti. Povedal je, da slovenska narodnostna skupnost ni manjšina za getizacijo, temveč subjekt goriške raznolike realnosti ter neolčljiv element preteklosti in sedanjosti mesta Gorica. V svojih besedah je dokazal odprtost do naše stvarnosti ter primeren pristop do Slovenije, e-

dini možen v tem delikatnem zgodovinskem trenutku. Ario Rupeni se je predstavil z resnim programom, za katerim ne tičijo le besede, temveč konkretni projekti.

Na srečanju sta pokrajinski tajnik in predsednik predstavila članom sveta tudi kandidate SSK za občinski svet, ki nastopajo na skupni listi Olike. To so poznani goriški prosvetni delavci, ki aktivno delujejo za življenje slovenske manjšine v goriški občini. Kandidati SSK so publicistka in družbeno-kulturna delavka Erika Jazbar, predsednik rajonskega sveta Standrež in igralec v štandredski dramski skupini Božidar Tabaj ter univerzitetni študent Miloš Čotar.

Na srečanju je tekla beseda tudi o volitvah za obnovo občinske uprave v Krminu. Na listi *Progetto cormonese* kandidira neodvisna slovenska kandidatinja Elena Orzan.

DIJAKI NA POUČNEM IZLETU

LICEJSKA KARAVANA ODPOTOVALA V RIM

NATAŠA FERLETIČ

Tudi letos, kot običajno, se je licejska karavana podala na dolgo, a kljub temu prijetno pot. Po približno devetih urah vožnje, ki so jo dijaki popestrili s petjem, igranjem kitar in gledanjem filmov, so dospeli v Rim, mesto raznovrstnih videzov in barv, v katerem se prepletajo zgodovinski in sodobni objekti.

Vesela družina ni imela časa niti odložiti kovčke, ko je že stopala po stopnišču, ki pelje na Kapitol in je že občudovala znamenitosti "večnega" mesta, saj prav ta je bil namen poti. Vse, kar se je dan za dnem porajalo pred očmi, od nočnega pogleda na Kolosej in forum do Konstantinovega slavoloka in Španskih stopnic, Trga Navona, Pantheon in še bazilike sv. Petra in Sikstinske kapele, prav vse se je mladim obiskovalcem vtisnilo v nepozaben spomin. Vsi so odkritosrčno priznali, da jim je v Rimu lepo. Še posebno očarljivi so jim bili rimski večeri, ko so na raznih trgih spoznavali mednarodne običaje in turiste iz vseh koncev

in krajev; s temi zadnjimi so se povezovali s pesmimi, prav kot pravi slovenski pregovor: "Pesem ne pozna meja"...

Odvečno je govoriti še na splošno o Rimu, o njegovem čaru, njegovi zgodovini in nešteti tradicijah: v resnici Rim govori sam in mu ni potrebno nič dodati. Od tega njegovega pripovedovanja so dijaki odnesli vso njegovo dolgo zgodovino, zaljubili so se v njegove sončne zatone in za vsakim vogalom tega mesta so spoznali umetniške sledove. Kmalu, prekmalu so minili ti štirje dnevi in že je prišel čas poslovitve. Dijakom kot tudi profesorjem ni ostalo nič drugega kot vreči kovanec v vodomet Trevi, saj zgodba pravi: "Kdor vrže kovanec v vode tega vodomet, se ponovno vrne v Rim!" In če je to res, že vsi pričakujemo vrnite čas.

Posebna zahvala gre gospe ravnateljici Nadiji Marinčič in profesorjem, ki so nas potrpežljivo spremljali.

20. SREČANJE PREŽIHOVCEV - V MAVRIČNIH ZVOKIH DOMIŠLIJE

Z VSEH VETROV SMO ZBRANI...

IVA KORŠIČ

V petek, 15. maja, je toplo pomladansko sonce objelo male Prežihovce - učence osnovnih šol iz Doberdoba, Doline pri Trstu, Srednje Bistrice pri Lendavi, Ljubljane, z Jesenic, iz Maribora, z Raven na Koroškem -, ki nosijo ime po pisatelju Prežihovem Vorancu. Vsi ga poznamo že iz rosinih šolskih klopi zaradi njegove zbirke črtic *Solzice*. Prav solzico-šmarnico so si učenci izbrali za razpoznavni znak tega srečanja. Izdelal ga je slikar Hijacint Jussa, doberdobska šola si ga bo prisvojila; postal bo namreč njen simbol.

Prisrčnega veselja in živahnosti, s katerima je bilo prežeto srečanje, ni skalila niti močna ploha, ki se je ulila

FOTO BUMBACA

med kulturnim sporedom. Ta je sicer potekal pod ogromnim šotorom (zanj je poskrbela občina) na prostranem

vrta za osnovno šolo. Za začetek so udeleženci zapeli himno jubilejnega Prežihovega srečanja (zamisel teh srečanj

PETOŠOLCI IZ OSNOVNE ŠOLE ŽUPANČIČ IN ERJAVEC V SLOVENIJI

ŠOLARJI SO ODKRIVALI SKRIVNOSTI NARAVE

April je navadno mesec poučnih šolskih izletov. Čeprav je muhasto vreme ponagajalo malim cicibančkom - nekateri so se odpravili v živalski vrt, drugi na ogled muzeja ali kake naravne zanimivosti, jim je bilo lepo.

Vreme je bilo nekoliko bolj priaznosljivo s štirindvajsetimi petošolci iz goriške osnovne šole O. Župančič in štandredške F. Erjavec, ki so v ponedeljek, 27. aprila, z vlakom odpotovali na štiridnevno bivanje v dom Rak v Rakov Škocjan. Pobudnice te novosti so bile učiteljice Manuela Graunar, Sonja Klanjšček in Barbara Rustja (učence je spremljala tudi Michela Riggio). Za to pobudo so se navdušile, ko so pred dvema letoma o tem zvedele na učiteljskem seminarju v Postojni. V Sloveniji je dvanajst takih domov (one so si ogledale dom Ajda na Koroškem), kamor že štiri leta zahajajo učenci višjih razredov osemletke na t. i. teden v naravi. Srčno so si želele izvesti nekaj podobnega tudi za naše šolarčke. Njihovo zamisel je takoj podprla ravnateljica Mirka Brajnik in tudi starši so jo toplo sprejeli. Učenci pa so se celo šolsko leto marljivo pripravljali na ta obisk narave in nestrpno čakali na odhod. Pri uresničitvi načrta je bil vzgojiteljicam v veliko pomoč Danilo Štekar, pedagoški svetovalec za Goriško. Izbrale so ravno Rakov Škocjan zaradi primerne oddaljenosti, predvsem pa zato, ker so v šolskem programu obravnavale kraški svet in njegove pojave. Čeprav so bile tiste dni v Sloveniji prvomajske počitnice, jih je ravnatelj doma Arne zelo prijazno sprejel in aktivno sodeloval z njimi. Ob koncu pa je prisrčno pohvalil učence.

Sicer so šolarji imeli izkušeno strokovno vodstvo pri vseh dejavnostih. Naše učiteljice so bile le spremljevalke.

Za varnost otrok kot tudi za vse potrebno v domu so skrbeli trije oporečniki. Njihov nadsvetni spremljevalec je bil štirinožni prijatelj, pes Božo, ki je otroke spremljal povsod in vestno pazil nanje. Celo nogomet je igral z njimi. Zelo se jim je priljubil.

Vse dejavnosti so bile izdelane do podrobnosti. Učenci so se razdelili v tri delovne skupine in vsaka je opravila svoje dopoldansko, popoldansko in večerno študijsko delo. Otroci so ga z navdušenjem izvajali, saj so bili v neposrednem stiku z naravo, zato jim ni bilo nič pretežno ali utrjujoče. V gozdu so natančno spoznavali drevesa, preverjali gozdni ekosistem, ugotavljali, kako človek pozitivno ali negativno vpliva nanj. Šli so tudi na nočni pohod brez svetilk, tako da so lahko nemoteno opazovali ozvezdja. Ogledali so si čebelnjak, krmilnice za živali, čudovit muzej v zasebni hiši s ponazoritvijo skrivnostnih požiralnikov. Naučili so se razpoznavati zdravilna zelišča. V akvariju so videli rakce, ki so živeli v reki Rak, dokler je bila v njej voda še bistra. S karbidovko so se podali v kraško jamo in spoznali njeno naravno svetlobo: tesnobno temo. Z gorskimi kolesi so prekolesarili 18 kilometrov do Cerknškega jezera. Z izkušenimi voditelji so čolnari-

li s kanuji po Raku. Okusili so tudi plezanje in vznemirljiv spust po vrvi čez reko. Spoznali so taborniške veščine, npr. varno prižiganje ognja, in se poizkusili v lokostrelstvu. Seveda so imeli tudi veliko opravka v naravoslovnem kabinetu. Po kosilu in večerji jim je preostajalo še nekaj časa za igro in sproščeno kramljanje. V sredo, 29. aprila, je njihove spretnosti posnelo prodorno oko televizijske kamere slovenskega programa tretje mreže RAI.

Učiteljica Manuela nam je dejala, da so se naši učenci vsestransko dobro izkazali. Bili so pozorni in zelo dovtetni za vse. Skrbno so pazili na red in čistočo doma. Največji izbirčnejši so vse pojedli, tako da so se mame kar čudile, ko so to izvedele. Sploh je bivanje v neposrednem stiku z naravo, daleč od mestnega vrveža in televizijskih zaslonov, imenitno koristilo otrokom; pomirilo jih je. Izboljšali so se njihovi medsebojni odnosi in tudi učiteljice so odkrile marsikatero njihovo dobro lastnost, ki ostaja prikrita med šolskimi klopmi.

Šolarji so se vrnili domov srečni, polni enkratnih vtisov in nepozabnih doživetij. Zato si starši želimo, da bi ta prvi poskus "šole v naravi" postal za petošolce lepa ustaljena navada.

IK

je vzklila prav v Doberdobi pred dvajsetimi leti) *Pridi, podaj roko*, ki jo je spesnil Sten Vilar, z glasbo pa opremil domačin Viljem Gergolet. Ravnateljica doberdobskega didaktičnega ravnateljstva Nataša Paulin je izrekla dobrodošlico gostom in poudarila globlji pomen teh srečanj, ki so pripomogla, da so se med šolami spletle trdne iskrene prijateljske vezi. Te se bodo v prihodnje gotovo še poglobile. Prebrala je telegram, ki ga je v slovenščini poslala pokrajinska odbornica za šolstvo Maria-Rosaria Di Dato; zaradi zadržanosti se večera ni mogla udeležiti. Svoje zadovoljstvo nad prireditvijo je izrazil tudi doberdobski župan Mario Lavrenčič. V imenu SSO je pozdravil Damijan Terpin. Paulinova se je zahvalila vsem, ki so podprli to srečanje: doberdobski občini, goriški pokrajini kot pokroviteljici, Zadrugi kreditni banki, Kraški gorski skupnosti, Svetu slovenskih organizacij, javnim ustanovam, domačim podjetjem in seveda učiteljem, učencem in staršem, ki so se potrudili, da bi bil ta skupni stik čim lepši in nepozaben.

Program je bil zelo pester, a malce predolg. Posamezne šole bi se lahko predstavile z nekoliko krajšimi točkami. Le-te so bile sicer zelo vestno in temeljito pripravljene. Obsegale so ljudske pesmi in popevke, instrumentalne točke, hudomušen prikaz šolskega dela, narodne in moderne plesse, rajanja, pravljič o mavrični ribici.

Kot poseben gost je nastopila tudi šola dr. Josipa Plemlje z Bleda, kajti Doberdob se bo v kratkem pobratil z blejsko krajevno skupnostjo. Učenci so prikazali *Zimsko pravljičjo na Bledu*, ki je bila pravzaprav vabilo na oddih k lepemu jezeru.

Ob koncu je zapel domači zbor Veseljaki pod odlično taktirko Lucije Lavrenčič. Iz mladih grl je zazvenelo nekaj pesmi z zgoščenke, ki je izšla v lanskem decembru. Na orf instrumente so jih spremljali gojenci SCGV E. Komel.

Napovedovalci večera so bili doberdobski učenci. Duhovito vezno besedilo v doberdobskem narečju, ki sta ga prispevali učiteljici Majda Gergolet in Magda Vizintin, je sproščeno podal Jari Jarc.

Kulturni spored se je po izmenjavi darov in zahvalnih besedah gostov prelil v družabnost, ki se je ob dobrem prigrizku in domači kapljici vila dalje v noč ob zvokih glasbe, ki jo je iz svojih glasbil izvalil muzikant Štefan Nanut.

V šolskih prostorih je bila na ogled razstava likovnih del vseh nastopajočih šol.

Prežihovci so se v Doberdobi pomudili še naslednji dan, ko so šli med drugim ob izkušnem vodstvu kraških krtov na izlet na Vrh in si ogledali Kraljico Krasa.

POGOVOR / BERNARDKA RADETIČ

DRUŠTVO TRŽIČ ZA SOCIALNO IN CIVILNO SOLIDARNOST

JURIJ PALJK

Bernardka Radetič je gotovo tista slovenska izobraženka, ki v Laškem in Tržiču s svojim možem, inž. Karlom Mučičem, veliko dela, da se v teh krajih še ohranja naša slovenska beseda.

Pred kratkim je s svojimi somišljeniki, ki jih v Tržiču ni malo, dala pobudo, da po mnogih letih tudi v Tržiču oživi delovanje slovenskega kulturnega in športno-rekreacijskega kulturnega društva. Namen društva je v tem, da bi v Tržiču in neposredni okolici zbirali slovenske ljudi in jim v okviru društva nudili možnost, da po eni strani prisluhnejo slovenski besedi in kulturnim večerom, po drugi strani pa tudi to, da se sami kulturno udeležujejo.

Prevečkrat pozabljamo, da je v Tržiču veliko Slovencev, ki so se tja odselili, si ustvarili dom, našli delo, ustvarili družino, veliko od njih se je tam tudi rodilo. Njihova največja težava je ta, da so razpršeni tudi po okoliških vaseh, da nimajo slovenske šole v mestu, da se med sabo ne srečujejo pogosto, da nimajo svojega kulturnega središča, v katerem bi lahko gojili slovensko besedo. Tako so podvrženi tihi asimilaciji, ki se je sami zelo dobro zavedajo; tudi zato so se radi odločili, da spet poskusijo obuditi kulturno društvo, v katerem naj bi se zbirali vsi, ki jim je še ljuba slovenska beseda.

Bernardko smo povabili že pred časom v naše uredništvo na pogovor, a nas je sama zaprosila, naj raje počakamo, da bo novo slovensko društvo prišlo na dan vsaj s prvo pobudo. Ko je sedaj pobuda pred vrati, je pred nami tudi pogovor z Bernardko.

Kdaj ste ustanovili društvo?

S 14. aprilom je naše društvo začelo delovati. Na ustanovnem zboru, ki je bil 1. aprila v Tržiču, smo mu nadeli ime Tržič, uradno pa smo

društvo poimenovali Slovensko kulturno športno-rekreacijsko društvo Tržič. Bila sem izvoljena za predsednico društva, medtem ko je Livijo Antonij podpredsednik, tajnica društva je Tanja Ursič, blagajnik je Adrijan Ursič, odbornika sta Lučija Germani in Jožef Pieri. Morda se vam bo čudno zdelo, a smo izvolili tudi prevajalca društva, to delo bo opravljal Mario Adamič. Mesto prevajalca smo namerno dodelili zato, ker je naše društvo šele na začetku poti, na samem ustanovnem zboru pa je to delo dobro opravljala Nataša Bazzoni. Sicer so sredstva dnevnega obveščanja že poročala o ustanovitvi društva, a bi vseeno rada dodala še to, da sta bila na ustanovnem zboru prisotna tudi dva odbornika tržičke občinske uprave, ki nam je dala na voljo prostore in je do nas pokazala zelo veliko odprtost. Prevajalko smo rabili zato, da sta odbornika za socialne zadeve prof. Francesco Orlando in odbornik za kulturo prof. Fabio Del Bello lažje razumela naše delo in potrebe. Omenjenima odbornikoma smo bili zelo hvaležni za prisotnost in naklonjenost naši pobudi.

Kateri so cilji vašega društva?

Že v samem statutu je zapisano, da bo naše društvo težilo za cilji civilne in socialne solidarnosti, da bo delovalo na kulturnem, umetniškem, športno-ljubiteljskem, vzgojnem področju in bo družilo posameznike, ki se zgledejejo in navdihujejo v vrednotah demokracije, pluralizma, enakosti, kulture miru, sožitja in ohranitve okolja. Seveda namerava društvo podpirati kul-

turni in demokratični bodisi individualni kot skupni razvoj Slovencev, ki živijo na Tržičkem. Skušali bomo pospeševati in pripravljati predavanja, tečaje, seminarje, prirejali bomo poučne izlete, okroglice, športna tekmovanja ljubiteljske narave in druge dejavnosti, katerih namen je povezovati Slovence na Tržičkem. V našo sredo bomo vabili tudi vse tiste Italijane, ki jih naša narodna skupnost seveda zanima. Posebno pozornost bomo imeli do naših mladih in tudi do založništva, pospeševali in promovirali bomo slovensko kulturo v italijanskih krogih, zavzemali se bomo za boljše medsebojno poznavanje med dvema narodoma in tudi boljše poznavanje med nami in rojaki v Sloveniji. Skušali bomo imeti tesne stike s krajevno upravo in s slovenskimi ter italijanskimi sorodnimi društvi v deželi F-Jk. Seveda bomo skušali kar najbolj tesno sodelovati predvsem z našim društvom Jadro v Laškem, s katerim nas veže skupna usoda. Rada bi povedala predvsem to, da smo Slovenci v Tržiču in Laškem, se pravi okrog Ronk, zelo raztreseni, premalo povezani med seboj, premalo se srečujemo in prav zato bo vloga društva pomembna. Ne

vem, če lahko povem na glas, a se prevečkrat počutimo odrinjeni, imamo občutek, da se tako Trst kot Gorica premalo zanimata za nas. Obenem pa vem, da bomo uspešni samo v primeru, če se bomo oprli na lastne moči, na lastne ljudi, predvsem na mlade. Živimo na skrajni zahodni jezikovni meji slovenskega naroda in pesti nas huda asimilacija. Tega se zavedamo in smo tudi zato ustanovili naše društvo.

Pred vami je prva društvena pobuda....

Ja, res je. Kot prvo kulturno pobudo bomo v sredo, 3. junija, ob 20.30 v cerkvi sv. Nikolaja v Tržiču pod pokroviteljstvom tržičke občinske uprave priredili dobrodelni koncert, na katerem bo nastopil zbor Grion iz Tržiča pod vodstvom Daria Regattina, glavni del koncerta pa bo nosil naš zamejski odlični mešani pevski zbor Hrast iz Doberdoba, ki ga zelo uspešno vodi naš rojak Hilarij Lavrenčič. Pred koncertom in po njem bomo zbirali prostovoljne prispevke za vse ljudi, ki jih je prizadel potres v Sloveniji, in tudi za vse tiste reveže, ki jih je prizadela vodna ujma v Kampaniji. Že sedaj zelo toplo vabim vse Slovence in njihove italijanske prijatelje iz dežele F-Jk, naj se koncerta udeležijo, ker bodo s svojim prispevkom pomagali ljudem v stiski. Doživeli bodo prvovrstni koncert, obenem pa bodo tudi nam, novopečenemu društvu Tržič, dali veliko vzpodbudo, da bomo s svojim delom še raje nadaljevali. Še podatek, ki ni zamenljiv: parkirnega prostora je zares dovolj, da se koncerta lahko udeležimo v največjem številu.

Za konec morda še kaka želja?

Predvsem to, da bi na Tržičkem in v Laškem ljudje radi videli več obiskov z Goriškega in Tržaškega. Radi bi bili prepričani, da na nas, ki smo nekako na robu, ne pozabljate! Zato še enkrat: toplo vabljeni na koncert!

DAROV!

ZA POTRESENE v Posočju: A.Š. 200.000; N.N. 100.000; N.N. 50.000; druž. Černic Vrh 16/a 80.000; Nada Žerjal Zaghet 63.000; druž. Pahor - Rupa 1/a 50.000; člani dramske skupine Štandrež ob nastopu v Novi Gorici 200.000 lir.

ZA OBNOVITEV cerkve na Peči: neimenovana v zahvalo staršem in za zdravje 2.000.000 lir.

OBVESTILA

PD ŠTANDREŽ prireja v okviru vaškega praznovanja v sodelovanju z župnijo sv. Andreja Šesto srečanje v pritkovljanju, ki bo v Štandrežu v nedeljo, 7. junija 1998. Začetek ob 17. uri. Skupine, ki jih sestavljajo po možnosti tri osebe, bodo izvajale 10 minutni program. Nastopajoči naj se javijo v dvorani pri cerkvi

vsaj pol ure pred začetkom. Predhodne prijave sprejemajo Danilo Paulin, ul. Trivigiano 5, in Štandreški župnik, trg sv. Andreja 1, tel. 21849.

V GALERIJ KULTURNEGA doma v Gorici je do petka, 22. maja, odprta razstava grafik Lojzeta Spacala od 9. do 13. ure in od 16. do 18. ure ter v večernih urah med kulturnimi prireditvami.

ŠIRŠI ODBOR Zveze slovenske katoliške prosvete se bo sestal v četrtek, 28. maja, v Romjanu.

SLOVENSKO KULTURNO športno rekreacijsko društvo Tržič pod pokroviteljstvom občine Tržič vabi na dobrodelni koncert za potresene v Posočju in za poplavlence v Kampaniji. Cerkev sv. Nikolaja (Aris), sredo, 3. junija, ob 20.30. Sodelujeta MePZ Hrast iz Doberdoba pod vodstvom Hilarija Lavrenčiča in MPZ E. Grion iz Tržiča pod vodstvom Daria Regattina.

GALERIJA ARS - KATOLIŠKA KNJIGARNA, GORICA

Vljudno Vas vabimo na predstavitev nove zbirke poezij Borisa Pangerca

ČRNO ZLATO

Zbirko bo predstavila **prof. Nadja Marinčič**. Prisotna bosta avtor in urednik založbe Danilo Japelj.

Petek, 22. maja 1998, ob 18. uri

KROŽEK VIRGIL ŠČEK - KATOLIŠKA KNJIGARNA

Vljudno Vas vabimo na predstavitev zadnjih dveh knjig Krožka za družbena vprašanja Virgil Šček:

EGON PELIKAN: JOSIP VILFAN V PARLAMENTU

BORISA BANDELJ: KATOLIŠKA SOCIALNO POLITIČNA MISEL VIRGILA ŠČEKA

Ob prisotnosti avtorjev bosta o delih spregovorila dr. Rafko Dolhar in urednik knjižne zbirke časnikar Ivo Jevnikar.

Petek, 29. maja 1998, ob 18. uri

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

PRAZNIK ŠPARGLJEV

● **Sobota, 30. maja 1998: ob 17. uri** slikarski ex tempore, ob 20.30 prosta zabava

● **Nedelja, 31. maja: ob 19. uri** nastop zbora OŠ Fran Erjavec iz Štandreža, otroškega zbora Štmaver in ritmične skupine šole Milojka Štrukelj iz Nove Gorice.

● **Sobota, 6. junija: ob 20.30** prosta zabava

● **Nedelja, 7. junija: ob 17. uri** srečanje pritkovalcev; ob 19. uri nastop MPZ Mirko Filej, nagrajevanje, nastop štandreške dramske skupine z veseloigro Jaz sem Berto; sledi plesna zabava.

NA VOLJO ODLIČNI ŠPARGLIJI, DOMAČA JEDAČA IN PIJAČA, BOGAT SREČOLOV.

SCGV EMIL KOMEL - GORICA

GLASBENI POKLON OB ZAKLJUČKU ŠOLSKEGA LETA 1997/98

● **LIDIJA JARC: V ZAČARANI DEŽELI PETJA IN GLASBE**, glasbena pravljica, velika dvorana Kulturnega centra Lojze Bratuž, sobota, 23. maja, ob 19. uri

● **SLOVENSKI SKLADATELJI POD CERKVENIM OBOKOM**; sodeluje mešani zbor Lojze Bratuž, cerkev sv. Ivana v Gorici, sredo, 3. junija, ob 20.30

● **JAN BRATOŽ - klavirski recital**, komorna dvorana Kulturnega centra Lojze Bratuž, sredo, 10. junija, ob 20.30

● **V GALERIJ ZVOKOV IN GLASOV**, velika dvorana Kulturnega centra Lojze Bratuž, sobota, 13. junija, ob 20.30

ZAKLJUČNI NASTOPI NA PODRUŽNICAH:

● **Župnijska dvorana v Doberdobi: torek, 26. maja, ob 20.30**

● **Sedejev dom v Števerjanu: četrtek, 28. maja, ob 20.30**

● **Dvorana A. Gregorčič v Štandrežu: ponedeljek, 1. junija, ob 20.30**

PIANIST SIJAVUŠ GADŽIJEV OČARAL GORIŠKO PUBLIKO

V petek, 15. t.m., je v okviru glasbene sezone društva Lipizer v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici nastopil znani in uveljavljeni pianist in pedagog Sijavuš Gadžijev.

Na briljantnem koncertu se je zbralo veliko ljubiteljev glasbe, ki so prisluhnili mojstrskemu izvajanju skladb Scarlattija, Brahmsa, Beethovna in Prokofjeva. Pianist Gadžijev je s svojim mojstrskim nastopom dobesedno očaral prisotne, saj so njegove interpretacije znanih del zelo različnih skladateljev pred zbranim poslušalstvom zaživele v novi luči. Pianist, ki ga pri nas poznamo tudi kot odličnega glasbenega pedagoga (z nastopi svojih gojencev se je vedno izkazal in je požel veliko nagrad in priznanj tudi na zadnjem državnem tekmovanju v Sloveniji), je vno-

vič dokazal svoje bogato znanje. Pianistu, ki deluje v našem goriškem glasbenem krogu, iz srca čestitamo in se z njim veselimo uspehov!

ZADNJE SREČANJE Z DUHOVNO GLASBO

POJTE GOSPODU...

V soboto, 16. t.m., je bilo v cerkvi sv. Ignacija zadnje srečanje z duhovno glasbo.

Najprej je nastopil otroški pevski zbor S. Ignazio, ki je prvič izvedel kantato goriškega skladatelja Stanka Jericija. Otroci so se kar dobro odrezali, saj je bila skladba njim namenjena in primerna njihovem glasovnemu razponu. Sledil je nastop mešanega zbora S. Ignazio, ki je zapel štiri nove pesmi. Posebno le-

LEP KONCERT MARIJINIH PESMI

V nedeljo, 17. t.m., je bil v štandreški cerkvi sv. Andreja Apostola lep koncert Marijinih pesmi, ki ga je priredilo Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica. Nastopilo je pet zborov z Goriškega. Zaradi pomanjkanja prostora bomo članek in fotografijo objavili prihodnjič.

po je zazvenel Gallusov motet *Adolescentulus sum ego*. Nato je stopil v široki prezbiterij travniške cerkve mešani zbor R. Portelli iz Mariana in takoj ustvaril duhovno vzdušje, saj je kot prvo skladbo odpel Griegov motet *Ave maris stella*. Prijetno iznenadenje večera pa je bil spored, ki ga je izvedel zbor Grop Cöral Vidulès. Vse skladbe so bile posvečene Materi Božji. Posebno lepo se je njihovo izvajanje začelo s koralnim spevom *Sub tuum praesidium confugimus*. Nato so se vrstile Marijine pesmi, ki so nastale skozi stoletja. Izredno lepo je zazvenela skladba Ricercari G. Frescobaldija ob primernem in tihem zvoku "continua".

Zbor S. Ignazio, prireditelj srečanj z duhovno glasbo, je nato vse izvajalce povabil na prijateljsko srečanje v salezijskem središču.

OB PREDSTAVITVAH KNJIGE MANJŠINE V LONCU

KUHINJA "DRUGIH V ALPAH"

ERIKA JAZBAR

Na pobudo Kulturnega društva I. Trinko in s sodelovanjem občinske uprave in domače gostilne je bila prejšnji četrtek v Srednjem predstavitvev publikacije *Le minoranze in pentola* (Manjšine v loncu), ki jo je napisala Wolfrud de Concini. Avtorica sicer že poznamo, kajti v zimskih mesecih lanskega leta je sodelovala pri postavitvi potujoče razstave o manjšinah, ki živijo v alpskem predelu italijanske države. Avtorica pripada jezikovni skupnosti Mokenov. Svoje delo je predstavila kot neznanstveno, saj je med raziskovanjem predvsem potovala iz kraja v kraj in osebno spoznavala ljudi in njihovo vsakdanje jezikovno-kulturno življenje. Raznolika karta, ki je tako nastala, je verodostojna in slika dejansko realnost oziroma ne ponavlja podatkov prejšnjih raziskav in študij.

V krajšem pogovoru se nam jegospa De Concini tako predstavila: "Rodila sem se na Češkem kot pripadnik nemške manjšine; doraščala sem v severni Nemčiji kot begunka, nato sem se preselila v Italijo, kjer so me dobro sprejeli, sem pa bila vedno neke vrste manjšinka. Moje delo se je začelo zaradi osebne izkušnje in doživljanja te specifičnosti. Sodelovala sem tudi na raznih študijskih srečanjih o manjšinski problematiki in

sem tako spoznala to raznoliko zgodovinsko in jezikovno stvarnost. Moram pa priznati, da si pri vseh znanstvenih pobudah le redkokdaj srečal navadnega človeka. Ko sem se vračala v domače kraje in pripovedovala prijateljem o problemih in zgodovini manjšinskih skupnosti, so se čudili vsemu bogastvu, ki ga ima italijanska država in je premalo poznano. Tako sem mislila, da bi bilo dobro objeti manjšinsko realnost našega alpskega območja v publikacijo, in rodila sta se potujoča razstava in katalog z naslovom *Drugi v Alpah*, ki je trenutno na ogled v Repnu.

Kaj pa Manjšine v loncu?

Knjiga je nastala predvsem zaradi osebnega zanimanja. Od vedno rada kuham in poskušam nove recepte. Tako smo se z založbo zmenili za objavo publikacije, ki bi obsegala najzanimivejši del desetih manjšin, ki sem jih raziska-

la v prejšnji publikaciji. Recepti so v neki meri tudi pretveza za spoznavanje teh manjšin, kajti ob receptih bo bralec lahko našel tudi krajši oris zgodovinske prisotnosti teh skupnosti na italijanskem ozemlju.

Kako gledate na slovensko manjšino oziroma na kuhinjo?

Mislím, da je znano, da mi je vaša narodnostna skupnost najbolj pri srcu. Zelo ljubim ste me vedno sprejeli in to ne le v predelih, kjer je slovenska manjšina priznana, temveč tudi v Nadiških dolinah in Kanalski dolini. Moram pa priznati, da je kljub relativni številčnosti vaša realnost malo poznana. Skupnost Walsers npr., ki šteje tisoč ljudi, italijanski človek bolje pozna.

Kar pa se tiče slovenskih receptov... V Trstu se je dejansko rodilo moje prejšnje delo, ko sem se pred leti srečala z nekaterimi znanci in smo se nekega zimskega večera skupaj ogreli s krožnikom jote in kozarcem terana. Odtod se je mogoče vzbudilo zanimanje za specifično gastronomijo desetih manjšin. Slovenske recepte dobro poznam, ker so mi tudi najbolj blizu in so zelo podobni tistim, ki so značilni za mojo zemljo. Slovenska kuhinja je nadvse zanimiva in mislim, da je v tej publikaciji med tistimi, ki sem jih najpodrobneje orisala.

SPREHOD PO WÜRTTEMBERŠKI SLOVENIJI

CIRIL TURK

Dne 1. maja letos je bila pri šolskih sestrah v St. Petru pri Št. Jakobu na Koroškem predstavitev filma o slovenskih delavcih na Württemberskem v Nemčiji. To je bil prester sprehod med ljudmi, ki so iz različnih vzrokov odšli služiti kruh v Trubarjevo drugo domovino. Srečali smo jih kar v sedemnajstih različnih poklicih. Fantje in moške, dekleta in žene so nam v vsej raznolikosti pokazali, kje orjejo brazde in sejejo svoje moči, da lahko žanjejo vsakdanji kruh, ki tudi v tej deželi ne pada z neba. Delavec v tovarni mercedesov, zidar, mizar, avtomehanik, poštar, trgovec, gostilničar, bolnišnica sestra, tekstilna delavka, gospodinjica pomočnica in še več drugih naših rojakov je spregovorilo pred kamero o svojem delu, zaslužku in stanovanjskih razmerah.

Dolga in široka je mreža v tej deželi od Ravensburga prek Ulma do Stuttgarta. Slednji je v sedemdesetih letih sprejel okrog 12.000 slovenskih delavcev. To so bili povečini Štajerci, Prekmurci in Notranjci, manj pa je bilo Dolenjcev in Gorenjcev. Le redko si nale-

tel na Primorje, saj so ti odhajali predvsem v Avstralijo. Film plastično prikazuje, kako od leta 1967 naprej številne Slovence na Württemberskem povezuje zdomska Cerkev oz. župnija v glavnem mestu dežele. Na 17 krajih vabi rojake k slovenskim mašam, na številnih krajih h kulturno-družabnim večerom in na množične prireditve z verskim, kulturnim in družabnim sporedom.

Veliko utripov iz življenja Slovencev na Württemberskem v sedemdesetih in osemdesetih letih je torej ulovila filmska kamera. Tako je nastal film pod geslom *Bogu otroci - narodu sinovi - nikomur hlapci*.

PRVO SV. OBHAJIL V CELOVCU

SLOVENSKE ŠMARNICE PRI GOSPE SVETI

Mogočna zgodovinska cerkev pri Gospe Sveti je v nedeljo, 17. maja, popoldne dala okrilje slovenskim vernikom. Dušnopastirski urad in Slovenski pastoralni odbor sta pripravila dobro uro trajajočo slovesnost, slovenske šmarnice. Zbralo se je lepo število koroških Slovencev in Slovencev onstran Karavank, da prisluhnejo Marijinim pesmim in tudi sami zapojejo njej v čast.

Spored so ob 15.30 oblikovali zbori Gallus iz Celovca, Gortan iz Šmihela in Cerkevni zbor Pečnica, ki so kasneje pod vodstvom škofijskega kantorja Ropitza peli tudi na koru. Ob 16. uri je s Kristusovo lučjo v cerkev prišel direktor DPU Jože Marketz, ki je vodil slovesnost in tudi spregovoril zbranim o pomenu te božje poti in Marijinega češčenja. Psalmi, pete litanije (in odpevi), blagoslov in sklepna pesem *Marija, skozi življenje* so potrdile dejstvo, da na Koroškem se razvija in poje slovenska duša.

Lepa slovesnost je bila tudi dopoldne v Celovcu. V kapeli Slomškovega doma, kjer se zbirajo slovenski verniki, je sedemnajst otrok (učencev 2. razreda javne in zasebne Mohorjeve ljudske šole) privrkat prejelo Kristusovo telo. Slovesnost so oblikovali otroci sami, njihovi starši in učitelji ob salezijanskem duhovniku Romanu Kutini. Maša je zaradi številnih, samo nemško govorečih staršev in njihovih sorodnikov, sicer morala biti dvojezična, vendar so prvoobhajanci dokazali, da se res učijo dveh jezikov.

RB

ZDOMSTVO

TRADICIONALNO PRVOMAJSKO PRAZNOVANJE V GENKU

Vsako leto je na 1. maj že zelo znan tradicionalni prvomajski sprevod v občini Genk. Tudi letos so se člani društva Naš dom s svojim vozom pridružili sprevodu v narodnih nošah. Ob cesti stoječim gledalcem so delili rože. Vso pot je gledalce razveseljevala slovenska harmonika.

SLOVENCIPRAZNOVALI DAN STARŠEV

V nedeljo, 17. t.m., popoldne je bilo v dvorani društva Naš dom v Genku skupno praznovanje slovenskih društev Naš dom in Slomšek. Vabljeni so bili vsi Slovenci, da bi počastili mame in očete. Udeležilo se ga je kar lepo število ljudi.

Najprej sta mešana pevska zbor oba društev zapela v skupnem nastopu nekaj slovenskih narodnih. Nato je izseljenki duhovnik g. Alojzij Rajk v svojem nagovoru poudaril namen praznovanja staršev in skupen nastop slovenskih društev. Otroci Ciciban šole društva Naš dom so navzoče presenetili s svojim programom in nekaj zaplesali in zapeli. Po programu so postregli mamicam in očetom s prigrizkom in kavo.

DOBRDELNE AKCIJE ZA ŽRTVE POTRESA V POSOČJU

Društvo Naš dom v Genku vabi vse Slovence iz okolice na dobrodelno popoldne in večer v soboto, 23. t.m., v dvorani Našega doma. Za solidno ceno se nudi kosilo od 12. do 15. ure ali večerja od 17. do 21. ure. Kdor se ne more udeležiti, lahko prispeva z darom denarja, za kar naj se obrne na telefonske številke 089/383080, 089/855329 ali 089/384726.

Združenje prijateljev Slovenije na Nizozemskem je tudi takoj po potresu ustanovilo sklad za pomoč ljudem z Bovškega. Odprli so tekoči račun (30011) in prosijo, naj ljudje nakažejo denarno pomoč preko računa. Zbrano vsoto bodo izročili v Sloveniji neki odgovorni organizaciji, ki bo denar porabila za prenovo porušenihi hiš.

V ANGLIJI SKUPINA ZA POMOČ SLOVENSKEM AU-PAIR

Nekatere slovenske žene iz Londona in okolice so članice prostovoljne organizacije, ki ima namen prirediti družabna srečanja za slovenske au-pair dekleta in fante v Angliji. Zato se priporočajo, da jim zainteresirani sporočijo svoj naslov takoj po prihodu v Anglijo, da jih lahko o srečanjih seznani. Pomembno je poudariti, da Skupina za pomoč slovenskim au-pair ni agencija za rekrutiranje, vendar ponuja pomoč ali nasvet pri nastalih težavah, ko se pričakovana au-pair dekleta ali fanta ne ujemajo s pričakovani družine gostiteljice. Na razpolago so naslednje telefonske številke: Breda Gajšek, 0171-372 4104; Doroteja Khan, 0181-444 5576; sestra Agnes, 0181-566 0547; e-mail Pepelka@aol.com.

EVROPA NARODOV (19)

VIDA VALENČIČ

PREDOLGO "KOLO-NIZIRANA" KORZIKA

Ko si predstavljamo francosko državo, pogosto pozabljamo na "majhen" detail: otok Korziko. In sploh ni čudno, da se tega ne spomnimo. Korzika je namreč tako geografsko kot kulturno veliko bližja italijanskemu škornju kot sami Franciji. Njena zgodovina je polna pripetljivih, napadov, predvsem pa tujih gospodov, ki so zavzeli njeno ozemlje. Po Genovežanih so prišli na vrsto naposled Francozi in od tedaj je bila Korzika skoraj izključno le v francoskih rokah. Otok pa je vendarle ponosen na lastno identiteto, ki se je počasi krojila prav v tako burni zgodovini in ne nazadnje v izolirani geografski legi. Jezik, ki ga tukajšnji prebivalci govorijo, je prikupna mešanica toskanskega in genovskega narečja, zapuščina dolgoletnih gospodarjev na otoku. Nikakor pa ne moremo to govorico označiti le kot italijansko narečje, pač pa kot enakopraven latinski jezik, četudi je v glavnem predvsem govorjen in ne pisan.

Včasih se za kako znano zgodovinsko osebnost najde zanimiv rodbinski list. Taka zanimivost je bil npr. sam Napoleon, o katerem korziške (po-

polnoma resnične) anekdote pravijo, da je bil kot najstnik vključen v skupino otoških aktivistov, ki so se borili proti francoski vojski za osvoboditev mesta Ajaccio. Seveda je Napoleon kaj kmalu vse to pozabil...

Danes je korziška duša dejansko razdvojena: na eni strani je ponosna na lastno identiteto, na drugi pa so korziški izseljenci "na celini", to je v Franciji, zaposleni predvsem v ... francoski javni upravi in pri policiji. Kar je seveda razumljivo glede na dejstvo, da jim te službe, bolj kot katera koli druga, zagotovo zadostno pokojnino za jesen življenja na domačem otoku.

Celotna tragika tega otoka je združena v gornjih vrsticah. Korzika je dejansko odvisna od celine, vse njene najboljše sile pa se tja skoraj avtomatično izseljujejo. Rezultat take narodne krvavitve je, da je polovica korziškega naroda rojenega v Franciji. Poleg tega je "čistokrvni Korzičan" prava redkost. Na otok se je priselilo veliko število pribežnikov iz Alžirije, katerim so bili nemudoma zagotovljeni denarni prispevki (Korzicanom pa so bili ti vedno odklonjeni) predvsem za kmetijstvo.

Ekonomska tragika otoka pa izvira predvsem iz dveh ukrepov francoske države: kolo-

nialističnega obravnavanja otoške realnosti ter vpoklica v vojsko v času prve svetovne vojne. Najbolj značilen kolonialistični ukrep je carinsko obdavčenje vseh korziških izdelkov za Francijo, kar je seveda zadalo hud udarec celotnemu korziškemu ekonomskemu sistemu. Še huje posledice pa je za otok imela prva svetovna vojna. Vpoklic v vojsko ni bil enakomerno razdeljen med vse francoske predele; pripadniki narodnih manjšin in kolonije so bili primorani prispevati mnogo višji delež. Po vojni pa se je Korzika znašla dobesedno amputirana; vojna ji je odrezala skoraj celotno odraslo moško populacijo. Od takrat naprej leži otok v skoraj popolni ekonomski odvisnosti od svoje celinske matere. Resda je turizem ena poglobitvenih ekonomskih dejavnosti na otoku, vendar velika večina turističnih obratov ni v rokah domačinov, tako da še enkrat pride na dan odvisnost od tujega kapitala. Prav turizem je bil dolgo sporna točka ekonomskega razvoja otoka, to pa predvsem ker je bil tak tip (tudi do neke mere skorumpirane) divje gradnje popolnoma tuj otoki kulturi in je zato v začetku doletel na odpor domačinov.

Tudi če Korzika ni geografsko blizu ne južni Italiji ne Siciliji, je kljub temu prežeta s kulturo osebnega in še bolj klanškega obračunavanja. Korzičani ga imenujejo "vendetta"; njen

izvor sega daleč nazaj v srednji vek, ko dejansko uradna pravica ni obstajala, tako zaradi počasnosti kot zaradi skorumpiranosti. Podobno se je dogajalo tudi na bližnji Sardiniji, kjer so se pojavile mitizirane figure banditov, ki so se uprli družbenim krivicam na otoku in se zatekli v gozdove. Korziško družinsko ali klanško obračunavanje se je nadaljevalo tudi pod Francijo in komaj danes se tako nasilne oblike "pravice" počasi odtušujejo od življenja na otoku. Dejansko ta nasilna dejanja nimajo kaj dosti opraviti z željo po avtonomiji ali mogoče separatističnimi težnjami prebivalcev otoka, tudi če jih je zelo lahko (tako za otčane kot za francoske medije) etiketirati kot taka. V resnici so (!) le družinska obračunavanja zaradi zemljskih posesti in spori zaradi podobnih razlogov, ki se potem prenašajo iz generacije v generacijo, podobno, kot je bilo (je?) to v rabi na Sardiniji in Siciliji. Klani so izkoriščali besedo "nacionalizem" predvsem za prikrivanje lastnih interesov.

Poleg teh žalostnih interesnih igrar pa je med prebivalstvom zaslediti predvsem veliko željo po samoodločanju, predvsem na ravni ekonomske dejavnosti. Ena najpoglavnejših postavk, ki jo Korzičani venomer postavljajo, je npr. lastništvo morskih povezav med otokom in celino. Francija je leta 1991 res priznala otoku delno deželno avtonomijo, kljub temu pa ni še podprla samostojnega uveljavljanja otčanov v ekonomski dejavnosti.

DALJE

ZAČETEK USKLAJEVANJA SLOVENSKE ZAKONODAJE S PREDPISI EVROPSKE ZVEZE

MARJAN DROBEŽ

V Sloveniji se Državni zbor, vlada in politične stranke soočajo s problemi in nalogami, ki se med seboj pogosto izključujejo. Energije in napor so predvsem namenjeni reševanju sporov v vladni koaliciji, torej med strankama LDS in SLS, kar opozicija spretno in uspešno izrablja. To je videti tudi iz razprave o predlogu za ustavno obtožbo

zoper predsednika vlade Drnovška, ki naj bi s svojim ravnanjem omogočil podpis slovensko-izraelskega varnostnega sporazuma, s čimer je domnevno prekršil ustavo in razne zakone. Hkrati pa morajo ministrstva, zlasti ministrstvo za evropske zadeve, in cela vlada izvajati zahtevne in zapletene priprave na vključitev Slovenije v EZ. Pri tem že nastajajo zamude, na katere so v prejšnjih dneh

med obiskom v Sloveniji opozorili tudi predstavniki raznih organov in ustanov EZ. Med t.i. tednom EZ so javnost na razne načine seznanjali z združevalnimi procesi v Evropi, razmerjih med EZ in Slovenijo in pripravami, ki so potrebne za sprejem Slovenije v to evropsko integracijo. Urad vlade za informiranje je v posebni publikaciji, ki ima obliko slovenskega potnega lista ter je izšla v nakladi pribl. 250 tisoč izvodov, seznanil javnost s temami, ki imajo naslednje naslove: poslanica predsednika vlade, Slovenija moja dežela, zakaj v Evropsko zvezo?, EZ se predstavi, Slovenija v srcu Evrope, razvoj odnosov med Slovenijo in EZ, vse, kar ste vedno želeli vprašati, pa še dodatni viri informacij.

Predsednik vlade je v poslanici med drugim zapisal: "Proces, ki je Slovenijo pripeljal do samostojne države, je bil od samega svojega začetka najtesneje povezan z idejo o evropski demokraciji in vključevanju v evropske integracije. V mislih in dejanjih ljudi je bila evropska razsežnost vodilo, zgled in argument. In prav ta evropska usmeritev pomeni tiste nove razvojne spodbude, ki jih tako zelo potrebujemo, saj lahko v prihodnjih letih bistveno prispevajo k boljšemu življenju nas vseh. Za nas v Sloveniji je to največje jamstvo, da se evropska zgodovina konfliktov in vojn ne bo več ponovila, temveč da je pred nami demokratična Evropa prihodnosti, ki bo znala spoštovati človekove pravice, pravni red, skupno varnost in večjo ekonomsko učinkovitost. V taki družbi se bo dalo ponosno živeti, Slovenci pa bomo vedno lahko rekli, da smo v Evropi zares

V SLOVENIJI ŠTIRINAJST DRUŽIN Z OSMIMI OTROKI

V Sloveniji so na različne načine počastili 15. maj, svetovni dan družine. Razne organizacije in ustanove t.i. civilne družbe so spet javnost opozorile, da bi morali z zakoni, raznimi olajšavami in na druge načine spodbujati rojstva in si prizadevati za družine z več otroki. To bi bilo tudi v skladu z nacionalnimi interesi in težnjami, saj sedanja nizka rodnost grozi, da se bo v prihodnjih desetletjih številčnost slovenskega naroda zelo znižala.

V okviru skrbi za številčnejše družine naj bi v Sloveniji zagotovili brezplačne učbenike za osnovno šolo, uvedli progresivni otroški dodatek, starševstvo pa naj bi vključili v delovno dobo za pridobitev pokojnine. Trenutno je v slovenski državi osemnajst družin z osmimi, štiri družine z devetimi in štiri družine z desetimi otroki. K tem pa bi morali seveda dodati tudi družine s številnimi otroki med Slovenci v Italiji, Avstriji in na Madžarskem.

predvsem v slabih in nepopolnih družinah. Dobro, trdne, ljubeče in številčnejše družine z medsebojnim brušenjem otrok bistveno zmanjšujejo egoizem in poguben odklon velikega števila otrok k mamilom in k mladinskemu kriminalu. S tem izjemno in vsestransko prispevajo k urejeni, socialni, pravični in občestveni družbi.

Pomena večjih družin za številni, gmotni in vrednotni narodov razcvet se zavedamo tudi v Slovenski konferenci SSK. Številčnejše družine izdatno prispevajo v državno blaginjo z bodočim delom svojih otrok in z bodočimi prispevki v pokojninski sklad. Odločili smo se podeliti priznanja družinam in materam novorojenčkov v številčnejših družinah s šestimi in več otroki ter očetu, materi in najštevilčnejši družini. Slovenska konferenca SSK bo matere slovenskih družin s številom devet in več otroki in novorojenčkom v preteklem koledarskem letu ter mater, očeta in najštevilčnejšo družino po vsakoletnem natečaju predlagala tudi za državno odlikovanje.

Posebej opozarjamo na demografsko ogrožena slovenska ozemlja, kjer pretežno kmečko prebivalstvo zaradi odliva zlasti ženske mladine v mestna območja že desetletja ni sposobno niti preživetvene rodnosti. V obdobju petih let se odmikajo še zadnje številčnejše generacije v starostno dobo nad 20 let, ki je zadnja starost za odselitev v mestna območja. Tako bodo po letu 2005 na vasi pretežno le še kmečki upokojenci, ki ne bodo zmogli ne kmetijske dejavnosti niti kmečkega turizma, ki bi moral naši državi prispevati bistveni zunanjetrgovinski presežek.

Upamo, da bomo z navedenimi priznanji vsaj malo prispevali k državnostni zavesti državne oblasti in k njeni odgovornosti do razvoja države Slovenije, hkrati pa vzpodbudili pozitivna razmišljanja v slovenskem narodu o pomenu narodove rasti za kulturni, vrednotni in gmotni položaj slovenskega naroda.

SLOVENSKA KONFERENCA SVETOVNEGA
SLOVENSKEGA KONGRESA OPOZARJA

SPODBUJATI ROJSTVA!

Slovenska konferenca SSK se zaveda kritične rodnosti Slovencev, ki že desetletja ne nudi več naravne reprodukcije, zato se kot narod staramo in celo izumiramo. Država ne vzpodbuja rodnosti z ustreznim vrednotenjem starševstva in družine niti v moralnem in javnomnenjskem, kaj šele v materialnem pogledu. Zavedamo se, da ne moremo nuditi materialne osnove za preživetje številčnejših družin, lahko pa opozorimo na velikanski narodni in ekonomski prispevek velikih družin. Državno oblast opozarjamo, da so številčnejše družine najdonosnejša državna naložba, ki pa je država sedaj niti ne nagraduje niti ne podpira.

Rodnostni in ekonomski računi nedvoumno kažejo, da družina z enim otrokom ne pokriva enostavne rodne reprodukcije niti socialno ekonomskih stroškov države. Družina z dvema otrokoma se že bliža obema mejnima kriterijema in šele družina s tremi otroki pokriva enostavno rodno reprodukcijo in so njeni prispevki v državno blaginjo že večji od izdatkov države za socialno. Ekonomski prispevek številčnejših družin še nadalje raste, saj se z vsakim nadaljnjim otrokom bistveno povečuje finančni in ekonomski prispevek državni ekonomiji. Zakonodaja bi morala izrazito gmotno vzpodbujati rojstvo tretjega in vseh nadaljnjih otrok v družini. Treba je poudariti, da otroški dodatek za tretjega in vse nadaljnje otroke ni nikakršna socialna pomoč, ampak izjemno donosna državnoekonomska naložba.

Nujna je javnomnenjska podpora številčnejšim družinam in odgovornemu starševstvu. Zato je treba bolj kot do sedaj tudi očete vzpodbujati k negi in vzgoji otrok, kar bi se pokazalo tudi v večji pripravljenosti družin za sprejem večjega števila otrok. V temelju je treba spremeniti splošno odgovornost do otrok, saj se mora družba čedalje močneje zavdati pomena dobro vzgojenih otrok. Statistike kažejo, da se državni problemi s pripadniki bodočih generacij začno

POSLANEC BORUT PAHOR SE JE OPRAVIČIL

Predsednik stranke ZLSD in poslanec v slovenskem parlamentu z območja Nove Gorice in Šempetra se je volivcem iz Šempetra in Vrtojbe, ki so se na nedavnem referendumu opredeljevali do predloga za ustanovitev nove občine Šempeter-Vrtojba, pisno opravičil za politični spodrslijaj. Povzročilo ga je občinsko vodstvo omenjene stranke v Novi Gorici, ki je v vabilu na sestanek s poslancem Pahorjem v Šempetru zapisalo, "da ZLSD čestita tistim svojim članom in volivcem v Šempetru in Vrtojbi, ki so glasovali zoper ustanovitev nove občine". Borut Pahor je zapisal, "da politična kultura zahteva, da je treba poslansko zastopanje lokalnih ali območnih interesov ločiti od sporočil stranke". Sicer pa je Borut Pahor v svojem sporočilu prebivalcem Šempetra in Vrtojbe tudi zapisal, "da kot poslanec ne more spregledati dejstva, da je referendum za ustanovitev nove občine Šempeter-Vrtojba uspel". Kljub temu pa je ohranil svoje pridržke in pomisleke glede ustanovitve nove občine.

M.

KRATKE

KULTURA IN ŠE KAJ...

Kanal. Letošnjemu praznovanju 1. maja v Kanalu ob Soči se je pridružilo tudi prvo praznovanje občinskega praznika. Na njem je kanalski župan Zoran Madon ob tretji obletnici nastanka občine spregovoril o aktualnih občinskih problemih, z zadovoljstvom pa osvetlil dogodke, ki pomenijo napredek krajev v občini.

Ob prvem občinskem prazniku, ki so ga posvetili znanstveniku, prosvetljencu, duhovniku in domačinu Valentinu Staniču, so podelili tudi občinska priznanja in nagrade. Naziv častnega občana Kanala ob Soči pa je pripadel vsem dobro znanemu dirigentu Antonu Nanutu, umetniškemu direktorju vsakoletnega Festivala resne glasbe 20. stoletja, Kogojevih dnevov.

Dobrovo. Preteklo soboto so na Dobrovem v Goriških Brdih s celovečernim koncertom pričakale uradni zaključek letošnje pevske sezone članice dekliškega pevskega zbora Vinika pod umetniškim vodstvom Valentine Bevcar Stanič. Gostje večera so bili člani mešanega pevskega zbora Trnovo pod vodstvom Janeza Rijavca.

Nova Gorica. Šola za tuje jezike New College organizira v letošnjem maju in juniju ustvarjalno delavnico retorike, ki jo bo vodila novinarka in priznana strokovnjakinja na tem področju Ida Baš. Srečanja za udeležence strokovnega seminarja bosta 29. in 30. maja ter v 12. in 13. junija. Informacije in prijave na Šoli New College, telefon: (00386 65) 28816 ali 23733. /MR

PRIMORSKI AKADEMSKI ZBOR VINKO VODOPIVEC SLAVI 45 LET

Primorski akademski zbor Vinko Vodopivec so leta 1953 ustanovili primorski študentje in ga poimenovali po znamenem slovenskem duhovniku in skladatelju Vinku Vodopivcu. Takrat zbor ni pomenil samo navdih za obnovo pevstva na Primorskem, ampak je nosil med Primorce tudi vedrino in vero v življenje. Bil je začetnik novega vala dolgoletne primorske pevske tradicije in z njim so stopali v pevsko življenje mladi glasbeniki, da bi zapolnili vrzeli, ki jih je na Primorskem naredilo fašistično raznarodovanje. Od ustanovitve pa vse do danes je v zboru prepevalo več sto pevcev. Zbor ostaja vsekoli mlad, saj se sestava zbora vsako leto nekoliko spreminja. Tisti, ki študij končajo, se poslovijo, pridejo pa novi pevci, ki prinesejo nove vedrine in zagona.

Zbor nastopa na celovečernih koncertih, priložnostnih nastopih, na tekmovanjih in raznih gostovanjih. Uspešno je tekmoval v Arezzu in Motreuxu v Švici, na prvem evropskem tekmovanju moških zborov v Apeldoornu na Nizozemskem je zasedel 3. mesto. Redno se udeležuje tudi državnega tekmovanja Naša pesem v Mariboru, kjer je osvojil pet srebrnih in dve bronasti medalji. "Vodopivci" so gostovali v Egiptu, po Nemčiji, Grčiji, Poljski, ZDA in Kanadi ter v Belgiji in na Nizozemskem. Zbor primorskih študentov je bil pogosto odskočna deska mnogim odličnim in danes široko uveljavljenim dirigentom: naj omenimo le Antona Nanuta, Andraža Hauptmana, Andreja Missona. Zadnja leta vodi zbor Katja Kovač, doma iz Velenja, ki ima za seboj že nekaj zborovodskih izkušenj, ki si jih je pridobila v štirih letih vodenja Komornega moškega zbora Celje. Ob jubileju bo zbor zapel izbran zborovski repertoar v nedeljo, 22. maja (gl. obvestila).

OBVESTILA

KULTURNI DOM Nova Gorica, velika dvorana: v petek, 22. maja, ob 20.15 bo jubilejni koncert ob 45-letnici Primorskega akademskega zbora Vinko Vodopivec, ki ga vodi Katja Kovač. Pozdravni nagovor bo imel župan Mestne občine Nova Gorica Črtomir Špacapan, slavnostno besedo pa Marko Munih. V drugem delu programa bo občinstvu spregovoril predsednik Združenja pevskega zbora Primorske Rudi Šimac.

GLASBA Z VRTOV sv. Frančiška, koncert "za Posočje": v četrtek, 28. maja, ob 20. uri nastop Komornega orkestra Slovenske filharmonije, v petek, 5. junija, ob 20. uri nastop MePZ Hrast iz Doberdoba, ki ga vodi Hilarij Lavrenčič, v cerkvi Gospodovega oznanjenja Mariji na Kostanjevici pri Novi Gorici. Prostovoljni prispevki.

KNJIGA MARKA WALTRITSCHA O 90-LETNI ZGODOVINI TREH
ZADRUŽNIH BANK V DOBERDOBU, SOVODNJAH IN NA OPČINAH

90 LET ZADRUŽNE KREDITNE BANKE V DOBERDOBU

Bilo je v nedeljo, 20. aprila 1908, ko se je v Doberdolu zbrala skupina domačinov, da bi podpisali ustanovitveni akt domače posojilnice.

Na pobudo Slovenske kmečke stranke, ki jo je v Gorici vodil odv. Alojzij Franko, in glavnega moža te stranke v Doberdolu, učitelja Josipa Brezgarja, so v popoldanskih urah prvi pristopivši člani poslušali izvajanja strokovnjaka, ki je k njim prišel iz Gorice.

Istega dne, zjutraj, je taisti strokovnjak nekaj podobnega naredil tudi v Opatjem selu, kjer je prav tako bila ustanovljena posojilnica. V opajsko občino so sodili tudi zaselki v Dolu.

V Doberdolu je bila na tak način ustanovljena Kmečka posojilnica in hranilnica v Doberdolu, katere delokrog naj bi bil - tako je pisalo v prvi točki pravilnika - omejen na občini Doberdob in Devin. Za načelnika (predsednika) nove denarne zadruge je bil izvoljen Andrej Gergolet, za odbornike Miha Ferletič, Matevž Ferfolja, Štefan Zuzič, Josip Lakovič, Andrej Lakovič in Josip Brezgar, ki je prevzel posle tajnika. Doberdobska posojilnica je bila domena liberalcev, in ker so ti takrat vodili tudi občino, je svoj sedež dobila v eni sobi doberdobskega županstva.

Čeprav so nameravali poslovali tudi v Devinu, se jim to ni posrečilo, kajti že 31. maja istega leta je katoliška stran ustanovila Kmečko hranilnico in posojilnico v Devinu. Svoj sedež je imela v župnišču v Štivanu. Odbornika in članke je ta pridobila tudi v Jamljah, ki so tedaj sodile v devinsko občino.

Čeprav omejena na majhno občino (vanjo sta spadali samo vasi Doberdob in Poljane) s komaj nekaj sto prebivalci, se je posojilnica v Doberdolu razvijala tja do prve svetovne vojne. Med vojno so Doberdobci morali v begunstvo. Z njimi je odšla tudi posojilnica. Njene knjige so bile shranjene na Gospodarski zvezi v Ljubljani. Po vojni so se Kraševci - z njimi tudi denarna zadruge - vrnil domov. Vas je bila porušena do tal. V posojilnici niso imeli denarja, da bi ga posojali članom. Kljub temu se je domača denarna zadruge razvijala. Tudi njo je konec dvajsetih let prizadel bankrot goriške Zadružne zveze. Fašistični likvidatorji so od vseh včlanjenih zadruge zahtevali plačilo zveznega dolga. Upravitelji doberdobske posojilnice so s svojim osebnim premoženjem morali dati garancijski podpis na menice. To je njih in posojilnico zelo prizadelo. Za razliko od toliko drugih zadruge so premostili krizo. Med drugo svetovno vojno jih je doletelo še nekaj. Nemci so v septembru 1943 vdrli v Doberdob, požgali nekaj hiš in pobili ljudi. Med požganimi hišami je bilo tudi županstvo, v njem je bil sedež posojilnice. Zadružne knjige so zgorele, zato so kasneje upravitelji imeli veliko dela z njihovo obnovo. V vojnem času se je posojilnica umaknila v Ronke na dom takratnega predsednika Antona Gergoleta (pred njim je predsedoval še Miha Ferletič).

Po vojni se je posojilnica vrnila v domačo vas, njeno vodstvo je prevzel Jožef Peric. Kmalu, leta 1950, je z njim predsedniško funkcijo prevzel Jožef Gergolet. Ta je bil na tem mestu do leta 1981, ko je na predsedniško mesto bil izvoljen Andrej Gergolet.

V povojnem času se je posojilnica razvijala iz leta v leto, zato je potrebovala vedno večje prostore. Poslovali so v kar nekaj krajih. Upravo je prevzel dr. Maks Gergolet, ki je še danes njen ravnatelj. Svoj sedež je denarna zadruge ohranila v Doberdolu, članstvo je bilo in je slovensko, kliente pa si je pridobivala v sosednjih občinah v Laškem, Ronkah, Trzinu, Foljanu in Zagorju.

Dne 16. maja 1992 so uresničili svoj dolgoletni sen: zgradili so in otvorili nov sedež v središču Doberdoba, nasproti županstvu. Tam, kjer je nekoč bila stavba s trgovino, so zgradili nekaj čisto novega. Danes se lahko upravičeno ponašajo ne samo s svojim uspešnim poslovanjem, marveč tudi s to stavbo.

Klientov in poslov je bilo vedno več. Zato so že leto kasneje, 27. novembra 1993, v Ronkah odprli svojo prvo podružnico. V komaj nekaj več kot štirih letih so z njo pridobili zelo veliko, tako da danes imajo v njej že 40 odstotkov celotnega prometa.

SLOVENIJA

VZOREN PREPOROD MEBLA

Tovarna pohištva Meblo v Kromberku pri Novi Gorici, ki je pred petdesetimi leti nastala iz tradicije solkanih mišarjev, je pred leti zašla v hudo krizo, ki je grozila, da bo podjetje ukinjeno. Odločno in uspešno vodstvo pa je ob pomoči kreditov in raznih bank ter zaradi samoodrekanja in naporov delavcev zaustavilo neugodna gibanja ter razvilo nov poslovni sistem, ki se je izkazal za uspešnega. Ohranili so vse programe iz obdobja nekdanjega Mebla, znova pa naj bi oživili tudi izdelavo pohištvene opreme za razne javne zgradbe.

Novo podjetje je oblikovano kot poslovni sistem, ki ga zaobjema dvanajst zasebnih delniških družb, vseh zaposlenih v podjetju pa je 750.

Lani je Severina Peric prevzela predsedniško mesto v doberdobskem denarnem zavodu, kateremu so leta 1994 dali ime Zadružna kreditna banka Doberdob. Uspeh banke je velik, njeni posli naraščajo iz leta v leto, obračunske številke naraščajo. Od skromnih števil, izraženih pred 90 leti v avstrijskih kronah, so prišli na večmiliardne številke v sodobnih italijanskih lirah. Njihovo premoženje je danes vredno že skoro deset milijard lir.

V soboto, 23. maja, bodo počastili svojo 90-letnico. Ob 17. uri bodo v domači cerkvi imeli sveto mašo. Nato, ob 18. uri, bo proslava pod šotom v občinskem parku. Tam bodo na vrsti priložnostni govori in pozdravi gostov, predstavljena bo knjiga Marka Waltritscha *Slovenske zadružne banke*, igrala bo domača godba na pihala Kras, za družabnost bo poskrbel ansambel Zamejski kvintet.

V Waltritschevi knjigi je zaobjeta zgodovina slovenskega bančništva na Primorskem. Posebno mesto ima zgodovina treh sedanjih zadružnih bank v Doberdolu, Sovodnjah in na Opčinah (Kraška banka). Vse tri imajo letos devetdeset let.

Novo Meblo je vrnilo vsa posojila iz prejšnjega obdobja, posluje brez izgub in pripravlja več zahtevnih investicij. Letos bodo izdelali za 8,4 milijarde tolarjev pohištva, razne opreme in drugih proizvodov, od česar jih bodo 45% prodali v tujino. Med tujimi kupci so pomembni Italijani.

Na osrednji slovesnosti ob 50-letnici tovarne v prejšnjem tednu je spregovoril tudi predsednik Slovenije Milan Kučan. Med drugim je dejal, "da je nauk Meblove preteklosti lahko tudi sporočilo te preteklosti za naš čas, namreč, da ne gre izgubiti pobude, ne se zakopati v obrambi doseženega in obstoječega, ampak se odločiti za spremembe ter jih obvladovati."

M.

ITALIJANSKO PRAVO

OKROŽNICA O OLAJŠAVAH ZA GRADBENA POPRAVILA

DAMJAN HLEDE

Davčne olajšave za gradbena popravila (možnost odbitka 41% stroškov od davka na dohodek) so po prvih podatkih pritegnile precejšnjo pozornost, saj je bilo doslej v Italiji predstavljenih že več kot štirideset tisoč prošelj za njihovo korištenje. Kljub temu pa ostaja še vedno odprtih precej vprašanj, tako da je bilo ministrstvo prisiljeno izdati še eno razjasnjevalno okrožnico (okrožnica št. 121/E z dne 11. maja 1998). Škoda le, da je do nje prišlo potem, ko je štiri dni prej (7. maja) že zapadel rok za predstavitve prošelj, ki so zadevale vse gradbene posege, katerih dela so se pričela pred 28. marcem 1998 (datum vstopa v veljavo izvajalnega pravilnika in dejanske uvedbe celotnega olajševalnega sistema). Ne glede na to se okrožnica nanaša tudi nanje, ko določa, da se lahko štejejo med stroške tudi plačila, ki so bila izvedena pred omenjenim 28. marcem, brez sistema bančne akreditacije (t.i. *bonifico bancario*), ki pa je obvezen za korištenje olajšav v zvezi s stroški, izdanimi po tem datumu.

Med najpomembnejšimi razjasnitvami, ki jih uvaja okrožnica, je brez dvoma tista, ki določa, da lahko zainteresirani davkoplačevalci vso dokumentacijo, ki jo je po zakonu treba priložiti prošnji za korištenje olajšav, nadomesti z overjeno samoizjavo (v smislu 4. člena zakona št. 15/68),

v kateri potrjuje, da poseduje vso omenjeno dokumentacijo in da jo je pripravljen izročiti finančni upravi, ko bi jo le-ta zahtevala.

V zvezi s sporočili pristojnim krajevnim zdravstvenim ustanovam pa okrožnica določa naslednje: zadostuje sporočilo, ki je bilo izvedeno pred začetkom del in nobena nova obveznost ni potrebna, če se dela zavlečejo za več let ali če pride do zamenjave gradbenega podjetja; sporočilo, ki je bilo izvedeno v smislu zakonov št. 626/94 in 494/96, navedenega tisto, ki ga zahteva zakon 449/97 (tisti, ki uvaja gradbene olajšave); kadar omenjena zakona št. 626 in 494 ne predpisujeta sporočila, slednje ni potrebno niti za korištenje gradbenih olajšav; za korištenje olajšav v zvezi z gradbenimi deli, ki so se začela pred 28. marcem, sporočilo zdravstveni ustanovi ni potrebno.

Med pomembnejše razjasnitve lahko štejemo še tiste, ki določajo, da lahko spadajo med koristnike olajšav tudi družinski člani, ki sobivajo z lastnikom ali posestnikom stavbe, če in kolikor so seveda osebno krili stroške, ter kupci, ki so sklenili le predhodno pogodbo, s katero jim je bila dana vsaj posest zgradbe. Nazadnje še razjasnitev v zvezi z objektom gradbenega posega: olajšave veljajo tudi v primeru popolnega porušenja stavbe in njene ponovne "zveste" gradnje.

IZPLAČEVANJE AVTOMOBILSKIH DAVKOV V PRIMERU PRODAJE VOZILA

ŠE O PREPISU VOZIL

V zvezi z obveznostjo prepisa vozil v register PRA ali v druge javne registre, ki jo je zakon, povezan z letošnjim finančnim manevrom, postavil v breme samemu kupcu vozila (gl. članek objavljen 19. februarja letos), je finančno ministrstvo pred kratkim objavilo razjasnjevalno okrožnico, ki nosi datum 11. maja 1998 in številko 122/E.

Gre za znano vprašanje izplačevanja avtomobilskih davkov v primeru prodaje vozila, in sicer točneje takrat, ko kupec ni vpisal svoje lastniške pravice v register PRA. Tako se pač dogaja, da organi finančne uprave vidijo, da je na registru vozilo vpisano na ime prejšnjega lastnika in nje mu zaukažejo plačilo davkov in drugih obveznosti. V tem primeru je finančni zakon zaradi že ustaljene interpretacijske prakse kasacijskega sodišča določil, da je omenjeno lastniško domnevo možno oporeči s "primerno dokumentacijo". Okrožnica pravi, da je "primerna" tista listina, ki nosi vsaj gotov datum

in navaja nekaj primerov: dokončni sodni ukrepi, upravne listine in ukrepi, javne ali overjene zasebne prodajne listine, prijava kraje, izjava v smislu 4. člena zakona 15/68.

Za sprejem zgoraj omenjene dokumentacije, ki potrjuje nehanje pravic, posesti ali razpolaganja v zvezi z vozili, so pristojni naslednji uradi: a) ACI; b) registrski urad, kadar je v teku dejavnost ugotovitve ali prisilne terjatve davka; c) deželno vodstvo za državne prihodke. Okrožnica seveda spet poudarja, da omenjena možnost ne razbremeni kupca, da vpiše svojo pravico v pristojne registre, saj mu zakon preči s prejšnjimi denarnimi kaznimi, in ne razbremeni niti lastnika, ki je zaradi višje sile, posega tretje osebe, ukrepa sodne ali upravne oblasti, izgubil razpoložljivost svojega vozila, da to dejstvo vpiše kot opombo v pristojni register in da poskrbi za njen izbris v primeru ponovne vzpostavitve razpoložljivosti.

DH

14

ČETRTEK
21. MAJA
1998

PORTOROŽ, 28. MAJA

SREČANJE ZAMEJSKIH IN OBALNO- KRAŠKIH PODJETNIKOV

Slovensko deželno gospodarsko združenje bo sodelovalo v okviru 5. Primorskega sejma v Portorožu na srečanju zamejskih in obalno-kraških gospodarstvenikov ter gospodarskih ustanov, ki bo dne 28. t.m. ob 16. uri v hotelu Metropol v Portorožu.

Na vabilo Primorskega sejma so se odzvale tudi Gospodarska zbornica Koper in Območne obrtne zbornice Sežana, Koper, Izola in Piran. Predvideno je srečanje predstavnikov vodstev območnih zbornic GZS in OZS ter SDGZ in tudi podjetnikov in operaterjev, na obeh straneh, ki so zainteresirani za neposredno sodelovanje na tem območju.

Na letošnjem 5. Primorskem sejm, ki bo odprt od 27. do 31. maja, bo tudi razstaveni stand projekta *Ne/Znano zamejstvo*, ki bo promoviral povezovanje turističnih tokov med zamejstvom (F-Jk, Avstrijska Koroška in Štajerska, Porabje) in matico.

Primorski sejem pa bo pokrovitelj prvega večjega srečanja med primorskimi podjetniki iz obalno-kraške regije in s Tržaškega. Ob vedno večjih znakih odpiranja obeh sosednjih držav in v perspektivi poenotenja primorskega prostora s priključitvijo Slovenije v EZ je povsem nujno, da se tudi krajevni podjetniki začnejo organizirano povezovati in se pogovarjati o sodelovanju v obojestransko korist.

SDGZ vabi člane in operaterje vseh sekcij, ki še delujejo ali so zainteresirani za sodelovanje s podjetji na tem območju, naj se čimprej prijavijo za udeležbo. Profili in povpraševanja pravočasno prijavljenih podjetij bodo javljeni sodelujočim območnim zbornicam, da bodo lahko zajamčile udeležbo primernih sodelovalcev. Za prijavo in informacije se lahko obrnete na organizacijsko tajništvo SDGZ v Trstu, ul. Cicerone 8 (tel. 040-362949, fax 362692).

ŠPORT

ROLKANJE / IZJAVA: BORIS BOGATEC

GRAND PRIX MLADINE GENERALKA ZA DRŽAVNO PRVENSTVO V TRSTU

ERIK DOLHAR

Športni delavci kriške Mladine so v nedeljo, 17. t.m., dopoldne uspešno priredili 6. mednarodni Grand Prix v rolkanju (na sliki).

Na krožni progi po zahodnem tržaškem Krasu Bajta-Salež-Samatorca je v 15 starostnih kategorijah nastopilo kar 179 tekmovalcev iz Italije, Slovenije in Hrvaške. Tekmovanje je bilo na visoki tehnični in agonistični ravni. Kot vselej so eno vodilnih vlog odigrali rolkarji in rolkarice Mladine. Osvojili so prvo mesto z naraščajnico Matejo Bogatec in z Guidom Masierom v kategoriji Master. Na ekipni lestvici je največ točk zbrala ljubljanska Olimpija pred Mladino in Bassanom.

Neutrudni kriški športni delavci so se torej spet izka-

zali s svojo organizacijsko poštrevnostjo. Mednje nedvomno sodi tudi podpredsednik Mladine, načelnik rolkarske sekcije in ne nazadnje oče dveh zastavonoš družstva Davida in Matije, Boris Bogatec (na mali sliki), ki je tako

ocenil letošnji Grand Prix: "Tekmovanje je bilo zelo uspešno iz več razlogov: poleg zelo dobre zasedbe športnikov smo imeli letos tudi veliko sreče v vremenom, kar nedvomno na koncu veliko pomeni. Rezultati so tudi zelo dobri. Najboljši absolutni čas je namreč dosegel najbolj izkušeni predstavnik Mladine Guido Masiero, tudi naši fantje so se zelo dobro uvrstili. Skratka, bila je to zelo dobra tekma, po kateri lahko primerjamo moči tudi z rolkarji iz Slovenije in z Reke."

Kako pa ste zadovoljni z Davidovim nastopom?

David sedaj študira, se pravi, da na žalost nima veliko časa za treniranje. Prišel pa je na tekmo, kar je že dokaz, da želi kaj narediti. Njegovo mnenje je, da pridejo najprej izpiti na univerzi, šele nato pa vse ostalo!

Kot smo zvedeli na predstavitvi tega tekmovanja v Križu, pa je bil Grand Prix nekaka generalka za prireditev državnega prvenstva v šprintu na Trgu Unità, ki naj bi ga Mladina organizirala sredi julija letos.

KOŠARKA / IZJAVA PREDSEDNIKA STOJANA KAFOLA

JADRANU NI USPELO, BOR RADENSKA PA V C2 LIGO!

Sanje naše združene ekipe so se razblinile po sobotnem domačem porazu proti Fagnini. Borovci se morajo za zaslužno napredovanje zahvaliti drugim.

Zbrani zamejski vrsti Jadran NTKB torej ni uspelo, da bi se uvrstila v finale končnice prvenstva C lige. Naši so v tretji in odločilni sobotni tekmi polfinala proti trdoživim Furlanom Fagagne stopili pred domače občinstvo očitno nervozni (na sliki eden protagonistov, David Pregarc) in na koncu so morali tudi priznati premoč gostov, ki so slavili z 59-50 (prvi polčas 36-30 za Fagnino).

"V play-offu zmaga boljša ekipa," je po tekmi izjavil trener Jadran Valter Vatovec. Kljub temu porazu pa ne smemo pozabiti, da je Jadran letos igral fenomenalno, skoraj nad svojimi sposobnostmi in zato tudi zveste navijače osrečil z nekaterimi res lepimi trenutki. S svojo zmagovito serijo pa so nas "modri bojevnik" verjetno skoraj razvabili. Po visoki zmagi v prvi polfinalni tekmi so nam pripravili sladko vabo, jo na povratni tekmi v gosteh nekoliko oddaljili od naših ust, nazadnje pa so nam v soboto v Domu pristaniških delavcev pri Briščkih dali razumeti, da je bila to pač le vaba. Čisto nič jim ne moremo očitati, nasprotno, samo zahvaliti se jim moramo, da so nam tudi letos nudili tako kakovostno in večkrat navdušujočo igro.

Po sobotnem porazu smo se za kratko izjavo obrnili do Jadranskega predsednika Stojana Kafola: "Najprej moram čestitati nasprotnikom, ki so dokazali, da so boljša ekipa, imeli so bolj umirjene živce v najbolj napetih trenutkih, posebno če pomislimo, da smo mi zgrešili zadnjih pet prostih metov, medtem ko so jih oni vse zadeli. Po mojem mnenju smo bili bližji zmagi na drugi tekmi v Fagnini kot danes. Tokrat je bila za nas težja tekma, ker smo igrali pred

domačim občinstvom, ko smo morali igrati na vse ali nič, medtem ko so nasprotniki igrali verjetno mirneje, za kar jim moram

čestitati. Za celo sezono pa moram čestitati tudi našim fantom, ki so, po mojem mnenju, dosegli zelo velik uspeh."

Srečno pa se je razpletlo v D ligi, kjer je Bor Radenska po visoki zmagi v gosteh v Pertevalah in zmagi Arteja proti Goriziani napredoval v C2 ligo. Z Goriziano namreč tako Borovci delijo drugo mesto, s to ekipo pa imajo boljšo razliko v koših. V promocijsko prvenstvo se vrača Cicibona Preff. Marsich, ki je tudi na zadnji tekmi proti Legi Nazionale visoko izgubila. V torek, 19. t.m., je odločilno tekmo za obstanek v D ligi odigral še Kontovel. Vremčevi fantje so premagali peterko Termoidraulica z 81-56 in tako ostali v ligi.

ED

MLADINSKA KOŠARKA

KONTOVELOV TURNIR PRIJATELJSTVA

Od petka, 22., do nedelje, 24. t.m., bo v športnem centru Ervatti pri Briščkih potekal 21. Mednarodni košarkarski turnir prijateljstva, ki ga prireja Športno društvo Kontovel. Pobudo so predstavili na dobro obiskani tiskovni konferenci v Jadranski dvorani v palači deželne vlade v Trstu (na sliki), na kateri so spregovorili predsednik društva Bogdan Bogatec, odbornik Peter Rogelja in deželni predsednik košarkarske zveze FIP Fausto Deganutti (spregovoril je tudi predstavnik ZSSDI Livij Valenčič).

Turnirja se bodo udeležile mladinske ekipe (v poštevu pridejo letniki 1981-82-83) sledečih društev: Kontovel, Branik Maribor, Partizan Beograd, Genertel Trst, Koš Celovec in Ing Fila Biella. Pričetek bo v petek, 22. t.m., ob 15. uri, ko bo prva

tekma Kontovel-Koš; do 20. ure se bodo med sabo pomerile vse nastopajoče ekipe. V soboto, 23.

t.m., bo ob 15.30 prva polfinalna tekma, ob 17. uri pa druga. Ob 18.30 bodo kvalifikacije v metu na koš, ob 19.30 pa finale za 5. mesto. V nedeljo, 24. maja, bo ob 9. uri finale za 3. mesto, ob 10.30 finale meta na koš, ob 12. uri finale za 1. mesto, ob 14. uri pa nagajanje in zaključek prireditve.

Omeniti je treba še, da bo v soboto, 23. t.m., z začetkom ob 9. uri, potekal seminar za trenerje. Vedno v centru Ervatti bosta predavala Mario Blasone, trener kluba Mash iz Verone, in trener Laškega Piva Lojze Milosavljevič.

IŽ

NAMIZNI TENIS

KRASOVKE ZMAGALE

Zgoniški Kras Generali je zmagal prvo polfinalno tekmo za državni naslov proti Cocca gliu s 5-2. Najboljša Krasovka Vanja Milič se je pred tem v Bergamu udeležila turnirja Top 12, kjer je pristala na 9. mestu.

AMATERSKI NOGOMET

POLFINALE TURNIRJA ZARJE: S. Luigi - ZARJA/GAJA 4-2 po streljanju 11-metrov.

ČETRTFINALE SUPERPOKALA: Sacilese - VESNA 5-0.

AVTOMOBILIZEM

SREČA V NESREČI ZENIČA

Na avstrijskem dirkališču v Zeltwegu je bila konec tedna druga preizkušnja srednjeevropskega prvenstva v Formuli 3. Kot smo že poročali, se v tej konkurenci letos prvič preizkuša tudi zamejski pilot Albert Zenič (na sliki v svojem dirkalniku Opel Dallara 2000), ki mu je po uspešnem uvodnem nastopu v Brnu tokrat spodletelo. Albert nam je po svojih zadnjih dveh dirkah v Zeltwegu povedal: "Kot se v teh primerih reče: mislim, da je bolje na to tekmo čimprej pozabiti. V soboto se je slabo začelo, v nedeljo pa se je še slabše končalo. Prvi sobotni trening smo izkoristili za pripravo na drugo reguliranega menjalnika za to dirkališče, na katerem so sploh prvič vozili Formulo 3. Na drugem treningu smo želeli doseči boljšo uvrstitev, kar pa nam ni uspelo, ker smo imeli probleme z menjalnikom. Druga treninga se zato sploh nisem udeležil. Na prvi dirki, ki se je začela v soboto podvečer, sem startal z osmega mesta. Že po petem krogu pa se mi je žica računalnika odlepila in povzročila kratki stik, tako da motor ni deloval, kot bi moral. Zaradi tega sem bil prisiljen odstopiti in povrh v nedeljo startati še z zadnjega izhodiščnega položaja. Uspeh sem se prebiti do 11. mesta, takrat pa se mi je pripetilo nekaj, kar se običajno ne zgodi: pri hitrosti nad 200 km/h mi je namreč počilo zadnje platišče. Priznati moram, da sem imel kar precej sreče, da se nisem zaletel v kak zid! V slabem mi je torej šlo še dobro. Naslednjo dirko imamo čez dva tedna v Mostu na Češkem, kjer upam, da se bo izteklo malo bolje kot v Avstriji."

Po tem neljubem dogodku pri visoki hitrosti, ki pa nedvomno sodi v avtomobilizem, lahko Albertu samo zaželimo veliko sreče na naslednjih dirkah!

ED

DALJE STRAN 16

ODBOJKA / POGOVOR: SIMON TERPIN (OLYMPIA)

KONEC PRVENSTEV BREZ NAPREDOVANJ

V soboto, 16. t.m., so vse naše šesterke, ki nastopajo v raznih odbojgarskih prvenstvih, končale z ligaškimi nastopi.

Med temi je tudi moška C-ligaška postava Olympie Agrar Terpin, ki se je poslovila z gladko zmago s 3-1 v slovenskem derbiju v gosteh pri tržaškem Boru in tako obenem zapечатila izpad Tržačanov iz lige. Po tekmi smo se spet pogovorili s kapetanom Olympie Simonom Terpinom (na sliki): "Tekme ne gre veliko komentirati, saj je bila razlika v moči ekip na igrišču prevelika. Mi smo igrali zelo sproščeno, saj smo popuščali tako v sprejemu kot v servisu in bloku, zaradi česar tudi igra ni bila preveč zanimiva. Tekma je bila zaradi tega na zelo nizki tehnični ravni. Poznalo se je, da smo mi nekoliko bolj izkušeni igralci, medtem ko so oni zelo mladi, perspektivni a še neizkušeni."

Konec prvenstva je običajno tudi čas obračunov...

Obračun ni dovolj pozitiven, ker smo zasedli končno 8. mesto na lestvici. Pričakovali smo več, saj smo do decembra ciljali na napredovanje. Tega pa žal nismo uresničili, ker smo popustili in imeli določene probleme, katerim nismo bili kos. Lahko rečem, da mentalno nismo bili kos temu prvenstvu, ki smo ga zato tudi tako zaključili. Glede na dosežene točke smo ostali na 5. mestu, kar si tudi glede na prikazano igro zaslužimo.

Kako pa naprej oz. s Simonom Terpinom ali ne?

Bomo videli. Ne vem še, odvisno je od različnih dejavnikov: od žene, družine, dela ter ne nazadnje od trenerja in soigralcev.

Glede na to, da ste proti koncu letošnjega prvenstva poskusili vključiti nekatere mlajše igralce, kaj si

lahko v prihodnosti pričakujemo od Olympie?

"Mladi dvigajo se je dobro odrezal, tako tudi mladi center. Želimo si, da bi prihodnje leto prišli k nam še trije ali štirje igralci iz prve divizije, ki so mladi, a zelo obetavni."

Če se sedaj pomudimo pri naših ostalih ekipah, se moramo najprej ustaviti pri moški

postavi goriškega Vala La Goriziana Kmečka banka, ki je kot novinec v B1 ligi nadvse uspešno zaključil prvenstvo z domačo zmago s 3-1 proti Mantovi in s tem osvojil odlično peto mesto. O prihodnosti Vala vam bomo posredovali v eni prihodnjih številkih intervju s tehničnim vodjo Ivanom Plesničarjem. Nič kaj veseli ne morejo biti pri Slogi, saj so tako fantje Koimpexa kot dekleta Koimpexa NTKB izpadli iz B2 lige. Tudi pri tem društvu smo se pogovorili s športnim direktorjem prof. Ivanom Peterlinom. V C ligi so Sočani Unitecna zasedli končno deveto mesto, medtem ko so se v ženskem delu tega prvenstva dobro obnesle odbojkarice goriške Olympie Kmečke banke, ki so po sobotni zmagi s 3-1 proti Martignacu zasedle solidno tretje mesto. Valovke Imse Zadrudne kreditne banke Sovodnje so bile po porazu s Tarcenom osme. V moški D ligi beležimo izpad v prvo divizijo mladih Valovcev Koimpexa, medtem ko so odbojkarji Našega prapora, Borovke Friulexporta in Slogašice Savje obdržali status četrtoligašev.

ED

MLADINSKA ODBOJKA

VALOVKE ZMAGALE, PRVAK STARANZANO

V povratni finalni tekmi pokrajinskega dela prvenstva naraščajnic na Goriškem so mlade igralkice Vala MTI sicer premagale Staranzano z 2-1, a naslov prvaka je vseeno pripadel nasprotnicam, ki so imele v skupnem seštevku dveh tekem boljši koeficient v točkah, saj je bila njihova zmaga v Staranzanu z enakim izidom bolj izdatna.

ROKOMET

SLOVENSKA B2 LIGA: Alples - KRAS 23-15 (12-9)

RITMIČNA GIMNASTIKA

BOR DOBRO V LJUBLJANI BLJANI IN PORDENONU

Borove članice so se v Ljubljani dobro odrezale na zadnji tekmi državnega prvenstva Slovenije v športno-ritmični gimnastiki. Dvojčici Karin in Fjona Mezzeg sta osvojili 5. in 6. mesto, medtem ko je bila Erika Gregori 8., prav tako kot mlajša mladinka Eleonora Baio. V skupinski vaji z obroči je Bor osvojil tretje mesto. V Pordenonu pa so se Borovke, s tretjeuvrščeno Katjo Starec na čelu, uvrstile v meddeželno fazo.

ŠAH

BEDNARIK IN LAKOVIČ
TRENUTNO NAJBOLJŠA

ERIK DOLHAR

Mitja Cotič mladinski
deželni prvak

V soboto, 16. t.m., je bilo v Gregorčičevi dvorani v Trstu na sporedu še zadnjih šest kol kvalifikacijskega dela 13. zamejskega prvenstva v "aktivnem" šahu, ki velja za 9. Memorial Zlatka Jelinčiča. Na njem je v polurnih partijah nastopilo 11 šahistov, ki spadajo v sam vrh zamejskega, nekateri pa tudi deželnega šaha. Sem sodita goriška mojstra Pino Lakovič in Jan Bednarik. Slednji je bil tudi najboljši, poleg njega pa so se v finale, ki bo potekal v treh krogih v Gorici, na Vrhu in v Trstu prihodnje tri tedne, uvrstili še drugi mojster Pino Lakovič, Danilo Ukmar in Neven Franko, ker se je tretjevrščeni Drago Bajc, prav tako kot peti Filibert Benedetič zaradi delovnih obveznosti odpovedal nastopanju. Na naslednja mesta so se uvrstili Dušan Jelinčič, Pino Rudež, Cveto Prašelj, Mitja Petaros in Igor Gerdol. Naključje je hotelo, da bosta zadnje kolo ob odprtju novega sedeža Združenja slovenskih športnih društev v Italiji v ul. Cicerone 8 v Trstu, ki že od vsega začetka prireja zamejsko prvenstvo, odigrala prav Bednarik in Lakovič.

Da se je zamejska šahovska os preselila na Goriško, potrjuje tudi naslednja vest. 10. t.m. je bilo namreč v Gorici mladinsko šahovsko prvenstvo v organizaciji Italijanske šahovske zveze, deželne šahovske zveze in v sodelovanju s 14. Šolskim okrogom. Tekmovanje deželnega značaja je sodilo v okvir pobud načrta Tolomeo. Za tekmovalce se je prijavilo 56 šahistov, ki so se pomerili v petih starostnih kategorijah: 20, 16, 14, 12 in 10 let. Med najmlajšimi se je najbolje izkazal Matija Cotič, učenec 4. razreda osnovne šole z Vrha. OŠ Vrh se je uvrstila na prvo mesto med osnovnimi šolami skupinsko. Matija Cotič bo z Ivano Černic iz OŠ P. Voranc iz Doberdoba sodeloval na tekmovalcu za državni naslov v začetku julija v Portu San Giorgio (pokrajina Ascoli Piceno).

OBČNI ZBOR SHINKAI KARATE KLUBA

USPEŠNO SODELOVANJE
S SOSEDNJI DRŽAVAMI

Konec aprila je bil v občinski telovadnici Silvestri na Prosoku 13. redni občni zbor zgoniškega Shinkai karate kluba. Predsednica Romana Maiano (na sliki občnega zbora prva z desne) je v poročilu najprej poudarila pestro sodelovanje s karate klubi iz Avstrije, Slovenije in Hrvaške, ki bi ga Shinkaievcu želeli v prihodnji sezoni razširiti na češki karate klub iz Cerhenice, občine, ki je pobratena z zgoniško. Pretekla sezona je bila nad vse uspešna: Štefan Grgič se je na vsedržavnem prvenstvu uvrstil med 8 finalistov in si tako priboril črni pas stopnje prvi dan. Izpise za napredovanje v stopnji pa so uspešno opravili Paolo Pierucci (črni pas, drugi dan) ter Andrea in Elija Hrovatin (črni pas, prvi dan), ki je tako postal najmlajši črni pas v deželi. Shinkaiu je uspelo izpeljati tri otroške tečaje karateja in dva za odrasle. Velik uspeh je imel lani 8. Pokal Zgonik, ki se ga je udeležilo rekordnih 230 tekmovalcev. V društvu so ponosni tudi nad preurejeni prostori občinske telovadnice, saj so jo popolnoma opremili s tamaji (gumijastimi ploščicami), tako da so vadbeni prostori postali udobnejši in toplejši.

Letošnja sezona se je po mnenju predsednice Maianove začela zelo dobro, saj so se kar trije Shinkaievcu (Manuela Schirra ter brata Elija in Andrea Hrovatin) udeležili vsedržavnega prvenstva črnih pasov.

Na koncu je Shinkai karate klub nagradil še svoje najzvestejše člane.

ED

OZ DŠN SLOVENIJE:
GIACOMELLI IN
ŠUŠTERŠIČ POTRJENA

V četrtek, 14. t.m., je bil v Ljubljani občni zbor Društva športnih novinarjev Slovenije (DŠNS), katerega člani smo tudi skoraj vsi zamejski športni časnikarji. Med temi je tudi Marij Šušteršič, ki je bil v prejšnji mandatni dobi (1994-98) član izvršnega sveta DŠNS in je bil na to mesto potrjen tudi sedaj, saj ga je v svoj ožji krog sodelavcev predlagal dosedanji in tudi potrjeni predsednik Društva Oto Giacomelli.

KOTALKANJE

ROKOMETAŠI
KOSOVELA IN
PREŠERNA ZA LAS
OB DRŽAVNI FINALE

V nedeljo so se iz Riminija, kjer je bila ves teden na sporedu meddeželna faza mladinskih iger v raznih disciplinah, vrnil vse ekipe naših nižjih in višjih srednjih šol. Najbolj uspešni so bili rokometaši openske nižje srednje šole Srečko Kosovel, ki so po zmagi v svoji skupini izgubili veliki finale proti Padovi s samo tremi goli razlike (27-24) in bili tako le za las ob državni finale. Še več smole so imeli višješolci Prešerna, ki so dvakrat gladko zmagali in enkrat tesno izgubili, kljub temu pa so bili izločeni iz nadaljnje faze, kamor je bila pripuščena le ena ekipa.

JADRANJE

FURLANI IN PICULIN
ZMAGALA V BENETKAH,
MARINA PICULIN (ČUPA)
DRUGA V SESLIJANU

Čupina starejša jadralca Jaro Furlani in Daniel Piculin sta konec tedna zastopala ekipo najboljših predstavnikov XI. jadralne cone na mednarodni regati Marco Rizzotti v Benetkah in dosegla izjemen uspeh, saj sta se uvrstila na prvo mesto.

V nedeljo je sesljski jadralni klub Čupa priredil v domačem zalivu prvo selekcijsko regato za kategorijo mlajših optimistov, ki je veljala za nastop na trofejah Prvo jadro in Topolino. Drugo absolutno mesto in prvo na lestvici deklic je zasedla Čupina jadralca Marina Piculin, četrti je bil Alessio Spadoni, deveti pa Sandi Šuc (vsi Čupa).

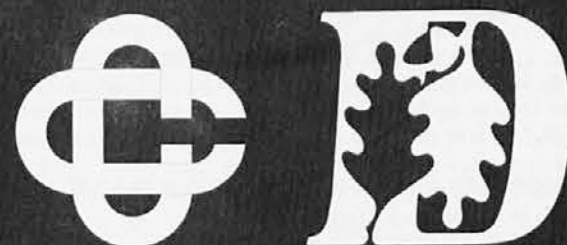
OBVESTILA

ŠPORTNO DRUŠTVO SOKOL prireja od 25. junija do 7. julija Športne igre 98. Športne panoge: plavanje, šah, namizni tenis, jadrnanje, jahanje, ženska in moška odbojka, moška košarka in nogomet, balinanje. Zaključna igra bo lov na zaklad, pripravili pa so tudi tekmo v teku in dirko z gorskimi kolesi. V petek, 22. t.m., bodo na tiskovni konferenci izžrebali vrstni red nastopajočih posameznikov in ekip oz. sestavili tekmovalne skupine.

ŠPORTNO ZDRUŽENJE OLYMPIA prireja III. Mednarodni ženski turnir v odbojki, ki bo v Gorici v soboto, 30., in nedeljo, 31. t.m. Program: sobota, 30. t.m., ob 18. uri polfinale: Kemiplas Koper (A1 SLO) - Castenetto sedie (B2), sledi: OLYMPIA (C) - Low west Latisana (B1). Nedelja, 31. t.m., ob 17. uri finale za 3. in 4. mesto; sledi finale za 1. in 2. mesto. Vse tekme so predvidene na tri zmagane sete na pet igranih. Sledilo bo nagrajevanje zmagovalcev turnirja.

A.W.S. GO

ZADRUŽNA
KREDITNA
BANKA DOBERDOBA

23. MAJA 1998
OBČINSKI PARK

PROGRAM

OB 17.00 URI
Sv. Maša

OB 18.00 URI
Predstavitve knjige
novinarja Marka Waltritscha
"Slovenske zadružne banke"

OB 18.45 URI
Priložnostna beseda
in pozdravi gostov

OB 19.30 URI
Koncert godbe na pihala "Kras"
iz Doberdoba

OB 20.30 URI
Družabnost in prosta zabava
ob zvokih ansambla
"Zamejski kvintet"

